

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2567

Dhonburi Rajabhat University Education *Journal*

D
R
U
E
d
J

วารสาร ศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านการศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้อง ของนักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และนักวิชาการทั่วไป
 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการและงานวิจัยด้านการศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้อง

กำหนดเผยแพร่ 2 ฉบับ ต่อปี
ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

ขอบเขต วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี รับผิดชอบตีพิมพ์บทความวิจัย และบทความวิชาการ ด้านการศึกษา ได้แก่ การศึกษาปฐมวัย สังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ทั่วไป คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ศึกษา พลศึกษา หลักสูตรและการสอน บริหารการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว การศึกษาพิเศษ และสาขาที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา

การพิจารณาคุณภาพบทความ บทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 3 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (double-blinded peer review)

สถานที่ติดต่อ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
172 ถนนอิสรภาพ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600
โทรศัพท์ 0 2890 2292, 094 547 5459
e-mail: journal.edu@dru.ac.th
<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/DRUEdJ/>

จัดพิมพ์ที่ บริษัท สยามจุลละมณชล จำกัด
98/28 ถนนเกตอุทัยพัฒนา ตำบลบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110
โทรศัพท์ 063 451 9359, 061 519 3641, 092 425 5229

ISSN 2985-0932

- บทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะมีการตรวจความถูกต้องเหมาะสมจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) อย่างน้อย 3 ท่าน
- บทความในวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ และไม่ใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและ/หรือของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงแหล่งที่มา
- กองบรรณาธิการอาจขอให้ผู้เขียนปรับเปลี่ยนรูปแบบการเขียนและการอ้างอิงหากพบว่าต้นฉบับไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไข และ/หรือไม่พิจารณาให้ลงตีพิมพ์ หากผู้เขียนไม่ดำเนินการตามคำแนะนำ
- ผลการพิจารณาจากกองบรรณาธิการถือเป็นที่สุด

unussernarikar

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัย นำไปสู่การใช้ประโยชน์ในกลุ่มนักวิชาการ นักวิจัย และประชาชนผู้สนใจ เผยแพร่ผลงานปีละ 2 ฉบับ คือ มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มุ่งเน้นการเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยเชิงบูรณาการแบบสหวิทยาการที่มีการค้นพบข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบตามหลักระเบียบวิธีวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้มีการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นพบไปสู่การแก้ไขปัญหา การพัฒนาทางการศึกษา หรือใช้เป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาเพื่อการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย แนวทางการพัฒนาทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ขอขอบคุณ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา ผู้สนใจ ที่ได้นำองค์ความรู้จากวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีนี้ ไปสู่การใช้ประโยชน์ การขยายผลในแวดวงวิชาการ อย่างกว้างขวางให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการทุกท่าน ที่ได้กรุณาพิจารณาผลงานให้เป็นไปตามหลักวิชาการ โดยให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาผลงานวิชาการและงานวิจัย ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

บรรณาธิการบริหาร

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

สำนักงานกองบรรณาธิการ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวลักษณ์ เวชวิทยาลัง

รองศาสตราจารย์ ดร.ปนัดดา ยิ้มสกุล

ดร.พรศิริ กองนวล

บรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา สังข์พุ่ม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์

ศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข

ศาสตราจารย์ ดร.พนอเนื่อง สุทัศน์ ณ อยุธยา

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไล ตั้งจิตสมคิด

รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก สุขสุนัย

รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรา พุ่มพชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษมศรี อัครศรีพงศ์ธร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินดา นาคไพบร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เกษียณอายุราชการ

เกษียณอายุราชการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

เกษียณอายุราชการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวดี อุปินใจ
ดร.ศรวิพรรณ ฉัตรสุริยวงศ์
ดร.นงรัตน์ อีสโร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัยธร วิชัยดิษฐ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณณา โพธิ์ผลิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมิทธิ์ เจือจินดา
อาจารย์ ดร.ปรีชา ธนะวิบูลย์
อาจารย์ดวงใจ รุ่งเรือง
อาจารย์ปัทมาศ ผดุงชอบ

คณะกรรมการดำเนินงาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาที่ร้อยตรี ดร.สุชาติ คุ่มสุทธิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาสิณี จิรสิริ
อาจารย์ชยาภา ดารายน
อาจารย์ณัฐธิดา เขียวบ้านยาง
อาจารย์ทรงรัฐ ชุ่มดวง
อาจารย์ธีรนนท์ ธีระธนากร
อาจารย์บุญดี รุ่งเรืองมนิรัตน์
อาจารย์วิมลวรรณ ขอบเขต

ปกและรูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์พล เอื้อไพจิตรกุล

ฝ่ายเผยแพร่ทางอิเล็กทรอนิกส์

นางธันยมัย ถาวรวิชัยพัชญ์
นายวรวัชร เพชรคง

ฝ่ายประสานงาน

นางเมธิยา พานทอง
นายรณเกติ ชินตานนท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก
ที่ปรึกษาที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ
แห่งประเทศไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (reviewers)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิฉาย ธนะมัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล โพธิ์นาค

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงศ์ บุญผดุง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิกา ภิมรัมย์รัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาติ แก้วพวง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญณภัทร นิธิศวราภากุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวรรณ แก้วโชติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชนา สุขสมจิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรายุทธ คาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒนะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัยธร วิชัยดิษฐ์

อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล

อาจารย์ ดร.ทองพรรณ ปัญญาอุดมกุล

ข้าราชการบำนาญ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (เกษียณอายุ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โรงเรียนอนุบาลปง (บ้านนาปรัง)

จริยธรรมการตีพิมพ์วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (Dhonburi Rajabhat University Education Journal: DRUEdJ) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยด้านการศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้อง ของนักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และนักวิชาการทั่วไป และเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการและงานวิจัยด้านการศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินงานและการสื่อสารทางวิชาการอย่างถูกต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการตีพิมพ์ระดับนานาชาติ จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ดีและจริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัย ตามข้อกำหนดของ Committee on Publication Ethics (COPE) สำหรับการดำเนินงานของวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ตามบทบาทหน้าที่สำหรับบุคคล 3 กลุ่ม อันได้แก่ บรรณาธิการ (editors) ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (reviewers) และผู้นิพนธ์ (authors) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ (editors)

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณากลั่นกรอง คัดเลือก และตรวจสอบความเหมาะสมของบทความทุกบทความ เพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยพิจารณาเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขอบเขตของวารสาร ตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนการตีพิมพ์
2. บรรณาธิการมีหน้าที่สรรหาและเสนอแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความให้ตรงกับศาสตร์หรือแขนงของบทความนั้น ๆ
3. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหา การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ การอ้างอิง และรูปแบบการการตีพิมพ์ตามที่วารสารกำหนดให้ถูกต้อง
4. บรรณาธิการมีหน้าที่พิสูจน์อักษร ตรวจสอบบทความในด้านความซ้ำซ้อนหรือในด้านการคัดลอกผู้อื่น (plagiarism) หากตรวจสอบพบความซ้ำซ้อนหรือการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และ

ติดต่อผู้พิมพ์หลักทันทีเพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

5. บรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติที่มีต่อบทความ และ/หรือ ผู้พิมพ์ในด้านเชื้อชาติ เพศ ศาสนา วัฒนธรรม การเมือง และ/หรือ สังกัดของผู้พิมพ์

6. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์และผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ ไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

7. บรรณาธิการมีหน้าที่สรุปผลการประเมิน ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความเพื่อส่งให้ผู้พิมพ์แก้ไข บรรณาธิการต้องไม่แทรกแซง เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ รวมถึงไม่ปิดกั้นหรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ และผู้พิมพ์

8. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของบทความ หลังจากผู้พิมพ์ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ของผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ หากผู้พิมพ์ไม่ได้แก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ กองบรรณาธิการมีสิทธิยกเลิกบทความของผู้พิมพ์ได้ทันที

9. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลผู้พิมพ์และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง

10. บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

11. บรรณาธิการต้องรักษามาตรฐานของวารสาร รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพ และมีความทันสมัยเสมอ

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (reviewers)

1. ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความพิจารณาประเมินบทความที่ตรงตามสาขาวิชา และมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาของบทความนั้น

2. ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองประเมิน

3. ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความต้องพิจารณาถ้อยคำของบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ ตามหลักทางวิชาการ และไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวพิจารณา โดยคำนึงถึงคุณภาพและจริยธรรมในการเผยแพร่เป็นสำคัญ

4. ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความต้องประเมินบทความภายในระยะเวลาประเมิน ที่กองบรรณาธิการกำหนด

5. ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความ ที่พิจารณาแก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (authors)

1. ผู้นิพนธ์ต้องพิจารณาขอบเขตงานของตนเองว่าอยู่ในขอบเขตของวารสารหรือไม่

2. ผลงานของผู้นิพนธ์ต้องเป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน รวมถึงผลงานนั้นจะต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาจากที่อื่น

3. ผู้นิพนธ์จะต้องแสดงความคิดเห็นทางวิชาการอย่างเต็มที่ภายใต้กรอบการเขียน บทความ หากเป็นบทความวิจัยจะต้องเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย (research methodology) และหากเป็นบทความวิชาการจะต้องมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และให้เหตุผลตามหลักทางวิชาการ

4. ผู้นิพนธ์จะต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น (plagiarism) หรือคัดลอกผลงานของตนเอง (self-plagiarism) ในบทความ และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่น มานำเสนอหรืออ้างอิงในเนื้อหาบทความของตนเอง

5. ผู้นิพนธ์จัดทำบทความตามรูปแบบการเขียนบทความที่วารสารกำหนดให้ครบถ้วน

6. ผู้นิพนธ์ต้องจัดส่งบทความตามขั้นตอนการดำเนินงานของวารสาร

7. ผู้นิพนธ์ต้องปรับแก้บทความตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินบทความ และ/หรือ กองบรรณาธิการภายในระยะเวลาที่กำหนด

8. ผู้นิพนธ์ และ/หรือ ผู้ร่วมนิพนธ์ ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณของนักวิจัยทุกประการ หากมีการฝ่าฝืน จะถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ และ/หรือ ผู้ร่วมนิพนธ์ โดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองบรรณาธิการแต่อย่างใด

สารบัญ

บทความวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

1

ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน

Leadership of Educational Institution Administrators

in Developing Operations of Student Care and

Support System Work in the Network Center for

Development of the Education Quality in Mae Tam Tad Kwan

ชัยยศ พิทักษ์ศร

สุดาพร ปัญญาพฤษ

พูนชัย ยาวีราช

Chaiyos Phithaksorn

Sudapon Panyaprouks

Phoonchai Yawirach

Strategic Management Guidelines for Accounting

21

Practice Teaching in Guangxi Industrial and

Commercial Vocational and Technical College

Huang Ying

Nipaporn Khamcharoen

แนวทางการจัดการห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม

39

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

Guidelines for Managing the Exhibition Room in the Art

and Culture Center Building, Sisaket Rajabhat University,

as a Learning Tourist Attraction

ธัญพงศ์ สารรัตน์

ณัฐพล กุลสุวรรณ

Thanyapong Sararat

Nuttapoll Gunsuwan

ธนพล บ้องแก้ว

สิริชัย ศรีชัย

Thanapon Pongkaew

Sirichai Srichai

เอนก ศรีภพ

ปฏิพล แสนหยุด

Anek Sriphop

Patipon Saenyud

ธีรพัฒน์ ผงกุลลา

พิทักษ์พงศ์ วิริยะกาญจนา

Teerapat Pongkula

Pitakphong Viriyakanchan

แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

67

ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Guidelines for Managing Professional Learning Communities

in the Digital Age of Ban Huai Krai School under the

Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

ทรงยุทธ์ แซ่ฟ้า

Songyuth Saefa

พูนชัย ยาวีราช

Phoonchai Yawirach

ไพโรภ รัตนชวงค์

Pairop Rattanachuwong

บทความวิชาการ

การบูรณาการเทคนิคหมวก 6 ใบกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

85

สำหรับการสอนคณิตศาสตร์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดและการสร้างสรรค์

Integrating the Six Thinking Hats Technique with Peer-Assisted

Learning in Mathematics to Enhance Thinking and Creativity Skills

จิรวัดน์ แพรพฤตนิภัทร

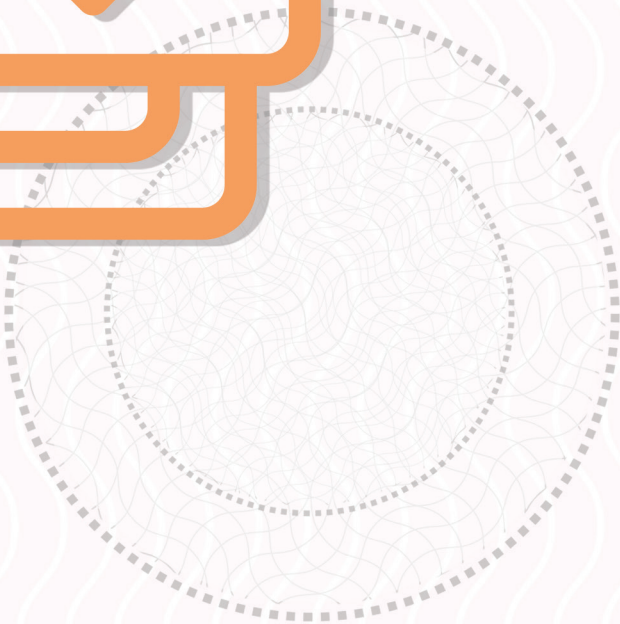
Jirawat Paepueitipat

นารีรัตน์ วิริยะจะ

Nareerat Wiranja

วรรณิดา ยลวิลาศ

Wannatida Yonwilad

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น

ชัยยศ พิทักษ์ศรี^{1*}
สุดาพร ปัญญาพุก²
พูนชัย ยาวีราช¹

¹สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*อีเมล: qaibsivis@gmail.com

วันที่รับบทความ: 29 เมษายน 2567 • วันที่แก้ไขบทความ: 21 ตุลาคม 2567 • วันที่ตอบรับบทความ: 25 พฤศจิกายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนา และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น ประชากรจำนวน 59 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีการจัดเรียงลำดับของความต้องการจำเป็น แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญตามประเด็น นำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่าชั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นการป้องกันและการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.02$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่าชั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นการป้องกันและการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.42$) ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมคือ บุคลากร เทคโนโลยี ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคคือ เงิน สิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการดำเนินงานให้เป็นไป

ตามสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อประเด็นปัญหา
ของนักเรียนโดยการชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเป็นระบบ
วางแผนกำหนดแนวทางที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองถึง
สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษา งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Leadership of Educational Institution Administrators in Developing Operations of Student Care and Support System Work in the Network Center for Development of the Education Quality in Mae Tam Tad Kwan

Chaiyos Phithaksorn^{1*}

Sudapon Panyaprouks²

Phoonchai Yawirach¹

¹Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

²Social Studies, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*E-mail: qaibsvivis@gmail.com

Received: 29 April 2024 • Revised: 21 October 2024 • Accepted: 25 November 2024

Abstract

This research aims to examine the current and desired situations, key developmental factors, and leadership development guidelines for school administrators in implementing the student care system at the Mae Tam Tad Kwan Education Center. The samples employed in this study were 59 administrations. The research instruments employed for collecting data in this study included questionnaires, data analysis (averages and standard deviations), a needs and necessities index, interview forms, and key content analysis based on the issue. The gathered information is then used in group discussions to explore leadership development guidelines for school administrators in implementing the student care system at the Mae Tam Tad Kwan Education Center. The study indicated that the overall current situation is at a high level ($\mu = 3.93$). When analyzed individually, the prevention and problem-solving stage exhibited the highest average, which is at a high level ($\mu = 4.02$). Similarly, the overall desired condition is also at a high level ($\mu = 4.36$). When considered individually, the prevention and problem-solving stage again revealed the highest average, which is at a high level ($\mu = 4.42$). The primary facilitating factors were personnel and technology, whereas the impediments included financial constraints and environmental challenges. Guidelines for school administrators within the Mae Tam Tad Kwan Education Network emphasized the necessity for flexibility in modifying and applying procedures to address specific situations. Administrators should support teachers in educating parents about student issues by systematically clarifying problem. Additionally, diverse strategies should be developed to foster parental comprehension of the challenges faced by students.

Keywords: leadership; educational institution administrators; student support system work

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่เต็มวัยทุกด้าน มีการปฏิรูปการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ปรับบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ และสร้างระบบการศึกษา เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ มีกรอบทิศทางการจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่วิถีคุณภาพใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านโอกาส ด้านคุณภาพ และด้านประสิทธิภาพเพื่อเป็นการต่อยอดพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นวิถีอนาคตวิถีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, น. 1 - 3)

ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นประกอบไปด้วย โรงเรียนอนุบาลตาดคว้น โรงเรียนบ้านใหม่สุขสันต์ โรงเรียนบ้านใหม่โชคชัย โรงเรียนบ้านแม่ตำกลาง โรงเรียนบ้านบ่อแสง และโรงเรียนบ้านปาม่วง ทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ ผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นพบว่าปัญหาเชิงลบของนักเรียนเกิดจากความขัดแย้งภายในครอบครัว พ่อแม่แยกกันอยู่ หย่าร้าง มีการกระทำทารุณต่อเด็ก ทอดทิ้ง ปล่อยปละละเลย ฐานะยากจน พ่อแม่ต้งงาน ดิทยาเสพติด และไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา การกลั่นแกล้งการคุกคามทั้งภายในโรงเรียนหรือภายนอกโรงเรียน หรือพฤติกรรมประเภทอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อนักเรียน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อปัญหาสุขภาพจิตสภาวะทางอารมณ์ จิตใจที่อาจนำไปสู่การใช้สารเสพติดของนักเรียน ส่งผลให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึงผลการเรียนที่บกพร่อง และไม่สนใจการเรียนรู้ (ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น, 2565, น. 2)

ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการกำหนดแนวทางและเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินงานตามโครงการกิจกรรมของสถานศึกษาให้สำเร็จบรรลุผล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถอธิบายตามแนวคิดทฤษฎีดังนี้ อรรถพรณ เทียนคันฉัตร (2560, น. 14) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารทางการศึกษา ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การยุคของการแข่งขันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ ภาวะผู้นำในการบริหารงานร่วมกับผู้อื่น หรือผู้ใต้บังคับบัญชาโดยผู้ร่วมงานปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและได้ผลที่ออกมาอย่างมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ เพ็ญภา ศรีแปลก (2563, น. 17) กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับผู้บริหารทุกระดับในการบริหาร ผู้บริหารทางการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในยุคของการแข่งขัน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำ ต้องมีคุณลักษณะที่มีความสามารถริเริ่ม สร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็น เป็นผู้นำทาง การเปลี่ยนแปลง พัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเองเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย และ สุธิกานต์ บริเอก (2564, น. 49) กล่าวว่า ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่ง องค์การทุกประเภทไม่ว่าองค์การ ธุรกิจเอกชน ราชการ หรือองค์การเพื่อสาธารณประโยชน์ บทบาทของผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่จะกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของทรัพยากรทั้งหลายภายในองค์การ ทั้งนี้เพราะผู้นำอาจ ทำหน้าที่ชี้แนะ ควบคุม สั่งการ ตลอดจนวางแผนและกำหนดทิศทางเป้าหมายขององค์การ โดยส่วนรวม จึงอาจกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพขององค์การนั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้นำในองค์การ ภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การบริหารจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การสำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยดี ดังนั้น ประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษาย่อมมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการบริหารงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่จำเป็นต้องได้รับ พัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหา การแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกาย ของนักเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น เพื่อให้เป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพเกิดผลดีต่อเด็กนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน และครู จำนวน 45 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 50 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการร่วมการสนทนากลุ่มย่อย (focus group) เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน หัวหน้าฝ่ายการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน จำนวน 3 คน ศึกษาในเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น ตามแนวทางการวิเคราะห์หลักการศึกษาปัจจัยภายใน คือ 4M's ปัจจัยภายนอก คือ STEEP Analysis (ชนภัทร์ มาโนชญ์รัตน, 2559, น. 21 - 22)

และการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ต๋ำตาดควัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลการวิจัย จำนวน 50 ชุด ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ศึกษาติดต่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม ตามวันเวลาที่กำหนดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ Google Meet

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาหาค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบการบรรยายและแปลผล โดยการบรรยายเป็นความเรียงตามระดับมาตราส่วนประมาณค่าและจัดเรียงลำดับของความต้องการจำเป็น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญตามประเด็นที่ตอบแล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง และวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญตามประเด็นสนทนากลุ่มที่ตอบแล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ต๋ำตาดควันพบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นการป้องกันและการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แม่ตำตาดควัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นการป้องกันและการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.3 เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน ชั้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหาเป็นแนวทางให้กับครูในโรงเรียนเพื่อดำเนินการบันทึกแบบบันทึกรายงานสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการทำงานที่มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ในการสนับสนุนครูในโรงเรียนเพื่อดำเนินการบันทึกแบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานนักเรียนอย่างเป็นระบบ

1.4 เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน ชั้นการคัดกรองนักเรียนพบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน

1.5 เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน ชั้นการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนร่วมกันวางแผน แผนงานหรือโครงการสำหรับการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน ชั้นการป้องกันและการแก้ปัญหาพบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการทำงานที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ในการสนับสนุนครูในโรงเรียนเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนต่อประเด็นปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

1.7 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น ขั้นการส่งต่อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายอำนาจให้ครูในโรงเรียนได้ประสานงานกับครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงอย่างเป็นระบบ

2. ปัจจัยสำคัญในการพัฒนา

2.1 ขั้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ บุคลากร (man) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นดำเนินกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนนำมาบันทึกแบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ สิ่งแวดล้อม (environmental) สภาพแวดล้อมทางครอบครัวของนักเรียนบางรายไม่เอื้ออำนวยต่อการไปเยี่ยมบ้าน จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถส่งเสริมครูเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์และดำเนินการบันทึกแบบบันทึกรายงานสุขภาพได้

2.2 ขั้นการคัดกรองนักเรียน ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ เทคโนโลยี (technological) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นมีการส่งเสริมให้ครูสร้างเครือข่ายทางเทคโนโลยี เพื่อการติดต่อประสานงานปรึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการดำเนินกิจกรรมคัดกรองนักเรียน เช่น กลุ่มไลน์ เป็นต้น ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ เงิน (money) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นไม่ได้รับงบประมาณที่เพียงพอ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนครูในการดำเนินการคัดกรองเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียน

2.3 ขั้นการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ บุคลากร (man) ผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นจัดทำแผนงานโครงการกิจกรรมสอนซ่อมเสริมอย่างเป็นชัดเจนและเป็นระบบ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ เงิน (money) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นขาดงบประมาณในการสนับสนุนครู เพื่อดำเนินงานสอนซ่อมเสริมตามโครงการและกิจกรรมที่ตั้งไว้ให้บรรลุเป้าหมายได้

2.4 ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหา ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ บุคลากร (man) ผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นส่งเสริมให้ครูดำเนินงานกิจกรรมช่วยเหลือส่งเสริมให้คำปรึกษาเบื้องต้นสำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม เช่น กิจกรรม

แนะแนว กิจกรรมโฮมรูม เป็นต้น มีการประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ สิ่งแวดล้อม (environmental) ผู้ปกครองของนักเรียนบางรายไม่เข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูไม่สามารถจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้

2.5 ขั้นการส่งต่อ ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ เทคโนโลยี (technological) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันส่งเสริมให้ครูสร้างเครือข่ายการติดต่อเพื่อประสานงานการส่งต่อนักเรียน เช่น กลุ่มไลน์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ สิ่งแวดล้อม (environmental) สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกครอบครัวของนักเรียนบางราย ส่งผลให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมในด้านลบหรือไม่พึงประสงค์ในการร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อดำเนินการส่งต่อไปในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้เชี่ยวชาญกับปัญหาของนักเรียนโดยตรง

3. แนวทางการพัฒนา

3.1 ขั้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำความรู้และประสบการณ์มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ส่งเสริมพัฒนาครูในโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการบันทึกข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านสุขภาพอย่างมีระบบ กำหนดแนวทางและวางแผนงานการแก้ไขปัญหา เพื่อส่งเสริมครูในการดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย

3.2 ขั้นการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเป้าหมาย การคัดกรอง การแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีมาช่วยดำเนินงาน เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จัดหางบประมาณจากหน่วยงานภายนอกหรือผู้ปกครอง เพื่อให้มีงบประมาณที่เพียงพอต่อการส่งเสริมสนับสนุนครูในการดำเนินการคัดกรองเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียน

3.3 ขั้นการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนงานโครงการอย่างชัดเจน ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับครูทุกคน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมสอนซ่อมเสริมตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดทำแผนงาน

การใช้งบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานสอนซ่อมเสริมตามโครงการและกิจกรรมที่ตั้งไว้ อย่างชัดเจนและเป็นระบบ

3.4 ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการดำเนินงานให้เป็นไปตามสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนครู ในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อประเด็นปัญหาของนักเรียนโดยการชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเป็นระบบ วางแผนกำหนดแนวทางที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

3.5 ขั้นการส่งต่อ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นและการกระจายอำนาจ อย่างเป็นระบบส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางเทคโนโลยีเพื่อให้ครูในโรงเรียนสามารถ ประสานงานกับครูฝ่ายปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มี ปัญหาอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ วางแผนงานโครงการและสร้างมาตรการเพื่อส่งเสริม ครูในการเข้าหานักเรียนให้คำปรึกษาสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน เพื่อการส่งต่อนักเรียน ไปในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญกับปัญหาของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้อง กับ ปรมาภรณ์ สนิธิ (2560, น. 71 - 72) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานีพบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห ครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษา พบปะนักเรียนในกิจกรรมโฮมรูม เยี่ยมบ้านเพื่อพบและสอบถามข้อมูลของนักเรียนจาก ผู้ปกครอง ขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองในการแก้ปัญหา ป้องกันและดูแลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ตลอดจนร่วมมือกับองค์การบริหาร ส่วนตำบลจัดกิจกรรมต่อต้านและป้องกันยาเสพติด กิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังประสานขอความร่วมมือกับตำรวจในชุมชน ครูแดร์ (Drug Abuse Resistance Education, D.A.R.E.) เข้ามาให้ความรู้เรื่องยาเสพติดและภัยอันตรายในสังคม

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ รจสุคนธ์ (2560, น. 73) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ผู้บริหารควรจัดให้มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอยู่เสมอ ครูควรร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน มีการประชุมเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียน ผู้บริหารประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.3 ขั้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน พบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหาเป็นแนวทางให้กับครูในโรงเรียน เพื่อดำเนินการบันทึกแบบบันทึกรายงานสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมิ่งพะ ดอเลาะ (2561, น. 122 - 123) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี พบว่า การรู้จักนักเรียนรายบุคคล ดำเนินการโดยการจัดสัดส่วนของครูโดยเฉลี่ยให้เท่ากัน จัดทำระเบียบสะสมเพื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ข้อมูลการวางแผนเป้าหมายในอนาคต ให้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการรู้จักนักเรียน มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมจากที่โรงเรียน

1.4 ขั้นการคัดกรองนักเรียน เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน โดยรวมพบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ จันทป์ปภา บุตรดี (2562, น. 92 - 93) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

ในอำเภอหนองสองห้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า การคัดกรองนักเรียนโรงเรียนควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการใช้เครื่องมือคัดกรองนักเรียนทุกปีการศึกษา มีการประชุมชี้แจงหรือประชาสัมพันธ์ให้ ผู้ปกครองเข้าใจถึงประโยชน์ของการคัดกรองนักเรียน และมีการส่งเสริมให้ครูทุกคนทำรายงาน ผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ผ่านมาแล้วรายงานให้ผู้บริหารทราบ

1.5 ขั้นการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น พบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนร่วมกันวางแผนงานหรือโครงการ สำหรับการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม ให้นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการบรรลุวัตถุประสงค์อย่าง มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ภูษณิศ ม่วงเกษม (2562, น. 73) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องสภาพที่ เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าการส่งเสริมนักเรียน สถานศึกษาควร จัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อทำความเข้าใจและหาข้อตกลงร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา ทักษะชีวิต โดยการจัดกิจกรรมชมรม/ ชุมนุมให้นักเรียนเลือกตามความสามารถของนักเรียน แต่ละคน และมีการจัดอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมเทอมละ 1 ครั้ง เพื่อส่งเสริมและป้องกัน ปัญหาให้กับนักเรียน

1.6 ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหา เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น พบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธี การทำงานที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ในการสนับสนุนครูในโรงเรียน เพื่อ ดำเนินการจัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนต่อประเด็นปัญหาของนักเรียนอย่าง เป็นระบบ สอดคล้องกับ เทิดศักดิ์ ยะยอง (2562, น. 90 - 91) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการบริหาร จัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านดอยคำ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรประชุมวางแผนการดำเนินการร่วมกับ คณะครู ออกแบบกรอบ มาตรฐาน เกณฑ์ เครื่องมือแบบบันทึกข้อมูล เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียน และดำเนินการตามแผนโดยครูผู้รับผิดชอบอย่างเคร่งครัด ทันท่วงทีเหตุการณ์

การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีการวางแผนการตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม กำกับดูแล รอยหลักฐานรูปภาพประกอบการดำเนินกิจกรรม และสรุปผลการประเมินกิจกรรม

1.7 ขั้นการส่งต่อ เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันพบว่า รายการที่มีคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายอำนาจให้ครูในโรงเรียนได้ประสานงานกับครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ คณาศักดิ์ จริยพัฒนกุล, พูนชัย ยาวีราข และสมเกียรติ ดุ่นแก้ว (2564, น. 87) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านท่ามะแกง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 พบว่าด้านการส่งต่อนักเรียนของโรงเรียนบ้านท่ามะแกง ครูประจำชั้นประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนโดยตรงในการส่งต่อภายนอก สำหรับนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือ เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพังความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

2. ปัจจัยสำคัญในการพัฒนา

2.1 ปัจจัยภายใน ปัจจัยที่ส่งเสริม บุคลากร (man) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันดำเนินกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนนำมาบันทึกแบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน จัดทำแผนงานโครงการกิจกรรมสอนซ่อมเสริมอย่างชัดเจนและเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันส่งเสริมให้ครูดำเนินงานกิจกรรมช่วยเหลือส่งเสริมให้คำปรึกษาเบื้องต้นสำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม เช่น กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมโฮมรูม เป็นต้น มีการประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน สอดคล้องกับ พิสิทธิ์ บุญถนอม (2563, น. 20 - 21) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า คนเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุด เพราะการทำธุรกิจหรือดำเนินการใด ๆ จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยคน ทั้งในด้านความคิด การวางแผน

การดำเนินการ หรือจัดการทำให้เกิดผลทางธุรกิจทุกรูปแบบ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ เงิน (money) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันไม่ได้รับงบประมาณที่เพียงพอเพื่อส่งเสริมสนับสนุนครูในการดำเนินการคัดกรองเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันขาดงบประมาณในการสนับสนุนครู เพื่อการดำเนินงานสอนซ่อมเสริมตามโครงการและกิจกรรมที่ตั้งไว้ให้บรรลุเป้าหมายได้ สอดคล้องกับ เสกสิฐ เล้ากิจเจริญ (2550, น. 7 - 8) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลราชบุรีเขตเหนือ พบว่าด้านงบประมาณ แผนการเงินของโรงเรียนที่ จัดทำขึ้นโดยการกำหนดรายรับรายจ่ายของงานโครงการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการเพื่อให้การจัดสรร ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อการเรียน การสอนของสถานศึกษาจะต้องมีการจัดสรรทรัพยากรและบริหารงานงบประมาณอย่าง มีคุณภาพ เพื่อจัดหา พัฒนาปรับปรุง ซ่อมแซม และใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างประหยัด เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสูงสุด

2.2 ปัจจัยภายนอก ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ เทคโนโลยี (technological) ผู้บริหาร สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันมีการส่งเสริมให้ครู สร้างเครือข่ายทางเทคโนโลยี เพื่อการติดต่อประสานงานปรึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการ ดำเนินกิจกรรมคัดกรองนักเรียน เช่น กลุ่มไลน์ เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันส่งเสริมให้ครูสร้างเครือข่ายการติดต่อเพื่อประสานงาน การส่งต่อนักเรียน เช่น กลุ่มไลน์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาของนักเรียน สอดคล้องกับ แพรวไพลิน กลั่นสุภา (2563, น. 21 - 24) ซึ่งได้ศึกษา เรื่อง การคาดการณ์อนาคตกุมารเวชศาสตร์ในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและ นวัตกรรมเทคโนโลยีได้กลายเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญจากกระแสการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันที่มี มากขึ้น ทำให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เกี่ยวกับการดูแลรักษา การเฝ้าระวัง และการติดตามผลการรักษาเกิดขึ้นมากมาย ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ สิ่งแวดล้อม (environmental) สภาพแวดล้อมทางครอบครัวของนักเรียนบางรายไม่เอื้ออำนวยต่อการไป เยี่ยมบ้าน จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถส่งเสริมครูเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูล พื้นฐานนักเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์และดำเนินการบันทึกแบบบันทึกรายงานสุขภาพได้ ผู้ปกครองของนักเรียนบางรายไม่เข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน จึงส่งผลให้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูไม่สามารถจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เพื่อให้ ความช่วยเหลือแก่นักเรียนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้ สภาพแวดล้อมภายในครอบครัวและ

สภาพแวดล้อมภายนอกครัวของนักเรียนบางรายส่งผลให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมในด้านลบหรือไม่พึงประสงค์ในการร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูเพื่อดำเนินการส่งต่อไปในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้เชี่ยวชาญกับปัญหาของนักเรียนโดยตรง สอดคล้องกับ ธนภัทร์ มาโนชญ์รัตน (2559, น. 21 - 22) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลกระทบของพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2558 และร่างพระราชบัญญัติพัฒนาเมือง พ.ศ.... ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ ในพื้นที่เขตสะพานสูง พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental: E) คือ สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (น้ำ ลม ดิน อาหาร พลังงาน) อาทิ รายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรทางกายภาพ การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และเงื่อนไขการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละพื้นที่

3. แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการดำเนินงานให้เป็นไปตามสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อประเด็นปัญหาของนักเรียนโดยการชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเป็นระบบ วางแผนกำหนดแนวทางที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน สอดคล้องกับ อิบติซาม เจะหะ (2564, น. 22) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า ความยืดหยุ่นในการดำเนินงานมีอารมณ์ที่มั่นคง มีความอดทนสูง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ มีกลยุทธ์ในการเผชิญและแก้ไขปัญหา ทันทต่อสถานการณ์ วางตัวเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี มีความกระตือรือร้น คำนึงถึงส่วนรวม มองโลกในแง่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และได้รับความไว้วางใจจากผู้ตาม ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เป็นต้น เพื่อที่จะสามารถนำพาวงค์กรก้าวไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำดาดควัน ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการดำเนินงานให้เป็นไปตามสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อประเด็นปัญหาของ

นักเรียนโดยการชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเป็นระบบ วางแผน กำหนดแนวทางที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความเข้าใจในการป้องกันและการแก้ปัญหาให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. จากผลการศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน พบว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมี 4 ปัจจัยคือ บุคลากร (man) เทคโนโลยี (technological) เงิน (money) และสิ่งแวดล้อม (environmental) เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร (man) เทคโนโลยี (technological) เงิน (money) และสิ่งแวดล้อม (environmental) ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานและพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการดำเนินงานให้เป็นไปตามสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อประเด็นปัญหาของนักเรียนโดยการชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเป็นระบบวางแผนกำหนดแนวทางที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์และเป้าหมายที่มีความยืดหยุ่นเพื่อเป็นการสนับสนุนครูในการดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียนซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปในแนวทางที่ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญเนตร มุลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณาศักดิ์ จริยพัฒนกุล, พูนชัย ยาวิราช, และสมเกียรติ ตุ่นแก้ว. (2564). แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านท่ามะแก่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 3. วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 6(3), น. 155 - 174.
- จันทป์ปภา บุตรดี. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในอำเภอหนองสองห้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เทิดศักดิ์ ยะยอง. (2562). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านดอยคำ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่.
- ธนภัทร์ มาโนชญ์รัตน. (2559). การเปรียบเทียบผลกระทบของพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2558 และร่างพระราชบัญญัติพัฒนาเมือง พ.ศ.... ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาโครงการ อสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่เขตสะพานสูง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรมาภรณ์ สนิธิ. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี.
- พิสิษฐ์ บุญถนอม. (2563). แนวทางการดำเนินงาน เพื่อความสำเร็จในการทำงานร่วมกันระหว่าง ผู้นำชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพ็ญญา ศรีแปลก. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- แพรวไพลิน กลั่นสุภา. (2563). การคาดการณ์อนาคตภูมิศาสตร์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ภูษณิศ ม่วงเกษม. (2562). สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต.
- มีรพีระ ดอเลาะ. (2561). สภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รจสุคนธ์ ดิประดับ. (2560). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภชัย ศรีชัยพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ต๋ำตาดควัน. (2565). รายงานประจำปีการศึกษา 2565. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2570.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.
- เสกสิษฐ เล้ากิจเจริญ. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลราชบุรีเขตเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพรรณ เทียนคันฉัตร. (2560). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อิตติชาม เจ๊ะหะ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. รายงานการศึกษาระดับปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

Strategic Management Guidelines for Accounting Practice Teaching in Guangxi Industrial and Commercial Vocational and Technical College

Huang Ying¹

Nipaporn Khamcharoen^{1*}

¹Educational Administration and Leadership,

Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University

*E-mail: nipaporn.k@dru.ac.th

Received: 1 July 2024 • Revised: 12 July 2024 • Accepted: 22 July 2024

Abstract

The objectives of this research were: (1) to survey the problems and needs of accounting practice teaching in higher vocational colleges, and (2) to develop strategic management guidelines for accounting practice teaching in these institutions. The study sample comprised 353 students and 80 teachers from Guangxi Industrial and Commercial Vocational and Technical College. A questionnaire containing 80 items on a five-point Likert scale was used as the research instrument. Its quality was validated by three experts using the Index of Item-Objective Congruence (IOC). The collected data were analyzed using quantitative methods and presented in terms of percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that both the problems and needs of accounting practice teaching were rated at the “highest” level. The developed strategic management guidelines consist of four components: (1) an overview of accounting practice teaching in higher vocational colleges, (2) existing issues in current accounting practice instruction, (3) an analysis of the causes of these problems, and (4) strategic management guidelines for improving accounting practice teaching. The guidelines were evaluated by three specialists, with IOC values ranging from 0.67 to 1.00. The reliability coefficients of the questionnaires were 0.832 for students and 0.837 for teachers. These results indicate that the strategic management guidelines are both reliable and effective, and they can be successfully applied to enhance accounting practice teaching at Guangxi Industrial and Commercial Vocational and Technical College.

Keywords: higher vocational colleges; strategic management guidelines; accounting practice teaching

Introduction

With the economic growth and the development of enterprises, the social demand for accounting professionals has increased significantly. According to the statistics, there are more than 30 million accounting personnel in China. However, there is a substantial imbalance in the structure of this workforce: while there is an oversupply of general accounting personnel, there is a shortage of highly skilled professionals. This indicates a gap in the supply side of accounting education, particularly in higher vocational colleges. In Chinese colleges and universities, academic programs typically emphasize both theoretical knowledge and practical training. However, the practical component often fails to keep pace with contemporary demands. Many students' theoretical knowledge but lack practical competence. Qin (2013, pp. 2 - 10) observed that since the beginning of the 21st century, rapid economic and technological developments have profoundly transformed the accounting profession. Key characteristics of the current environment include the continuous advancement and broader application of information technology, leading to the emergence of "cloud computing" and "big data," which constitute the technical foundation of the profession. Tang and Seng (2016) emphasized the importance of not only mastering theoretical knowledge but also cultivating students' practical skills. He advocated for an educational approach that integrates cultural awareness, ethical values, and an understanding of the relationship between personal interests, group interests, and social responsibility in order to enhance students' employability.

In response, accounting programs in Chinese higher education institutions are gradually increasing the proportion of practical teaching. However, there remains a lack of comprehensive design and research in this area. The teaching plans often do not align with the objective of cultivating well-rounded professionals, and students' practical skills remain insufficient. Cui (2013, pp. 23 - 25) noted that the curriculum in many institutions does not align with enterprise needs, resulting in graduates who struggle to perform effectively in real-world roles. Consequently, Cui argued that reforming the accounting curriculum is imperative. Zhuang (2015, pp. 69 - 70) highlighted that one strength of accounting education in higher vocational colleges is that students have strong practical ability and can quickly master practical skills. Drawing on the successful experience of accounting education in United States,

adjustments have been made to higher vocational college curricula in China. These include enhancing the realism of practical courses and establishing numerous training bases that simulate real enterprise environments, allowing students to engage in business simulations. Wu (2017, pp. 54 - 57) explored the feasibility of implementing the flipped classroom model. Through case analysis, Wu concluded that “the implementation of flipped classroom teaching mode can be accepted by the majority of students and is more conducive to students' independent learning.” In this model, students take on the central role in the classroom, while teachers act as facilitators and organizers. Guo (2019, pp. 55 - 57) observed that accounting education in China remains largely theoretical. He advocated for a shift toward cultivating students' practical abilities and emphasized the importance of preparing professional accountants capable of supporting the development of the market economy.

This study examines the current state of accounting practical teaching in vocational colleges, focusing on key problems and practical needs. Presently, this area faces numerous challenges, such as the absence of systematic instructional design, misalignment between curricula and enterprise requirements, and students' weak practical skills. By investigating and optimizing accounting practical teaching in higher vocational colleges, this research aims to foster accounting professionals capable of adapting to evolving technological landscapes and complex economic conditions. It also provides theoretical insights and practical strategies for educational reform in higher vocational colleges, facilitating students' ability to translate theory into practice and enhancing employment outcomes. Ultimately, by proposing systematic strategic management guidelines, this study provides a clear path for the innovative development of accounting education in higher vocational colleges. It aims to support teaching reform in colleges and universities, produce higher-quality and more adaptable graduates for the workforce, and contribute to the sustainable development of the broader economy.

Research objectives

1. To survey the problems and needs of accounting practice teaching.
2. To develop strategic management guidelines for accounting practice teaching.

Research Methodology

This section outlines the population and sample, research tools, data collection procedures, and data analysis methods used in this study.

1. Population and Sample

The population of this study was Guangxi Industrial and Commercial Vocational and Technical College. The population was divided into two groups: 3000 accounting students and 80 accounting teachers.

The sample of this student was 353 accounting students, selected using Yamane formula (Yamane, 1973) and simple random sampling. The 80 accounting teachers were selected by using purposive sampling.

In addition, three experts participated in focus group discussions. For the content validity, these experts were also invited to evaluate the questionnaire using the Index of Item-Objective Congruence (IOC).

2. Research Tools

The primary research tool was a questionnaire survey, which consisted of three parts: 1) general information, 2) problems in accounting practice teaching in higher vocational colleges, and 3) needs of accounting practice teaching in higher vocational colleges.

To gathers ideas or comments towards the development of strategic guidelines, a set of focus group discussion questions was also used.

The content validity of the questionnaire was evaluated by three experts using the IOC method, with IOC values ranging from 0.67 to 1.00. The reliability of the questionnaire was evaluated using Cronbach's alpha coefficient, resulting in values of 0.832 for the student version and 0.837 for the teacher and administrator version.

3. Data collection

The researcher personally collected the data from the sample group. A letter of permission was submitted to the director of Guangxi Industrial and Commercial Vocational and Technical College to obtain approval for data collection.

4. Data analysis

The collected data were analyzed and interpreted using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.). A five-point Likert rating scale was used to assess the problems and needs related to accounting practice teaching as perceived by the respondents.

Research Results

The main findings that emerged from this study are presented in detail below, organized according to the research objectives.

1. The problems and needs of accounting practice teaching in higher vocational colleges

Table 1 Problems in accounting practice teaching in higher vocational colleges for students.

Questions	n = 353		Level of problems
	$\bar{X}$	S.D.	
1. You are not confident in the practical learning of accounting.	4.55	0.65	Highest
2. Accounting practice teaching is not easy to learn.	4.61	0.61	Highest
3. There is no clear internship objectives and related requirements.	4.63	0.63	Highest
4. There are difficulties in the use of accounting practice teaching equipment.	4.64	0.67	Highest
5. You think that the teaching methods and methods of accounting practice are single.	4.68	0.57	Highest
6. The accounting practice teaching facilities used are not complete.	4.58	0.58	Highest
7. You think that the current accounting practice learning plan and guidance are not in place.	4.65	0.61	Highest
8. It is not practical to combine teaching materials with actual situations.	4.61	0.62	Highest

Questions	n = 353		Level of problems
	$\bar{X}$	S.D.	
9. Fewer practical activities and fewer opportunities to improve hands-on ability	4.58	0.48	Highest
10. You think that the ratio of theoretical courses and practical courses is unreasonable, with too many the oretical courses and too few practical courses.	4.69	0.62	Highest
11. There are few core technical positions in the company, so it is difficult to achieve the goal of internship.	4.63	0.62	Highest
12. Lack of experienced accounting master guidance.	4.61	0.63	Highest
13. Accounting practice teaching activities are few.	4.56	0.57	Highest
14. You think that the learning enthusiasm of accounting practice is not enough, the supervision of the internship process is not strict, and it is difficult to control the practice.	4.65	0.61	Highest
15. The practical training work is not in line with the major, and the level is low.	4.59	0.62	Highest
16. Lack of practical teaching software.	4.61	0.51	Highest
17. Practical teaching Teachers lack practical teaching experience.	4.64	0.50	Highest
18. Lack of reasonable practical teaching evaluation system.	4.61	0.67	Highest
19. The degree of information technology in practical teaching is not high.	4.61	0.51	Highest
20. You think that accounting practice teaching sometimes reduces students' interest in learning.	4.45	0.52	Highest
Total	4.61	0.59	Highest

According to table 1, the overall problem in accounting practice teaching in higher vocational colleges for students was in the highest level ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.59)

Table 2 Problems in accounting practice teaching in higher vocational colleges for teachers.

Questions	n = 80		Level of problems
	$\bar{X}$	S.D.	
1. There is no confidence in accounting practice teaching.	4.56	0.61	Highest
2. Accounting practice teaching is not easy to learn.	4.57	0.58	Highest
3. There is no clear internship objectives and related requirements.	4.64	0.60	Highest
4. There are difficulties in the use of accounting practice teaching equipment.	4.63	0.65	Highest
5. The teaching methods and methods of accounting practice are single.	4.64	0.55	Highest
6. Accounting practice teaching equipment and facilities are not complete.	4.61	0.64	Highest
7. Accounting practice learning plan and guidance are not in place.	4.60	0.50	Highest
8. The material is not tightly combined with the actual situation and is not practical.	4.63	0.61	Highest
9. Few practical teaching activities and few hands-on opportunities.	4.64	0.57	Highest
10. You think that the ratio of theoretical courses and practical courses is unreasonable, with too many the oretical courses and too few practical courses.	4.68	0.67	Highest
11. There are few opportunities to contact the core positions of enterprises, and the internship goal is difficult to achieve.	4.66	0.64	Highest
12. Lack of experienced accounting master guidance.	4.64	0.65	Highest

Questions	n = 80		Level of problems
	$\bar{X}$	S.D.	
13. The number of practical accounting teaching activities is very small.	4.65	0.67	Highest
14. Lack of motivation, difficult to control and mere formality.	4.64	0.56	Highest
15. You think that the work in the student enterprise training institute is not in line with the major and the work level is low.	4.67	0.62	Highest
16. You think the existing accounting practice teaching software is insufficient and cannot meet the needs.	4.55	0.50	Highest
17. You think accounting practice teachers lack practical teaching experience.	4.69	0.63	Highest
18. You think accounting practice teaching lacks a reasonable practice teaching evaluation system	4.67	0.64	Highest
19. You think the degree of Information in accounting practice teaching is not high.	4.63	0.58	Highest
20. You think that accounting practice teaching sometimes reduces students' interest in learning.	4.45	0.52	High
Total	4.62	0.60	Highest

According to table 2, the overall problem in accounting practice teaching in higher vocational colleges for teachers was in the highest level ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.60).

Table 3 The needs of accounting practice teaching in higher vocational colleges of students.

Questions	n = 353		Level of needs
	$\bar{X}$	S.D.	
1. Practical teaching helps to improve the effectiveness of the teaching system.	4.60	0.61	Highest
2. You are confident in the practical learning of accounting.	4.55	0.48	Highest
3. You think it is important that the accounting practice learning facilities are well equipped.	4.45	0.50	High
4. Accounting practice learning can help speed up learning tasks.	4.64	0.57	Highest
5. Personal quality is improved in accounting practice learning.	4.64	0.50	Highest
6. Enhanced practical ability in accounting practice learning.	4.61	0.51	Highest
7. You think that the practical learning of accounting enhances the enthusiasm for learning.	4.65	0.62	Highest
8. You think it is necessary to carry out practical accounting study in college.	4.69	0.64	Highest
9. Practical teaching courses have the effect of deepening Systematic knowledge.	4.61	0.52	Highest
10. Hands-on learning usually increases your interest in learning.	4.65	0.50	Highest
11. Practical learning can often help review lessons.	4.63	0.58	Highest

Questions	n = 353		Level of needs
	$\bar{X}$	S.D.	
12. You think that through the study of accounting practice courses, you can quickly improve your hands-on ability, problem analysis and solving problem ability.	4.66	0.50	Highest
13. There are many knowledge contents to be learned in accounting practice.	4.56	0.53	Highest
14. You prefer hands-on accounting practice.	4.61	0.59	Highest
15. Accounting training helps you improve your ability to work in a team.	4.64	0.57	Highest
16. Accounting training helps you improve your interpersonal skills.	4.56	0.56	Highest
17. You think the way of teaching in accounting practice should be changed.	4.68	0.66	Highest
18. You think accounting practice courses are mostly effective.	4.61	0.60	Highest
19. Accounting practice learning can improve the ability of analysis and judgment.	4.61	0.51	Highest
20. Accounting practice learning improves innovation ability.	4.64	0.61	Highest
Total	4.61	0.56	Highest

According to table 3, the overall needs of accounting practice teaching in higher vocational colleges of students was in the highest level ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.56).

Table 4 The needs of accounting practice teaching in higher vocational colleges of teachers

Questions	n = 80		Level of needs
	$\bar{X}$	S.D.	
1. Practical teaching helps to improve the effectiveness of the teaching system.	4.55	0.60	Highest
2. Accounting practice teaching is very confident.	4.61	0.57	Highest
3. You think it is important to have complete accounting practice teaching facilities.	4.51	0.62	Highest
4. Practical teaching can help students speed up their learning tasks.	4.59	0.55	Highest
5. The personal quality of accounting practice has been improved.	4.64	0.67	Highest
6. The practical teaching has enhanced the students' practical ability.	4.66	0.62	Highest
7. Accounting practice enhances students' enthusiasm for learning.	4.61	0.52	Highest
8. You think it is necessary for students to teach accounting practice in college.	4.69	0.63	Highest
9. Practical teaching courses have the effect of deepening students' systematic knowledge ability.	4.64	0.61	Highest
10. Accounting practice teaching will increase students' interest in learning.	4.64	0.50	Highest
11. Practical teaching can help students review their lessons.	4.66	0.55	Highest
12. You think that the learning of accounting practice courses can quickly improve students' hands-on ability, problem analysis and problem-solving ability.	4.68	0.66	Highest
13. You think that students should learn a lot of knowledge in accounting practice teaching.	4.54	0.63	Highest
14. Students prefer hands-on accounting practice.	4.58	0.67	Highest

Questions	n = 80		Level of needs
	$\bar{X}$	S.D.	
15. Accounting training to improve teamwork ability.	4.63	0.54	Highest
16. In your opinion, practical training in enterprise accounting can help students improve their interpersonal communication skills.	4.68	0.60	Highest
17. The way of teaching accounting practice should be changed.	4.64	0.54	Highest
18. Accounting practice courses are mostly effective.	4.64	0.51	Highest
19. In your opinion, accounting practice teaching improves students' ability of analysis and judgment.	4.67	0.61	Highest
20. Accounting practice teaching to improve innovation ability.	4.67	0.60	Highest
Total	4.63	0.59	Highest

According to table 4, the overall needs of accounting practice teaching in higher vocational colleges of teachers was in the highest level ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.59).

2. Strategic management guidelines for accounting practice teaching in higher vocational colleges.

The strategic management guidelines developed from the findings are organized into 4 main units.

Unit 1: Overview of practical teaching for accounting majors in higher vocational colleges

1.1 Students' accounting fundamentals and accounting practice teaching.

Unit 2: Existing problems in accounting practice teaching in higher vocational colleges

2.1 Unreasonable teaching materials.

2.2 Lack of a comprehensive and structured practical teaching system.

- 2.3 Insufficient development of practical teachers.
- 2.4 Inadequate hardware and software facilities.
- 2.5 A significant gap between theoretical research and practical implementation in accounting instruction.

Unit 3: Analysis of causes and problems in accounting practice teaching in higher vocational colleges

- 3.1 Limited institutional support for practical accounting teaching.
- 3.2 Insufficient innovation in teaching methods and means.
- 3.3 Absence of standardized evaluation criteria for professional accounting practice teaching.
- 3.4 Weak integration and low quality of “school-enterprise cooperation” initiatives.

Unit 4: Guidelines for strategic management of accounting practice teaching in higher vocational colleges

- 4.1 Develop or select appropriate simulation-based accounting training materials.
- 4.2 Design a scientifically grounded practical teaching plan and syllabus.
- 4.3 Standardize teaching procedures.
- 4.4 Design the training process with pedagogical precision.
- 4.5 Align practical teaching activities with real-world accounting job requirements.
- 4.6 Apply varied and effective accounting practice teaching methods.

These guidelines serve as a framework for enhancing the quality of accounting practice teaching at Guangxi Industrial and Commercial Vocational and Technical College. They aim to improve students’ practical skills and better align education with industry needs.

Conclusions

1. Problems and needs of accounting practice teaching in higher vocational colleges.

The findings indicate that the problems and needs in accounting practice teaching are consistently rated at either a “high” or “highest” level. This reflects the significant challenges and strong demands expressed by both students and teachers at Guangxi Industrial and Commercial Vocational and Technical College.

For students, the primary issues include limited opportunities for practical activities, resulting in underdeveloped practical skills. Accounting practice textbooks are not well integrated with real business scenarios, and the dominant learning method remains repetitive exercises, which diminishes student interest and engagement. Furthermore, the absence of a clear learning plan and adequate guidance has led to ineffective practice sessions that are often superficial or formalistic.

From the teachers' perspective, there is an imbalance between theoretical and practical components—too much emphasis is placed on theory, with insufficient attention to hands-on experience. The teaching methods are overly simplistic and lack innovation. Additional concerns include the absence of standardized evaluation criteria for practical accounting instruction and the lack of high-quality, sustainable “school-enterprise cooperation” programs. These factors collectively hinder the enhancement of accounting practice teaching quality.

2. Strategic management guidelines

The strategic management guidelines for accounting practice teaching in higher vocational colleges comprise 4 key units: 1) Overview of practical teaching for accounting majors in higher vocational colleges, 2) Existing problems in accounting practice teaching in higher vocational colleges, 3) Analysis of causes and problems in accounting practice teaching in higher vocational colleges, and 4) Guidelines for strategic management of accounting practice teaching in higher vocational colleges. Each unit was evaluated by three academic experts (all Chinese) for content accuracy and appropriateness, using the Index of Item-Objective Congruence (IOC). The evaluation results indicate that the developed strategic management guidelines are valid and suitable for implementation. These guidelines can serve as a practical framework to enhance the teaching effectiveness of accounting practice at Guangxi Industrial and Commercial Vocational and Technical College. They are expected to

contribute significantly to improving students' practical competencies and aligning educational outcomes with the needs of the accounting profession.

Discussion

1. The problems and needs of accounting practice teaching in higher vocational colleges

The survey results reveal that the issues in accounting practice teaching—specifically the unreasonable ratio of theory to practice, monotonous teaching methods, and lack of student engagement—are all rated at the highest level of concern. These findings align with those of Liang (2010), who emphasized that accounting practice teaching should be used as a means to enhance learners' accounting knowledge and practical abilities. Practical instruction fosters student interest in learning and helps them internalize key professional traits such as dedication, precision, and perseverance—qualities essential for future accounting work. Similarly, Guo (2013, p. 2) supports the view that accounting practice teaching can stimulate learning interest, increase enthusiasm and initiative, and ultimately enhance students' mastery of professional skills, contributing to their overall development. Pei (2009) also argued that accounting education should not be delivered in isolation. Through practical teaching, students can develop a concrete understanding of abstract accounting theories. This hands-on approach bridges the gap between theoretical knowledge and real-world application, improves students' practical skills, and helps them systematize their understanding of both accounting work and the accounting profession as a whole. It also significantly contributes to improving the overall quality of accounting education.

2. Strategic management guidelines for accounting practice teaching in higher vocational colleges.

The strategic management guidelines developed in this study emphasize the importance of selecting appropriate accounting practice teaching methods to enhance instructional effectiveness. All components of the guidelines are designed to actively engage learners in hands-on accounting tasks and foster meaningful learning experiences. According to Wu (2021, p. 39), accounting educators should focus on several areas for improvement: curriculum optimization, faculty development, innovation in teaching methods, assessment reform, and infrastructure enhancement. For curriculum optimization, educators should develop well-

structured accounting practice teaching plans, enrich the content of practical training, and create teaching materials tailored to vocational college contexts. For faculty development, efforts should be made to enhance the professional qualifications of instructors by promoting the training of "dual-qualified" teachers and expanding the pool of part-time accounting educators. For innovation in teaching methods, instructors should adopt diverse and interactive approaches that meet the learning needs of vocational students. For assessment reform, educators should design scientifically grounded and appropriate evaluation processes that reinforce practical learning and accurately reflect students' competencies. Lastly, for infrastructure enhancement, institutions should establish and improve on-campus simulated training facilities, broaden opportunities for off-campus accounting practice, and incorporate best practices from international accounting education models. These strategies form a comprehensive approach to elevating accounting practice teaching quality and better preparing students for the demands of the accounting profession.

Suggestions

Suggestions for implementation

1. The school should take concrete steps to address the identified problems and needs related to accounting practice teaching.
2. A comprehensive and practical guide for accounting practice teaching should be developed and implemented.
3. The school should organize seminars and invite international educators and student representatives to engage in in-depth discussions on effective strategies for accounting practice teaching.

Suggestions for further research

1. The development of teaching staff in higher vocational colleges warrants further investigation. Common challenges such as the implementation of the "dual-teacher system" and a lack of professional skills among instructors should be examined.
2. The current research on accounting practice teaching lacks sufficient exploration of intelligent systems and multimedia integration, which presents a promising direction for future studies.

References

- Cui, L. X. (2013). Reforming accounting curriculum in connection with career development. **Young Writers**. 35, pp. 23 - 25.
- Guo, C. Y. (2019). Research on practice teaching of accounting major in secondary vocational schools. **Finance and Economics (Academic Edition)**. 17, pp. 55 - 57.
- Guo, X. (2013). The combination of theory and practice in accounting teaching. **Wenli Navigation**. 6, pp. 2.
- Liang, S. Y. (2010). **Analysis on practical teaching of accounting major**. <http://www.docin.com>.
- Pei, C. (2009). **Innovating accounting practice teaching to improve students' employability**. <http://www.docin.com>.
- Qin, R. S. (2013). The Future development of accounting profession. **Finance and Accounting**. 10, pp. 2 - 10.
- Tang, L. C., & Seng, C. (2016). Factors influence students' choice of accounting major in Cambodian universities. **Asian Review of Accounting**. 24(2), pp. 231 - 251.
- Wu, H. Z. (2017). Application of flipped classroom teaching model in electromechanical teaching in higher vocational colleges. **Economic and Trade Practice**. 12, pp. 54 - 57.
- Wu, X. (2021). **Research on practical teaching of accounting major in Y schools**. Master Thesis, Yangzhou University.
- Yamane, T. (1973). **Problem to accompany statistics: An introductory analysis**. (3rd ed). New York: Harper & Row.
- Zhuang, Q. (2015). Research on the construction of curriculum system of “Double Certificate Accommodation” for higher vocational accounting. **Occupational Space and Time**. 2, pp. 69 - 70.

แนวทางการจัดการห้องนิทรรศการ ภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

ธัญพวงค์ สารรัตน์^{1*}เอนก ศรีภพ¹ณัฐพล กุลสุวรรณ¹ปฏิพล แสนหยุด³ธนพล ป้องแก้ว¹ธีรพัฒน์ พงกุล¹สิริชัย ศรีชัย²พิทักษ์พงศ์ วัชรญาณ⁴¹สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ²โรงเรียนบ้านขาม³โรงเรียนบ้านชาด⁴โรงเรียนบ้านตาตม

*อีเมล: thanyapong.s@sskru.ac.th

วันที่รับบทความ: 23 ตุลาคม 2567 • วันที่แก้ไขบทความ: 25 พฤศจิกายน 2567 • วันที่ตอบรับบทความ: 23 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดย 1) ศึกษารูปแบบการจัดการของห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ณ ปัจจุบัน 2) ศึกษากิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการร่วมจัดแสดงภายในห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และ 3) เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา และรูปแบบการจัดการของห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเรียนรู้ที่ยั่งยืน งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน ซึ่งมีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และข้อมูลภาคสนาม โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามเชิงปริมาณกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าอาคารแม่บ้าน นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเรียนรู้และชมนิทรรศการ และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ดูแลห้องนิทรรศการ และผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในเชิงปริมาณ และมีการวิเคราะห์เนื้อหาตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยพบว่า ห้องนิทรรศการ

ภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ประกอบด้วยทรัพยากร ที่ให้ความรู้ในทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และคติชนวิทยา แต่หากมองในมุมมองหน้าที่ ของห้องนิทรรศการเพื่อการเรียนรู้ในรูปแบบของการท่องเที่ยว ห้องนิทรรศการภายในอาคาร ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ยังมีในส่วนของข้อบกพร่องในเรื่อง ของการจัดแสดง การให้ความรู้ ความปลอดภัย และการบริการ ซึ่งองค์ประกอบหลักใน การบริหารงานแหล่งเรียนรู้แห่งนี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่มีปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านนโยบายการบริหารงานแหล่งเรียนรู้ แห่งนี้

คำสำคัญ: ห้องนิทรรศการ ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ แหล่งท่องเที่ยวการเรียนรู้

Guidelines for Managing the Exhibition Room in the Art and Culture Center Building, Sisaket Rajabhat University, as a Learning Tourist Attraction

Thanyapong Sararat^{1*}

Anek Sriphop¹

Nuttapoll Gunsuwan¹

Patipon Saenyud³

Thanapon Pongkaew¹

Teerapat Pongkula¹

Sirichai Srichai²

Pitakphong Viriyakanchana⁴

¹Social Education Program, Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University

²Ban Kham School

³Ban Chad School

⁴Ban Ta Dom School

*E-mail: thanyapong.s@sskru.ac.th

Received: 23 October 2024 • Revised: 25 November 2024 • Accepted: 23 December 2024

Abstract

This research aimed to study the management guidelines for the exhibition room in the Art and Culture Center building, Sisaket Rajabhat University to be a learning tourism destination by 1) studying the management model of the exhibition room in the Art and Culture Center building, Sisaket Rajabhat University at present, 2) studying the appropriate activities for participating in the exhibition in the Art and Culture Center building, Sisaket Rajabhat University, and 3) proposing the problem-solving guidelines and management models of the exhibition room in the Art and Culture Center building, Sisaket Rajabhat University to be a sustainable learning tourism destination. This research is a mixed-method research, which consists of qualitative and quantitative research from documents, interviews, and field data. The quantitative questionnaire was used with the population and samples, namely, building supervisors, housekeepers, students of the Social Studies Program, Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University, and tourists who came to learn and visit the exhibition. In-depth interviews were also used with the

exhibition room caretakers and related persons, using simple quantitative sampling and content analysis according to the specified objectives. The research results found that the exhibition room in the Art and Culture

Center building, Sisaket Rajabhat University, consists of resources that provide knowledge in history, culture, and folklore. However, if looking at the function of the exhibition room for learning in the form of tourism, the exhibition room in the Art and Culture Center building, Sisaket Rajabhat University, still has shortcomings in terms of display, knowledge provision, safety, and service. The main components in managing this learning resource as a learning tourism site have 3 important factors: personnel, budget, and management policy of this learning resource

Keywords: exhibition hall; art and culture center, Sisaket Rajabhat University; tourist attraction; learning

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีหลากหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทของการท่องเที่ยวจะมีมุมมองทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไปโดยแบ่งตามความสนใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอันดับแรกเมื่อเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ เพราะพิพิธภัณฑ์เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์หรือชาติพันธุ์ในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ และยังเป็นศูนย์กลางการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวและเกร็ดความรู้ที่หลากหลายและยังมีการจัดแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ก่อให้เกิดประโยชน์กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว (สันติภาพ คำสะอาด, 2553) ซึ่งพิพิธภัณฑ์ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรทางปัญญา และแสดงถึงวิทยาการทางความเจริญก้าวหน้าของโลก ทำให้เห็นว่าถึงแม้ยุคสมัยที่เปลี่ยนไป แต่สุดท้ายมนุษยชาติก็ยังคงแสวงหาสิ่งของที่เป็นถาวรวัตถุที่สามารถรักษาไว้ได้เป็นเวลานาน อีกทั้งโบราณสถานที่ทรงคุณค่ายังสามารถเชื่อมโยงมนุษย์ในยุคต่าง ๆ ให้เกิดความผูกพันกันได้อย่างลงตัว (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545)

การสื่อความหมาย และให้ความรู้ด้วยการจัดนิทรรศการที่เป็นสื่อที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการสื่อสารข้อมูลที่มีปริมาณมากหรือค่อนข้างมาก ทั้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดยที่ผู้สื่อสารหรือนำเสนอข้อมูลอาจกำหนดให้ผู้รับสารมาชมนิทรรศการ ณ สถานที่ ๆ กำหนดให้ หรืออาจนำงานนิทรรศการที่จัดเตรียมไว้แล้วไปจัดแสดง ณ บริเวณชุมชนที่เป็นสถานที่อยู่หรือที่ทำงานของประชากรกลุ่มเป้าหมายก็ได้ ซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2556 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “นิทรรศการ” ไว้ว่า นิทรรศการ คือ การแสดงผลงานสินค้าผลิตภัณฑ์ให้คนทั่วไปชม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) เช่นเดียวกันกับที่วัฒนธรรม จุฑะวิภาต ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “การจัดนิทรรศการ” ว่า นิทรรศการ คือ การแสดงการให้การศึกษาอย่างหนึ่งด้วยการแสดงงานให้ชม อาจจะมีผู้บรรยายให้ฟังหรือไม่ต้องมีก็ได้ การแสดงอาจจะแสดงนอกอาคารหรือในอาคารก็ได้ ซึ่งจะประกอบด้วยของจริง สิ่งจำลอง ภาพถ่าย ภาพวาด และแผนภูมิสิ่งของต่าง ๆ ที่จะนำออกมาแสดง แต่ในการจัดเตรียมจะต้องจัดอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ดูง่าย และคำนึงถึงความแจ่มชัด รวมทั้งก่อให้เกิดความรู้และคุณธรรม ช่วยให้ผู้ดูมีความเข้าใจข้อมูลโดยใช้ข้อความสั้น ๆ อธิบายประกอบซึ่งควรจะมีควมน่าดูน่าชมด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2550ก, 2550ข; สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 2536) ซึ่งในช่วงแรกนั้น พิพิธภัณฑ์ถือกำเนิดขึ้นจาก

พระมหากษัตริย์ของสถาบันกษัตริย์ ต่อมาในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปและมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการในหลากหลายด้าน จึงเริ่มมีการก่อตั้งแหล่งเรียนรู้เฉพาะด้านขึ้น เช่น พิพิธภัณฑ์ชาวกูย พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมสี่เผ่าไทย ส่วย ลาว เขมร เยอ หอประวัติมหาวิทยาลัย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี รวมถึงศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่สร้างขึ้นเพื่อตอบโจทย์พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาเรื่อง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น (อานวย เดชชัยศรี, 2544; มัลลิกา นาถเสรี, 2553) แหล่งเรียนรู้ภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2564 โดยทางมหาวิทยาลัยได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างอาคารแห่งนี้มาก่อนหน้านี้ การก่อตั้งเกิดจากการยุบรวมระหว่างกลุ่มงานศิลปะและวัฒนธรรม สำนักส่งเสริมและบริการวิชาการและศูนย์ภาษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เข้าด้วยกันเป็นหน่วยงานตามโครงสร้างการบริหารงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษโดยมติคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษครั้งที่ 2/2564 วาระที่ 4.9 การพิจารณาขอจัดตั้งส่วนงานภายในระดับคณะ/สำนัก เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 มีมติให้ความเห็นชอบและสภามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษมีมติอนุมัติการแบ่งส่วนราชการภายในระดับคณะ/สำนัก ครั้งที่ 2/2564 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 โดยที่เป็นการสมควรให้จัดตั้งส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษเพิ่มเติม และให้สอดคล้องกับขอบข่ายความจำเป็นในการผลิตบัณฑิตในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น รวมทั้งเพื่อให้ทันต่อความต้องการและตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของสังคม สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรมตั้งอยู่ที่อาคารเฉลิมพระเกียรติในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558 (สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2565) ซึ่งแหล่งเรียนรู้นี้ถือเป็นทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจะได้เข้าใจในสาขาวิชาชีพของตนเองอย่างถ่องแท้ และเกิดความซาบซึ้งในสาขาวิชาชีพของตนเอง อีกทั้งยังเป็นสถานที่พบทวนบทเรียนต่าง ๆ ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ถือได้ว่าเป็นการฝึกฝนการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนั้น กลุ่มห้องนิทรรศการนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และนักท่องเที่ยวที่สนใจที่จะศึกษาและเข้าชมเพื่อให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศเป็นทักษะหนึ่งของผู้คนในโลกศตวรรษที่ 21 ที่ผู้คนควรพัฒนาทักษะที่สำคัญนี้เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลหรือสารสนเทศได้ สามารถเลือกใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และสามารถทำให้สารสนเทศกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อตนเอง องค์กร และสังคม (ปราโมทย์ เหล่าลาภะ, 2563; ประเสริฐ ศิริटना, 2546; จันทรา มาศสุพจน์, 2540)

จากสถิติผู้เข้าเยี่ยมชมห้องนิทรรศการในแต่ละปีมีเปอร์เซ็นต์ที่ไม่คงที่ ซึ่งจะเห็นได้ว่า มียอดของผู้เยี่ยมชมเข้าชมต่ำสุดที่ 1,935 คน ใน พ.ศ. 2565 เนื่องจากมหาวิทยาลัยเกิดภาวะอุทกภัยและปัญหาของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา และใน พ.ศ. 2566 มียอดผู้เข้าชมสูงสุดที่ 5,627 คน ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนและหน่วยงานภายนอก ซึ่งจะเห็นว่าในแต่ละปีมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าชมไม่เท่ากัน

ห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีจุดเริ่มต้นมาจากองค์ความรู้จากศูนย์ศรีสะเกษศึกษาเดิม ต่อมายกฐานะเป็นสถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม ใน พ.ศ. 2564 ซึ่งในระหว่าง พ.ศ. 2564 - 2565 มีห้องจัดแสดงทั้งหมด 11 ห้องคือ ห้องนิทรรศการกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ลาว ส่วย เยอ ห้องประวัติจังหวัดศรีสะเกษ ห้องประวัติมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ห้องนิทรรศการเสวยราชสมบัติ-กษัตริย์ ห้องน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ห้องนิทรรศการเสด็จยาดราศรีสะเกษ มหาจักรีบรมราชวงศ์ ปรมราชาธิราช บรมนาถบพิตร ห้องนิทรรศการ 100 ภาพ 1,000 เรื่องเมืองศรีสะเกษ และห้องนิทรรศการอาเซียนศึกษา จนกระทั่งใน พ.ศ. 2566 ได้พัฒนาเพิ่มขึ้นอีก 6 ห้อง ได้แก่ ห้องเกียรติยศคนของพระราชชา ข้าของแผ่นดิน ห้องนิทรรศการศรีสะเกษศึกษา ห้องนิทรรศการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ห้องนิทรรศการศรีสะเกษเมืองกีฬา ห้องนิทรรศการอารยธรรม 2 แผ่นดิน และห้องนิทรรศการทุ่งกุลาร้องไห้ (สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2567)

จากการศึกษาสภาพปัญหาที่พบภายในกลุ่มห้องนิทรรศการคือ ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้งอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมมีไว้สำหรับให้นักศึกษา นักเรียน และผู้ที่สนใจในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาหาความรู้ และเผยแพร่ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้บุคคลที่สนใจเข้ามาเยี่ยมชม อาคารที่ใช้จัดแสดงมีขนาดใหญ่โตโอโง เป็นจุดเด่นต่อการค้นหา แต่เป็นอาคารเอกเทศอยู่ห่างจากพื้นที่กลุ่มอาคารเรียน และมีพื้นที่ว่างที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์แต่อย่างใด ในส่วนของการจัดแสดงในนิทรรศการเป็นการจัดแสดงแบบถาวร โดยไม่มีนิทรรศการหมุนเวียน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่อาจก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เข้าชมอาจทำให้บรรยากาศภายในแหล่งเรียนรู้ดูเจียบเหงา และไม่มี ความเปลี่ยนแปลง

สำหรับบุคคลภายนอก และนักท่องเที่ยวที่สนใจจะต้องทำหนังสือขอเข้าชมนิทรรศการล่วงหน้าในวันเวลาราชการ อีกทั้งเรื่องบางเรื่องเป็นเรื่องเฉพาะ ผู้ชมอาจไม่ทราบถึงองค์ความรู้ที่แฝงอยู่ ดังนั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาและความไม่เข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ทำให้ต้องสอบถามจากเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจจะมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เข้าชม แต่ถ้าผู้ชมหรือนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเป็นหมู่คณะจะมีอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่คอยให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างสูงสุดขณะที่มาเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้แห่งนี้ ซึ่งอาจจะต้องติดต่อล่วงหน้าก่อนเข้าชม ทั้งนี้สืบเนื่องจากกลุ่มห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นสถานที่ที่ให้ความรู้และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน อีกทั้งแหล่งเรียนรู้แห่งนี้ในปัจจุบันยังสามารถพัฒนาศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะท้องถิ่นที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว จึงทำให้กลุ่มห้องนิทรรศการดังกล่าวต้องพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป หรือนำทรัพยากรที่มีอยู่เดิมมาต่อยอดทำให้ห้องนิทรรศการมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นเพื่อจัดการให้เป็นนิทรรศการเชิงการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในอนาคต

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่พบงานที่ศึกษาในประเด็นนี้โดยตรง มีเพียงงานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่นศรีสะเกษอยู่บ้าง เช่น ชันยพงศ์ สารรัตน์, ชมนน สุขวงศ์, และอภิชาติ มุกตาม่วง (2561) เรื่อง “การจัดการพิพิธภัณฑ์บ้านขุนอำไพพาณิชย์” ชลธิชา โรจนแสง และชันยพงศ์ สารรัตน์ (2563) เรื่อง “การจัดทำศูนย์วัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นในฐานะศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนบ้านเพียนาม ตำบลหนองไผ่ อำเภอมือเือง จังหวัดศรีสะเกษ” ซึ่งงานกลุ่มนี้ทำให้ได้รับองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ รวมถึงงานศึกษาในกรณีศึกษาอื่น ๆ เช่น สมภาพ ศรานรักษ์ (2559) เรื่อง “แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้” ราตรี สุภาเสถียร (2553) เรื่อง “การจัดระบบและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหมะเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5” กุลวดี ละม้ายเงิน, จักรวาล วงศ์มณี, เนียนนิภา สำเนียงเสนาะ, และภูวดล งามมาก (2565) เรื่อง “การพัฒนาการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบวิถีชีวิตปกติใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี” สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2552) เรื่อง “รายงานการวิจัย: การพัฒนามาตรฐานแหล่งการเรียนรู้” และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548) เรื่อง “การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: ห้องสมุดประชาชน” ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการศึกษาของงานกลุ่มนี้มาประยุกต์ใช้กับการศึกษาครั้งนี้

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าปัญหาด้านการจัดห้องนิทรรศการเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษาครั้งนี้ จึงมีแนวคิดที่จะศึกษา และร่วมพัฒนาแนวทางการจัดการห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เพื่อให้เป็นพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่มีความพร้อมในการให้บริการ และยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถให้ความรู้แก่บุคคลที่สนใจ และนักท่องเที่ยวที่เข้าชมได้อย่างยอดเยี่ยมในภายภาคหน้า อีกทั้งยังเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อพัฒนาและต่อยอดทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบของการจัดการห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ณ ปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษากิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการร่วมจัดแสดงภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ณ ปัจจุบัน
3. เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและรูปแบบการจัดการห้องนิทรรศการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านพื้นที่** ศึกษาห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งมีทั้งหมด 17 ห้อง 4 ชั้น
2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ศึกษาประวัติ พัฒนาการ และข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ก่อให้เกิดปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนา และให้มีการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. **ขอบเขตด้านประชากร** ในการศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้าชมห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะ

และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการ พัฒนา ทิศทางการปรับปรุง โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของกลุ่มประชากรที่ใช้คือ หัวหน้า ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม 1 คน แม่บ้าน 6 คน และนักศึกษาที่เข้าชม โดยเฉพาะนักศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ กลุ่มหัวหน้าศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม บุคลากรที่มีหน้าที่ดูแล และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมภายในห้องนิทรรศการ จะใช้ การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973) กำหนดความผิดพลาดได้ ไม่เกินร้อยละ 5 (ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.05)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยเอกสาร
2. การสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก คือข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแนวทางการบริหารจัดการห้องนิทรรศการ
3. การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการเดินสำรวจห้องนิทรรศการ
4. เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณมีแบบสอบถาม 4 ตอน คือ 1) ด้านข้อมูล 2) ด้านพฤติกรรมในการชม 3) ด้านรูปแบบในการจัดแสดง 4) ด้านการบริหารจัดการ โดยระดับสำคัญมากที่สุดคะแนนเท่ากับ 5 จากนั้นได้ทำการทดสอบเครื่องมือจากการค้นคว้า ข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบและแนวทาง ในการออกแบบสอบถามเพื่อเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประจำงานวิจัย และเสนอและแก้ไขตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
5. วิธีการเก็บข้อมูล มีการใช้แบบสอบถามโดยเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน (ปฐมภูมิ) และเก็บจากข้อมูลอื่น ๆ (ทุติยภูมิ)
6. ตัวแปร (เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้)
7. การจัดกระทำข้อมูล โดยการตรวจสอบ ลงรหัส และประมวลผล
8. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ห้องนิทรรศการสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดการและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
2. ผลที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดการและพัฒนาสถานที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน
3. ผู้วิจัย และผู้ศึกษางานวิจัยจะได้รับประโยชน์และแนวคิดจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และยังเป็นแนวทางในการศึกษาในขั้นต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: ชีรพัฒน์ พงกุล

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้” โดยผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์ และได้วิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นหัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการสถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในส่วนของห้องนิทรรศการ ซึ่งภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 17 ห้องนิทรรศการ และผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณในการเก็บแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวและนักศึกษาที่เข้าชมห้องนิทรรศการ โดยผู้วิจัยได้สรุปประเด็นตามคำถามในการสัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลของการศึกษาในเรื่องของพื้นที่ เป็นการนำเสนอรูปแบบพรรณนาสภาพทั่วไปของศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม และห้องนิทรรศการ ประวัติและรายละเอียดของห้องจัดแสดงนิทรรศการแต่ละห้อง โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้ 1) ด้านการเดินทางและการคมนาคม 2) ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปของห้องนิทรรศการและสภาพปัญหา และ 3) ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานที่ และ**ส่วนที่ 2 คือ ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวและนักศึกษาที่เข้ามาชม และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่**

ส่วนที่ 1 ผลของการศึกษาในเรื่องของพื้นที่

1) ด้านการเดินทางและการคมนาคม ผลของการศึกษาในเรื่องของพื้นที่ เป็นการนำเสนอรูปแบบพรรณนาสภาพทั่วไปของอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม และประวัติความเป็นมาของห้องนิทรรศการ ซึ่งการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวสามารถเดินทางได้ 5 เส้นทางหลัก คือ 1. จากเส้นทางจากจังหวัดอุบลราชธานีมาทางทิศตะวันตก กลับรถเลี้ยวเข้าตรงป้อมศาลเท็กซัส ข้ามทางรถไฟและเลี้ยวขวา 2. เมื่อกลับรถเลยมาจะถึงทางลัดข้ามมาถึงถนนราชภัฏตัดใหม่บริเวณสะพานข้ามทางรถไฟ และ 3. มีถนนลัดจากในเมืองมา 2 เส้นมาเชื่อมโยงกับถนนไทยพวนทางบริเวณ 3 แยก

แผนผังอาคารต่าง ๆ ภายในอาณาบริเวณของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เนื่องจากพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษมีขนาดใหญ่ และมีการปรับปรุงและพัฒนาอยู่อย่างสม่ำเสมอ ทำให้มีอาคารและสิ่งปลูกสร้างกำเนิดขึ้นมากมาย เพื่อไม่ให้เป็นการสับสนในการเดินทาง จึงมีแผนผังการเดินทางภายในเพื่อให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมยังพื้นที่แหล่งเรียนรู้ ห้องนิทรรศการภายในอาคารมีทั้งหมด 17 ห้อง และมี 4 ชั้นที่ใช้ประโยชน์อยู่ ณ ปัจจุบัน ในอาคารทรงปราสาทขอมสีเหลืองทอง หรืออาคารที่มีนามอย่างเป็นทางการว่า อาคารเฉลิมพระเกียรติในโอกาสเฉลิมพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558 บริเวณหน้าจั่วด้านบนสุดของอาคารเป็นที่ประดิษฐานตราสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติอยู่เบื้องบน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีต่องานด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติด้วยนั่นเอง มีไฟประดับรอบอาคาร ทั้ง 17 ห้องประกอบด้วย ห้องนิทรรศการกลุ่มชาติพันธุ์ เขมร ลาว ส่วย เยอ ห้องประวัติจังหวัดศรีสะเกษ ห้องประวัติมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ห้องนิทรรศการเสวยราชสมบัติกษัตริย์ ห้องน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ห้องนิทรรศการเสด็จยาดราศรีสะเกษ มหาจักรีบรมราชวงศ์ ปรมราชาธิราช บรมนาถบพิตร ห้องนิทรรศการ 100 ภาพ 1000 เรื่องเมืองศรีสะเกษ ห้องนิทรรศการอาชีวศึกษา ห้องเกียรติยศคนของพระราชินี ข้าของแผ่นดิน ห้องนิทรรศการศรีสะเกษศึกษา (จัดแสดงเรื่องบทละครแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนต์ราศรีพุกเทพศวร และเรื่องราวของกบฏคูซอด) ห้องนิทรรศการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ห้องนิทรรศการศรีสะเกษเมืองกีฬา ห้องนิทรรศการอารยธรรม 2 แผ่นดิน และห้องนิทรรศการทุ่งกุลาร้องไห้ (สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2560) นอกจากนี้ ยังมีป้ายบอกทาง และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงอาคารจัดแสดง สามารถสังเกตได้บริเวณข้างลิฟต์ซึ่งมีขนาดป้ายที่ไม่ใหญ่โตมากนัก แต่จะเห็นได้ชัดเจนเพราะมีสีที่ค่อนข้างดึงดูดความสนใจคือ สีเหลือง อีกทั้งข้อความภายในป้ายบอกทางยังประกอบไปด้วยทั้งหมด 2 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ ในบริเวณใกล้เคียงห้องนิทรรศการยังให้บริการห้องประชุมในชั้น 2 ได้แก่ ห้องประชุมสัมมนา ห้องสำนักงาน ห้องประชุมศรีพุกเทพศวร เจียร์เตอร์ ห้องราชมรรคา ห้องประชุมพิเศษสิงหนาท ห้องประชุมพระยาไกรภักดี ห้องรับรอง VIP ห้องสำนักงานสถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม ห้องประชุมราชสงคราม และสตรีทอาร์ตแลนด์มาร์คทางศิลปวัฒนธรรม รวมถึงเป็นที่ตั้งของสาขาวิชาดนตรีศึกษาและ

สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ ส่วนชั้น 5-7 เป็นห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางด้านดนตรี-นาฏศิลป์ และยังไม่ถูกใช้ประโยชน์มากเท่าที่ควร นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ของสตรีทอาร์ตบริเวณด้านหน้าทางเข้า และบอร์ดนิทรรศการที่เหลือใช้จากการบริการ วิชาการในอดีตรอบบริเวณชั้น 1 ชั้นชั้น 2 ด้านทิศตะวันตก และภายในห้องนิทรรศการ 4 เผาบางส่วน ส่วนยอดสุดเป็นโดมกระจกแก้วประดับด้วยประติมากรรมดอกกลาดวนขนาดใหญ่

ภาพที่ 3 อาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ที่มา: สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

จากข้อมูลที่หลากหลายภายในห้องจัดแสดง มีหลักทางวิชาการมากกว่าที่อื่น และให้ความสำคัญกับคุณค่าทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในสังคม ภาพประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในการจัดแสดงจึงไม่ใช่ภาพวีรกรรมความกล้าหาญของบรรพบุรุษของผู้ปกครองหรือของกลุ่มอำนาจ หรือเป็นภาพวิถีชีวิตที่เป็นสามัญชนของผู้คนทุกกลุ่มที่อยู่รวมกันและสร้างบ้านแปงเมืองศรีสะเกษ สะท้อนให้เห็นว่าคนทุกกลุ่มคือผู้ที่สร้างและพัฒนาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของตนเองจนกลายเป็นอัตลักษณ์ของศรีสะเกษในปัจจุบัน ทั้งหมดทั้งมวลคือความงดงามและรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมรวมกันของคนทุกชนชั้นบนเส้นทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ยาวนาน

2) ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปของอาคารแหล่งเรียนรู้ภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และสภาพปัญหาของแหล่งเรียนรู้

ควรมีจุดต้อนรับ และโต๊ะประชาสัมพันธ์อยู่บริเวณทางขึ้นบันได แต่อาจจะไม่สะดวกต่อการนั่งพักผ่อนบริเวณด้านหน้านี้จากจุดอำนวยความสะดวกบริเวณนั้นอาจจะไม่มีที่นั่งเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่เข้ามาชมกันเป็นจำนวนมาก รวมถึงจุดทิ้งขยะไม่เพียงพอและในเรื่องของพื้นที่การจัดการที่จำกัดอาจทำให้ไม่สะดวกในการจัดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่มากพอได้ และยังขาดร้านจำหน่ายเครื่องดื่ม (วางแผนพัฒนาในส่วนห้อง 100 ภาพ 1,000 เรื่อง เพราะมีตลาดฟ้าชมทิวทัศน์และมีพื้นที่ว่างนั่งเล่นได้) ของว่าง หรือตู้เครื่องดื่มหยอดเหรียญ จุดจำหน่ายของที่ระลึก อาจทำแบบตู้โชว์ โดยถ้านักท่องเที่ยวต้องการสิ่งใดภายในตู้ เจ้าหน้าที่บริการส่วนหน้าจะไปเอาให้จากคลังเก็บสินค้าและนำมาให้แก่นักท่องเที่ยวที่เลือกซื้อ โดยควรเป็นของที่ระลึกที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เยี่ยมชมด้วย นอกจากนี้ภายในอาคารยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ห้องสุขาชาย-หญิง ที่ภายในมีความสะอาดและสะดวกในการใช้งาน ถึงขยะ ผังในการเดินชม นอกจากแผ่นพับและคู่มือนำชม แผนที่แผนผังภายในตัวอาคาร และลิฟต์ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่พิการ ซึ่งห้องนิทรรศการมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ทำให้ภายในอาคารที่จัดแสดงนิทรรศการดูเข้ากับยุคสมัย และดึงดูดความสนใจในการเข้าชม แต่เนื่องด้วยบอร์ดการอธิบายข้อมูลต่าง ๆ มีข้อมูลค่อนข้างมาก ทำให้ผู้ชมอาจไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร แต่ในส่วนห้องนวัตกรรมการศึกษาได้มีการจัดแสดงข้อความให้ดูน่าสนใจและแฝงไปด้วยลูกเล่นของการจัดแสดงเล็กน้อย เพื่อให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมในการเข้าชม แต่ส่วนใหญ่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ในการจัดแสดงแบบเดิม ๆ มีพื้นที่ตู้กระจกใสสำหรับวางอุปกรณ์หรือวัตถุชิ้นจริง เช่น ในห้องวัฒนธรรม 4 เฟอร์นิเจอร์ไม่มีการจัดแสดงปรากฏ มีนิทรรศการ AI แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องการสแกนข้อมูลอยู่บ้าง และภายในห้องจัดแสดงส่วนใหญ่เป็นห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้า และมีการจัดวางสิ่งของที่มักก่อให้เกิดอันตราย ไม่มีมุมหรือของมีคม และง่ายต่อการเดินเชื่อมไปยังฐานต่อไป และห้องจัดแสดงส่วนใหญ่เป็นข้อมูลภาพ มีวัตถุลอยตัวหรือแบบ 3 มิติ ซึ่งอาจมีไม่มากนักเนื่องจากเป็นวัตถุค่อนข้างหามาเพื่อเก็บรักษาและจัดแสดงได้ยาก ดังนั้นจึงใช้การจัดแสดงแบบปัจจุบันเพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ชม และของที่จัดแสดงบางอย่างอาจจะไม่มีคำอธิบายหรือเคยมีแต่ได้หายไปแล้ว จึงทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้าชมอาจจะไม่ได้ความรู้ในการเข้าชมมากนัก

ภาพที่ 4 แผนผังห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ที่มา: สถาบันภาษาฯ และ ชีรพัฒน์ ผงกุล

3) ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ถูกสถาปนาขึ้นใน พ.ศ.2544 และมีการจัดตั้งศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้โดยเปิดให้บริการใน พ.ศ.2564 โดยมีพันธกิจสัมพันธ์กับหน่วยงานภายในกับคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะพันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทย และร่วมมือกับภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง เช่น สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ สภาวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวและนักศึกษาที่เข้ามาชม และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่

1. เจ้าหน้าที่ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ดูแล สามารถสรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) **วัตถุประสงค์การก่อตั้ง** เป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลาง และสนับสนุนงานด้านศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย และเพื่อร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ทั้งในประเทศและประเทศใกล้เคียงในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ได้มาตรฐาน

2) **แนวทางในการบริหารงาน** การจัดแสดงดีอยู่แล้ว แต่จะต้องมีการจดทะเบียนดูแลสิ่งของให้ถูกต้องและเป็นระเบียบ ส่วนการประชาสัมพันธ์ทางห้องนิทรรศการได้มีการจัดพิมพ์คู่มือแนะนำชมเพื่อประชาสัมพันธ์ ต่อมาได้อาศัยสื่อออนไลน์ เช่น เพจประชาสัมพันธ์ แต่ยังไม่ครบถ้วน ส่วนความปลอดภัยนั้นได้มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด ด้านการบริการด้านการจัดทำคู่มือ 2 ภาษา การจัดอบรมบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ และพร้อมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวในทุก ๆ ด้านอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง เจ้าหน้าที่และอาจารย์ให้ข้อมูล มีแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้คือ เปิดโอกาสให้ผู้คนทุกเพศทุกวัยเข้ามาเรียนรู้ได้

3) **จุดอ่อน** ยังขาดความเป็นแหล่งเรียนรู้หรือพิพิธภัณฑ์ มีความยากในการอธิบายข้อมูลให้สั้นกระชับ แต่เป็นการเล่าเรื่องราวที่มีลักษณะเฉพาะ ทำให้ต้องใส่เนื้อหาทั้งหมดลงไป แต่จะมีความยาวมาก ทำให้ไม่มีใครสนใจอยากที่จะอ่าน และพื้นที่การจัดแสดงนิทรรศการมีจำกัด จึงทำให้การนำเสนอของนิทรรศการภายในอาจจะไม่มีเรื่องของขอบเขตในการนำเสนอที่ไม่เต็มที่

4) **จุดแข็ง** แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมชั้นนำของภูมิภาค เป็นพิพิธภัณฑ์เปิดและจะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป และผู้บริหารตั้งแต่ระดับอธิการบดีได้มีการปรับเปลี่ยนในส่วนของการจัดแสดงที่เกี่ยวข้องให้มีความหลากหลายและเป็นสากลเข้ากับยุคสมัย อีกทั้งอาคารพิพิธภัณฑ์อยู่ในมหาวิทยาลัย ทำให้นักศึกษาให้ความสนใจในการเข้าชมมาก

5) **ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อแหล่งเรียนรู้** สิ่งของที่เอามาจัดแสดงที่เป็นการปกป้องสิทธิส่วนบุคคล โดยที่นักท่องเที่ยวอาจจะทำการถ่ายภาพเพื่อไปเผยแพร่ในทางที่ผิดหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อวัตถุที่จัดแสดงและอาจก่อให้เกิดการเสียหายของวัตถุที่จัดแสดงได้ และการควบคุมนักท่องเที่ยวทำได้ไม่เต็มที่หากมีจำนวนมาก

6) **กิจกรรมที่สมควรจัด** ควรมีการจัดสัมมนาด้านศิลปวัฒนธรรม Workshop เชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอน และการจัดเสวนาประเด็นประวัติศาสตร์ศรีสะเกษ กิจกรรมการตอบปัญหาภาษาอังกฤษโดยเรียนรู้คำศัพท์จากห้องนิทรรศการ กิจกรรมไนท์แอดมิวเซียม ชมพิพิธภัณฑ์ช่วงกลางคืน กิจกรรมวันเด็ก ที่เปิดให้ชมแหล่งเรียนรู้

7) **ผลของการจัดกิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ์** ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมร่วมกับจังหวัด แต่กิจกรรมที่จัดแล้วสำเร็จ คือ กิจกรรมในวันครบรอบสถาปนาในแต่ละปี มีกิจกรรมยุวมัคคุเทศก์น้อยเรียนรู้เรื่องราวในห้องนิทรรศการและมีการแข่งขันตอบปัญหาภาษาอังกฤษ ในวันครบรอบวันสถาปนาสถาบันฯ ในวันที่ 1 มีนาคมของทุกปี ที่มีกระแสตอบรับที่ดี เกินเป้าหมาย

ภาพที่ 5 บางส่วนของห้องนิทรรศการ
ที่มา: คณะผู้วิจัย

8) แผนงานในการบริหารงานแหล่งเรียนรู้ในอนาคตเพื่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้อย่างยั่งยืน การจะยั่งยืนได้ต้องมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และภูมิใจในแหล่งเรียนรู้ ซึ่งจะต้องมีคนพร้อมที่จะเข้ามาดูแล และช่วยเหลือแหล่งเรียนรู้ในยามที่ทางหน่วยงานต้องการความช่วยเหลือ การนำชาวบ้านในบริเวณชุมชนใกล้เคียงเข้ามาศึกษาดูแล และดูแลห้องนิทรรศการและในส่วนของการจัดนิทรรศการสัญจรและหมุนเวียนเพื่อให้การจัดแสดงที่มีอยู่เดิมมีชีวิต อีกทั้งทางมหาวิทยาลัยยังได้งบประมาณส่งเสริมให้ทางแหล่งเรียนรู้ปรับปรุงห้องนิทรรศการ ตลอดจนการใช้แหล่งเรียนรู้แห่งนี้มีการพัฒนาแบบมีชีวิตและสอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น มีการสร้างโมเดลจำลองหรือสรรหาวัตถุที่เป็นสื่อในการจัดแสดงที่มีเข้ามาเพิ่มเติมในการแสดง และพัฒนาการจัดแสดงภายในแหล่งเรียนรู้ให้เป็นสากลและตอบโจทย์ยุคสมัยมากที่สุด เช่น คุณจำลอง เป็นต้น

9) การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและผลจากการแก้ไข ซึ่งปัญหาที่พบคือ ปัญหาการประสานงาน การสื่อสารกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยด้านศิลปวัฒนธรรมและการจัดนิทรรศการ และเรื่องสาธารณูปโภคต่าง ๆ ทั่วไป และเรื่องของพื้นที่การจัดแสดง และการตกแต่งที่ต้องบำรุงและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เรื่องของการใช้แสงและสีในการนำเสนอเพื่อให้เกิดความสนใจมากขึ้น และอุปกรณ์ชำรุด เสียหาย แก้ปัญหาโดยซ่อมแซมหรือเปลี่ยนอุปกรณ์ใหม่ให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอุปกรณ์และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ชำรุด ต้องปรับปรุง ซึ่งทางห้องนิทรรศการกำลังดำเนินการแก้ไขปรับปรุงในส่วนของผู้จัดแสดงให้สวยงามและดึงดูดมากขึ้น มีการขยายและเพิ่มพื้นที่การจัดแสดงเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถชมวัตถุในการจัดแสดงได้อย่างหลากหลายและใช้ระบบความปลอดภัย กล้องวงจรปิด เพื่อใช้ตรวจสอบ หรือป้องกันการสูญหายของวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดง

2. นักท่องเที่ยวและนักศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติเชิงพรรณนาของนักท่องเที่ยวและนักศึกษาโดยรวมพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุต่ำกว่า 20 ปี มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท และเคยเข้าชมแหล่งเรียนรู้มากกว่า 1 ครั้ง แหล่งข้อมูลที่ทำให้รู้จักห้องนิทรรศการคือเพื่อน วัตถุประสงค์ของการเข้าชมคือ เพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะของการเข้ามาเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้มากที่สุดคือ มากับเพื่อน ช่วงเวลาในการเข้าชมแหล่งเรียนรู้มากที่สุดคือเวลา 12.00-14.00 น. และนิยมชมห้องวัฒนธรรม 4 เ่ามากที่สุด เพราะอยู่ชั้นล่างสุด และมีการใช้เทคโนโลยี AI เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากคือ รูปแบบการจัดแสดงภายในอาคารมากที่สุด ตามมาด้วยการจัดวางและ

การนำเสนอวัตถุที่จัดแสดงมีความน่าสนใจ บรรยายากภายในห้องจัดแสดงมีความสะดวกสบาย
 อากาศถ่ายเทไม่แออัด มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาร่วมประกอบการจัดแสดง ป้ายแสดง
 รายข้อมูลต่าง ๆ ของวัตถุที่จัดแสดงมีความชัดเจน การจัดแสงสว่างที่เพียงพอต่อการเข้าชม
 และอาคารจัดแสดงพื้นที่ภายในอาคารที่จัดแสดงมีความเหมาะสม และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด
 ในด้านที่มีการจัดแสดงภายในอาคารแหล่งเรียนรู้ตามลำดับ และผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล
 ในด้านการจัดการทั่วไปพบว่าด้านการบันทึกภาพบรรยากาศภายในห้องนิทรรศการแหล่งเรียนรู้
 พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยบันทึก และด้านของที่ระลึกที่ต้องการให้จำหน่ายมากที่สุดคือ สมุดโน้ต
 กิจกรรมที่ต้องการให้มีคือ กิจกรรมมัคคุเทศก์อาสา และส่วนใหญ่จะแนะนำแหล่งเรียนรู้นี้ให้แก่
 ผู้อื่น ส่วนข้อเสนอแนะจะพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีข้อเสนอแนะ พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีข้อเสนอแนะ
 และควรมีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดของแหล่งเรียนรู้ ควรมีการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อให้
 คนรู้จัก ควรมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้ในแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ ควรมีการขยายพื้นที่
 การนำเสนอรายละเอียดในแหล่งเรียนรู้ ควรมีการจัดหมุนเวียนกิจกรรมและนิทรรศการใหม่

ภาพที่ 6 ตัวอย่างคู่มือ แผ่นพับ และระบบนำชมห้องนิทรรศการฯ
 ที่มา : อาสนะ เชิดชู และ คณะผู้วิจัย

การสรุปผลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการห้องนิทรรศการภายในอาคาร ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้” สามารถแบ่งการสรุปผลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การสรุปผลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาและนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้นิทรรศการจำนวน 400 คน 1) ในด้านลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 20 ปีหรือเท่ากัน มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นนักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ไม่เกิน 10,000 บาท และ 2) ในด้านพฤติกรรมการเข้าชมแหล่งเรียนรู้นิทรรศการพบว่า จำนวนครั้งที่เข้าชมส่วนใหญ่ให้มีจำนวน 1 ครั้ง แหล่งข้อมูลที่ทำให้รู้จักสถานที่แห่งนี้มากที่สุดคือเพื่อน วัตถุประสงค์ของการเข้ามาชมส่วนใหญ่เพื่อศึกษาความรู้ทั่วไป ส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อน ช่วงเวลาในการเข้ามาชมส่วนใหญ่อยู่ที่เวลา 12.00-14.00 น. ส่วนใหญ่จะเข้าชมพิพิธภัณฑ์ห้องวัฒนธรรม 4 เเผ่ ด้าน 3) ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงภายในห้องนิทรรศการพบว่ามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแสดงอยู่ในระดับมาก โดยความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านการจัดแสดง วัตถุที่จัดแสดงภายในแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย และมีความพึงพอใจสูงสุดในรายด้านของด้านความปลอดภัย คือ การติดตั้งกล้องวงจรปิด ครอบคลุมพื้นที่ภายในบริเวณอาคารที่จัดแสดงเพื่อความปลอดภัย มีความพึงพอใจสูงสุดในรายด้านของด้านการศึกษา คือ การได้รับความรู้หลังการเข้าชม บุคลากรมีอัธยาศัยดีพร้อมที่จะให้บริการ มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในอาคารจัดแสดงมีความสวยงาม และมีความพึงพอใจสูงสุดในรายด้านของด้านการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว คือ แหล่งเรียนรู้ภายในศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบของคู่มือนำชม แผ่นพับ ตามสถานที่ต่าง ๆ นอกมหาวิทยาลัย ผ่านชุดข้อมูลของสารสัมพันธ์ชาว-ทอง รายเดือน ผ่านเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ รวมถึงเพจประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ส่วนข้อเสนอแนะจะพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีข้อเสนอแนะ พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีข้อเสนอแนะและควรมีการประชาสัมพันธ์ รายละเอียดของแหล่งเรียนรู้ ควรมีการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อให้คนรู้จัก ควรมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้ในแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ ควรมีการขยายพื้นที่การนำเสนอรายละเอียดในแหล่งเรียนรู้ ควรมีการจัดหมุนเวียนกิจกรรมและนิทรรศการใหม่

2. การสรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่พบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่าบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการ การบริหารงาน และปัญหาเรื่องงบประมาณ เพราะการใช้ระยะเวลาในการรอบประมาณเพื่อการปรับปรุงแหล่ง

เรียนรู้เป็นเวลายาวนาน จนทำให้เกิดความเสียหายของอุปกรณ์ และวัตถุที่จัดแสดง อีกทั้งรูปแบบของการจัดแสดงที่มีความล้าหลังไม่ทันสมัย และไม่เกิดความดึงดูดในการเยี่ยมชมต่อนักท่องเที่ยวที่เข้าชม และรูปแบบของการจัดแสดงและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นหัวใจหลักของคนที่ต้องมีการวางแผนและเข้าใจในบทบาทหน้าที่เพื่อนำเสนอเรื่องราวที่มีฐานข้อมูลสำคัญอยู่เดิม และต้องการความเปลี่ยนแปลงแปลกใหม่ เพื่อเข้ามาเพิ่มเติมให้การจัดแสดงภายในแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย ควรมีการประชาสัมพันธ์และมีป้ายสื่อความหมายที่ชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการของห้องนิทรรศการประกอบด้วยห้อง 17 ห้อง ซึ่งห้องเรียนรู้ทั้งหมดนี้มีการจัดการและบริหารตัวเองภายใต้การดูแลของสถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม และมีงานอื่น ๆ ที่เป็นงานบริการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและพัฒนากิจการสืบค้นองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยในการที่เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระดับภูมิภาค มีความรู้คู่คุณธรรม นำชุมชนให้เข้มแข็งแหล่งภูมิปัญญาไทย ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลได้กล่าวว่า “นิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภายในศูนย์แห่งนี้มีความโดดเด่น และเป็นพิพิธภัณฑ์เฉพาะทางที่เปิดให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาคอีสานตอนล่าง” เช่นเดียวกับข้อเสนอของปรียาภรณ์ ตั้งคุณานนท์ (2563) ที่ว่า สถาบันการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นในท้องถิ่น เช่น ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมที่นับเป็นครูที่พูดไม่ได้ที่สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ คิดปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ อีกทั้งแหล่งเรียนรู้รอบตัวเรานี้ไม่มีข้อจำกัด สามารถใช้เพื่อการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา บุคคลทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้รอบ ๆ ตัวได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ดังนั้นแหล่งเรียนรู้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะขับเคลื่อนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

2. กิจกรรมที่เหมาะสม การจัดกิจกรรมภายในแหล่งเรียนรู้แห่งนี้ยังไม่หลากหลายหรือยังไม่ได้เท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาทางด้านของพื้นที่ในการจัดกิจกรรม งบประมาณ และบุคลากรในการปฏิบัติงาน ซึ่งปัจจุบันหลายหน่วยงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษได้เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น จังหวัดมาร่วมจัดนิทรรศการหมุนเวียน ทำให้คนมาชมแหล่งเรียนรู้มากขึ้น คณะครูศาสตร์ฯ มาใช้พื้นที่ในการจัดแสดงผลงานนักศึกษา และสื่อการเรียนรู้บางอย่าง ควรให้ผู้ศึกษาสามารถยืมกลับไปบ้านได้ เพื่อให้เขาได้นำไปศึกษาร่วมกับคนในครอบครัว โดยถือว่า

สมาชิกในครอบครัวเป็นแหล่งการเรียนรู้อีกแหล่งหนึ่ง (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และ ดารณี คำวังนัง, 2545) อีกทั้งข้อมูลบางเรื่อง เช่น เรื่องราวเกษตรกรรม ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาภายในพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มากขึ้นจากข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้วภายในห้องจัดแสดงนิทรรศการ และยังก่อให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในพื้นที่ระหว่างการจัดแสดง เช่น กิจกรรมการตอบคำถามจากการเข้าชม กิจกรรมการสาธิตตัวอย่างต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดงนิทรรศการหมุนเวียน เป็นต้น และกิจกรรมมีคฤศก์อาสาโดยบูรณาการกับงานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยท้องถิ่นของสุริยะ หาญพิชัย และ จรรยาพัทตร์ สุวรรณศักดิ์ (2561) เรื่อง “การจัดการความรู้สู่ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งแบบบูรณาการของชุมชนวัดท่ากกแห่ ตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” ที่ว่า แหล่งเรียนรู้ทุกประเภทจะต้องมีกิจกรรม ดังเช่นการจัดการความรู้ ผู้นำชุมชนท้องถิ่นแบบบูรณาการของชุมชนวัดท่ากกแห่ ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน มีส่วนประสานความร่วมมือกันในการจัดการความรู้ คือ 1) บ้านหรือชุมชนเป็นแหล่งในการบอกเล่าเรื่องราว แหล่งเก็บรักษาความรู้ และการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่างจากผู้อาวุโสภายในชุมชนเพื่อการซึมซับความรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป 2) วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดการความรู้ของชุมชนเป็นสถานที่ในการจัดเก็บและถ่ายทอดความรู้ 3) โรงเรียนเป็นส่วนสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และร่วมประเพณีท้องถิ่นของชุมชน

3. แนวทางการแก้ปัญหา ควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในงานด้านพิพิธภัณฑ์เพื่อมาเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนา ทั้งการจัดการแสดงที่ผสานกับเทคโนโลยี และจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม ส่วนพัฒนาการจัดการห้องนิทรรศการจากผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ประชากรที่มีเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในเรื่องของการจัดการ และการพัฒนาทางท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจาตุรนต์ ภักดีวานิช (2550) ที่พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์มีความแตกต่างกันเมื่อเทียบกับจำนวนครั้งที่มาเข้าชม ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมมากกว่า 1 ครั้ง มีความสนใจอย่างแท้จริงในเรื่องราวของพิพิธภัณฑ์แห่งนั้น และเกิดความตระหนักถึงการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์พัฒนาและรักษาไว้

2) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นคือ แนวทางการจัดการห้องนิทรรศการแห่งนี้เพื่อใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ พบว่า การจัดกิจกรรมภายในแหล่งเรียนรู้จะต้องอยู่ภายใต้เนื้อหาที่ครอบคลุมของวัตถุที่จัดแสดงหรือเนื้อหาและบทความที่สอดคล้องกับเรื่องราวภายในนิทรรศการ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มพูนมากกว่าเดิม ดังกล่าวสอดคล้องกับ

งานวิจัยของวริศรา สิงห์สุรีย์ (2549) ที่พบว่า การทำกิจกรรมระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนในระดับปฐมวัยรวมกัน ก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านของสติปัญญาและสนุกกับการรับความรู้เพิ่มเติมผ่านกิจกรรมที่สอดแทรกความรู้ เพื่อการเรียนรู้ในการทำกิจกรรมนั้น ๆ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลได้สรุปประเด็นในเรื่องการจัดการไว้ว่า การจัดการภายในแหล่งเรียนรู้ต้องมีองค์ประกอบสำคัญคือ บุคลากร งบประมาณ และการบริหารจัดการ ซึ่งจะส่งผลให้แหล่งเรียนรู้แห่งนี้เกิดการพัฒนา และคงไว้ซึ่งฐานข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีไว้ให้ศึกษาค้นคว้าในภายภาคหน้า รวมถึงการลดระยะห่างระหว่างหน่วยงานราชการกับประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้อาคารสถานที่ นอกเหนือจากการจัดนิทรรศการหมุนเวียน เพื่อเป็นการบริการวิชาการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

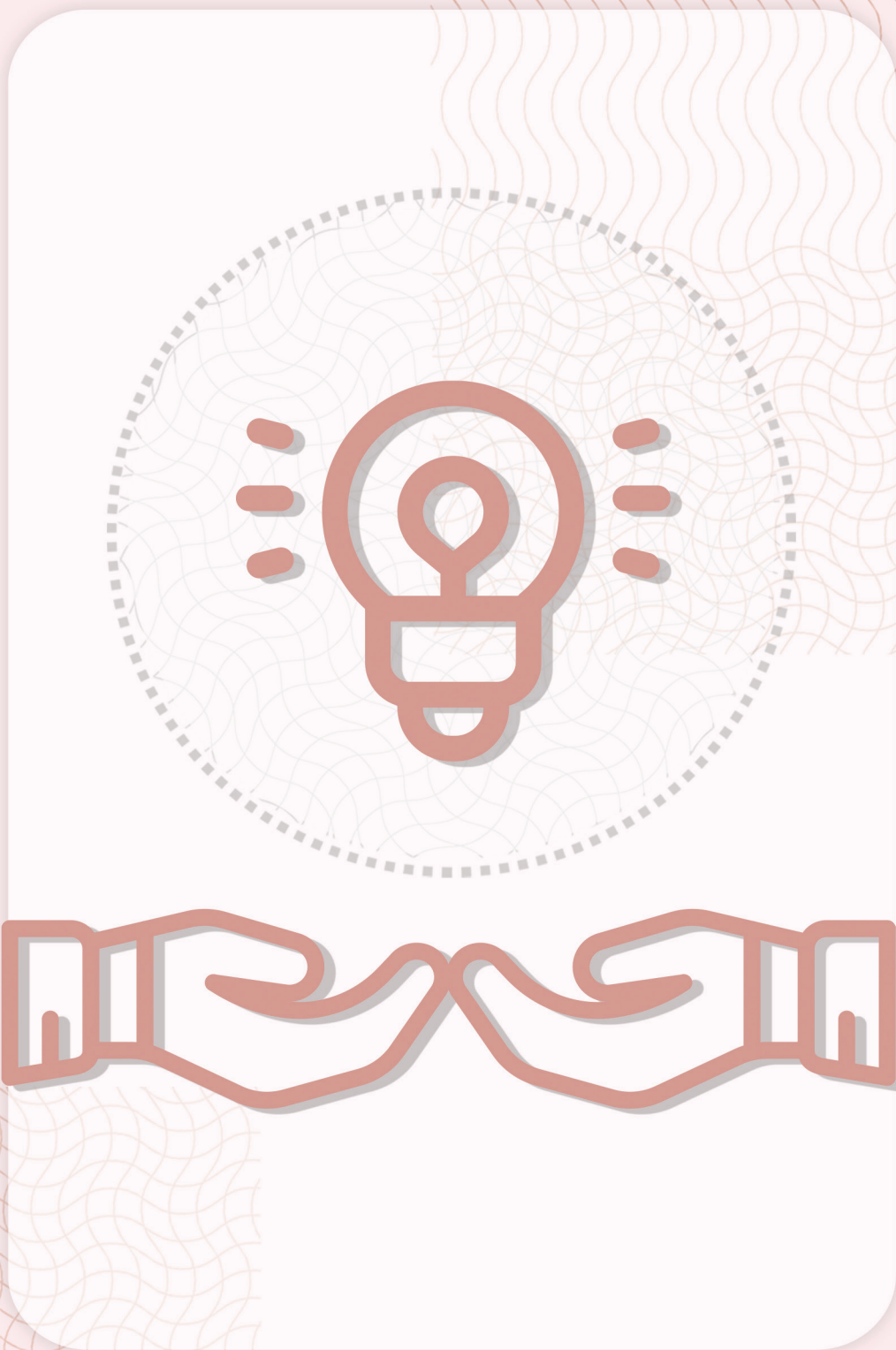
1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากความเห็นของนักท่องเที่ยว ทางผู้จัดนิทรรศการเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในเรื่องของกระบวนการจัดการที่เกี่ยวข้องกับนิทรรศการ โดยการผสมผสานเรื่องราวประวัติศาสตร์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้เข้ากับเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ในการเข้าชมครั้งต่อไปสำหรับผู้เข้าชมที่ต้องการกลับมาอีกครั้ง และให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเกิดความซาบซึ้งถึงนิทรรศการที่จัดแสดงอยู่ภายในและได้รับความรู้อย่างสูงสุด รวมถึงมีการสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยว ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเป็นครั้งแรก และอาจจะยังไม่ได้รับความรู้ที่เต็มที่ในการเยี่ยมชมเพียงครั้งเดียว อาจมีการมอบของที่ระลึกแทนคำขอบคุณ หรือมอบบัตรสะสมแต้ม เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้มีแต่การศึกษาแต่เพียงในส่วนของห้องนิทรรศการเพียงอย่างเดียว ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการจัดการและการเข้ามาเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้นี้ อาทิ ด้านการเดินทาง ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความปลอดภัย ด้านสัญลักษณ์ ด้านป้ายสื่อความหมาย และปัจจัยอื่น ๆ และหากนำผลจากการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนา การทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อช่วยในเรื่องของการจัดการและพัฒนาห้องนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในภายภาคหน้าสืบไป และการศึกษานี้ อาจเป็นแนวทางสำหรับแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กุลวดี ละม้ายเงิน, จักรวาล วงศ์มณี, เนียนนิภา สำเนียงเสนาะ, และภูวดล งามมาก. (2565). การพัฒนาการจัดการพิพิธภัณฑสถานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบวิถีชีวิตปกติใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**. 13(1), น. 17 - 36.
- จันทร์มา มาศสุพงศ์. (2540). **หลักนิทรรศการ**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- จาดุรนต์ ภักดีวานิช. (2550). **การศึกษาความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ณ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชลธิชา โรจนแสง และฉันทพงศ์ สารรัตน์. (2561). การจัดทำศูนย์วัฒนธรรมและพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นในฐานะศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนบ้านเพียนาม. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**. 7(2), น. 65 - 81.
- ฉันทพงศ์ สารรัตน์, ชนมม สุวงศ์, และอภิชาติ มุกตาม่วง. (2561). การจัดการพิพิธภัณฑสถานบ้านขุนอําไพพาณิชย์. **วารสารมนุษย์กับสังคม**. 2(2), น. 52 - 67.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2545). **นิทรรศการและการจัดงานแสดง**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (2546). **การออกแบบนิทรรศการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศิลปประภา.
- ปราโมทย์ เหล่าลาภะ. (2563). **การรู้สารสนเทศทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์. (2563). **การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2550ก). **เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน หน่วยที่ 1 - 8**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2550ข). **เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน หน่วยที่ 9 - 15**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มัลลิกา นาดเสรี. (2553). **แหล่งบริการสารสนเทศทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2556**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. (2536). **แนวทางการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาจริยธรรมแก่นักศึกษา** [รายงานสัมมนาวิชาการ].

- วัฒน์ จุฑะวิภาค. (2542). **ศิลปะการจัดนิทรรศการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ศิริกาญจน์ โกสมุทร และดารณี คำวังนัง. (2545). **แหล่งเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เมธีพิปส์ จำกัด.
- สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. (2565). **คู่มือนำชมแหล่งเรียนรู้ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**. ศรีสะเกษ: ส่งงานพรินต์.
- สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. (2566). **สรุปผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. ศรีสะเกษ: สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. (2567). **คู่มือนำชมแหล่งเรียนรู้ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**. ศรีสะเกษ: ศรีสะเกษการพิมพ์.
- สมภพ ทรานรักษ์. (2559). **แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สันติภาพ คำสะอาด. (2553). **การพัฒนารูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ศิลปกรรมท้องถิ่นภาคอีสาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: ห้องสมุดประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **รายงานการวิจัย: การพัฒนามาตรฐานแหล่งการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุริยะ หาญพิชัย และจรรยาพัคตร์ สุวรรณศักดิ์. (2561). **การจัดการความรู้สู่ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งแบบบวรของชุมชนวัดท่ากกแห่ ตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**. 9(2), น. 190 - 200.
- อำนวย เดชชัยศรี. (2544). **แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา.

แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ทรงยุทธ แซ่ฟ้า^{1*}

พูนชัย ยาวีราช¹

ไพรง รัตนชูวงศ์¹

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*อีเมล: songyubsaefa2930@gmail.com

วันที่รับบทความ: 24 ตุลาคม 2567 • วันที่แก้ไขบทความ: 25 พฤศจิกายน 2567 • วันที่ตอบรับบทความ: 23 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ เพื่อศึกษาเหตุ และปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียน บ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประชากร ที่ศึกษา จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และ การสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสรุป เนื้อหาเป็นความเรียง ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ขั้นการปรับปรุง สภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ขั้นการปรับปรุง ซึ่งมีเหตุและปัจจัยสำคัญ อยู่ 2 ปัจจัย คือ โครงสร้างและนโยบายสถานศึกษา (structure: S1) และบุคลากร (man: M1) แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ ขั้นการปรับปรุง พบว่า โรงเรียนควรพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในยุคดิจิทัล ในการพัฒนาการดำเนินการต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เหมาะสมกับ โครงสร้างการบริหารและเผยแพร่ต่อสาธารณะชนตามความเป็นจริง

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การบริหารจัดการ ยุคดิจิทัล

Guidelines for Managing Professional Learning Communities in the Digital Age of Ban Huai Krai School under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

Songyuth Saefa^{1*}
Phoonchai Yawirach¹
Pairop Rattanachuwong¹

¹Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*E-mail: songyubsaefa2930@gmail.com

Received: 24 October 2024 • Revised: 25 November 2024 • Accepted: 23 December 2024

Abstract

This independent study aims to investigate the current conditions and desired conditions of the management of the Professional Learning Community (PLC) at Ban Huai Krai School, to investigate causes and main factors for the management of the professional learning community at Ban Huai Krai School, to investigate guidelines for the management of the professional learning community at Ban Huai Krai School under the jurisdiction of the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3. The population studied consisted of 33 individuals. The study employed questionnaires, interviews, and group discussions to gather data. The data was analyzed by calculating averages, standard deviations, and summarizing content in an essay. The results revealed that, for the current conditions of the management of the professional learning community at Ban Huai Krai School, the improvement step had the highest average; and for the desired conditions, the improvement step also had the highest average. Two significant causes and factors were identified: “structure and policy” of the educational institution (structure: S1) and “Personnel” (man: M1). In managing the professional learning community in the digital era at Ban Huai Krai School, it is essential to develop teachers' and personnel's potential to adapt to changes in this era. This development should align with the administrative structure while disseminating knowledge to the public based on real-world scenarios. In summary, this study provides valuable insights into managing professional learning communities effectively in educational institutions during the digital age.

Keywords: professional learning community; management; digital

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์หรือโลกที่ไร้พรมแดนที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงนักเรียนที่ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579, 2560, น. 1) การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยโดยเฉพาะครูและนักเรียนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับการศึกษา คือ การพัฒนาวิชาชีพครู นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2566, น. 2 - 4) ได้กำหนดวิธีการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการตามหลักเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะแนวใหม่ Performance Appraisal (PA) โดยใช้ระบบการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ระบบ Digital Performance Appraisal (DPA) ด้วยนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน

กระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลนั้นมีผลกระทบต่อการศึกษาหรือการดำรงชีวิตของคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาหรือ COVID-19 ที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงเกือบทุกประเทศทั่วโลกในปี ค.ศ. 2020 เป็นการตอกย้ำและเร่งรัดให้เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามามีบทบาท และมีพลังมหาศาลต่อการเอื้อประโยชน์ในวิถีชีวิตประจำวันของผู้คนทำให้เกิดแพลตฟอร์ม (platform) และแอปพลิเคชัน (application) ที่จะเอื้ออำนวยให้การดำเนินชีวิต เปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ระบบออนไลน์มากขึ้น (ดาวรุกรรณ ถวิลการ, 2564, น. 1) โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันด้วยสัมพันธภาพที่ดีโดยมีนักเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ แล้วยังช่วยทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและสามารถทำงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้อง (วิจารณ์ พานิช, 2555, น. 134) เสมือนเป็นพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันของวิชาชีพครู ผ่านการลงมือทำมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

โรงเรียนบ้านห้วยไคร้ (2562, น. 1) เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลาง ตั้งอยู่ในตำบลห้วยไคร้ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีการดำเนินการเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2560 พบสภาพปัญหาในการดำเนินการในเรื่องของการจัดการ ทั้งในเรื่องของเวลาที่จจะมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไม่ตรงกัน การเรียกใช้ข้อมูลย้อนกลับทำได้ยาก และเป็นการเพิ่มภาระของครู

มากจนอาจทำให้เกิดความเหนื่อยล้าและเสียขวัญกำลังใจขึ้นได้ รวมถึงประเด็นที่เป็นปัญหาด้านพื้นฐานการอ่านหนังสือของนักเรียน ปัญหาด้านครู และผู้บริหารพบว่าปัญหา คือ เทคนิคการสอนของครู ปัญหาด้านสื่อ และเทคโนโลยี พบปัญหาเทคโนโลยีไม่เสถียร จากปัญหาข้างต้น ปัญหาที่เร่งด่วน คือ นักเรียนอ่านหนังสือไม่ได้ และปัญหาที่จะดำเนินการแก้ไขต่อ คือ นักเรียนไม่รู้จักรากการประสมคำ จากแบบรายงานผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาแต่ละด้าน โดยการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีคุณภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะทำการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ โดยศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหา รวมถึงเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลใน 6 องค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำ 4) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาเหตุและปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมดของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ

โรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าวิชาการ จำนวน 3 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน และครูผู้สอน จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 33 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 33 ชุด ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเหตุและปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แปลความหมายที่เหมาะสมจากข้อมูลดิบ แล้วสรุปเป็นความเรียง และแนวทางในการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลการวิจัย จำนวน 33 ชุด เก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ติดต่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มตามวันเวลาที่กำหนด โดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ นำข้อมูลดิบในการประชุมและข้อเสนอแนะมาสรุปเป็นความเรียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาหาค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับของความต้อการจำเป็น (Priority Needs Index, PNI) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยายและแปลผล โดยการบรรยายเป็นความเรียงตามระดับมาตราส่วนประมาณค่าและจัดเรียงลำดับของความต้อการจำเป็น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาทำการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญตามประเด็นที่ตอบแล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง และวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญตามประเด็นสนทนากลุ่มที่ตอบแล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันเมื่อพิจารณาภาพรวมแต่ละรายการพบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการปรับปรุง (act) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ เมื่อพิจารณาภาพรวมแต่ละรายการ พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการปรับปรุง (act)

1.2 ขั้นการวางแผน (plan) เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ แต่ละรายการพบว่าข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีแผนการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างชัดเจน

1.3 ขั้นการปฏิบัติ (do) องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการดำเนินการตามวิสัยทัศน์ และทิศทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเป็นระบบ

1.4 ขั้นการปฏิบัติ (do) องค์ประกอบที่ 2 ทีมร่วมแรงร่วมใจ (collaborative teamwork) เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย พันธกิจ ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างชัดเจน

1.5 ขั้นการปฏิบัติ (do) องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำร่วม (shared leadership) เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดผู้รับผิดชอบประเด็นหัวข้ออย่างชัดเจน

1.6 ขั้นการปฏิบัติ (do) องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (professional learning and development) เมื่อพิจารณาคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดหัวข้อของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างชัดเจน

1.7 ขั้นการปฏิบัติ (do) องค์ประกอบที่ 5 ชุมชนกัลยาณมิตร (caring community) เมื่อพิจารณาคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมแบบเปิดเผยเพื่อให้ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแบบกัลยาณมิตรอย่างเป็นระบบ

1.8 ขั้นการปฏิบัติ (do) องค์ประกอบที่ 6 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน (supportive structure) เมื่อพิจารณาคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบต่อการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างชัดเจน

1.9 ขั้นการตรวจสอบ (check) เมื่อพิจารณาคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการ พบว่าข้อที่มีคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้บรรลุผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.10 ขั้นการปรับปรุง (act) เมื่อพิจารณาคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนเผยแพร่รายงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพต่อสาธารณะตามสภาพจริง

ขั้นตอนที่ 2 เหตุและปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า

2.1 ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมและปัจจัยสำคัญที่อุดร้งบุคลากร (Man : M1) ผู้บริหาร มีการวางแผนการพัฒนาจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้แก่ อัตราความขาดแคลนและความชำนาญวิชาเอกของครูผู้สอนตามภาระงานที่บุคลากรรับผิดชอบมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมในด้านบุคลากร คือ การยอมรับความคิดเห็นของบุคลากรทุกระดับอย่างเท่าเทียมเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนด ประเด็นหัวข้อในการพัฒนาเพื่อให้การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันบุคลากรมีกระจายอำนาจ และพัฒนาคุณภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่องครูและบุคลากรมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความรู้ความสามารถของตนเอง ให้เกียรติยอมรับในการแสดงความคิดเห็นและทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และมีการสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องกับประเด็นหัวข้อในการพัฒนาการจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียน มีการสร้างเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจนทำให้กระบวนการวัดผลประเมินผลเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งเอาไว้ มีการตรวจสอบผลผลิตกับเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยสำคัญที่อุดร้ง คือ โครงสร้างและนโยบาย (Structure: S1) โรงเรียนควรมีผลต่อการวางแผนการดำเนินการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ยิ่งโครงสร้างมีลำดับชั้นของการบริหารมากก็จะยิ่งทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารเวลาว่างให้ตรงกันในการวางแผน คือ การเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรรวมถึงผู้รับบริการได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับงานและความสบายใจในการทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามกระบวนการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ PDCA พบว่า

1. ขั้นการวางแผน (plan) พบว่า โรงเรียนควรมีการวางแผนระยะเวลา เป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างชัดเจน โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับคำนวณอัตรากำลังในสถานศึกษาวางแผนอัตราความขาดแคลนของบุคลากร และความชำนาญในวิชาเอกของครูผู้สอนตามภาระงานที่บุคลากรรับผิดชอบตามโครงสร้างสายชั้น เพื่อลดความยุ่งยากซับซ้อนให้การหาเวลาว่างมาวางแผนแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. ขั้นการปฏิบัติ (do) พบว่า องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) โรงเรียนควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากร และผู้รับบริการได้แสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางออนไลน์ที่หลากหลายในการกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และยอมรับความคิดเห็นในกระบวนการทำงานของบุคลากรทุกระดับอย่างเท่าเทียมกัน องค์ประกอบที่ 2 ทีมร่วมแรงร่วมใจ (collaborative teamwork) โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางออนไลน์ที่หลากหลายในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และการวางแผนกำหนดประเด็นหัวข้อในการพัฒนาตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมกับงานและความสบายใจในการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำร่วม (shared leadership) โรงเรียนควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบประเด็นหัวข้อและหน้าที่ให้บุคลากรทางการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ที่หลากหลายในการแสดงบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดีรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (learning and professional development) โรงเรียนมีการกำหนดหัวข้อของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัลเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นครู ให้เกียรติยอมรับการสรรหาหัวหน้างาน หัวหน้าสายชั้นกระจายอำนาจการตัดสินใจ มีความสามัคคีในการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาการของนักเรียน องค์ประกอบที่ 5 ชุมชนกัลยาณมิตร (caring community) โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมแบบเปิดเผย เพื่อให้ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแบบกัลยาณมิตรในการวางแผนบนความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ทั้งทางด้านร่างกายสังคมและสติปัญญา เห็นคุณค่าของบุคลากรที่มีความสามารถหลากหลาย และการสร้างเครือข่ายกลุ่มสังคมออนไลน์ในการพัฒนาร่วมกันกับบุคลากรนอกองค์กรในการทำงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตร องค์ประกอบที่ 6 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน (supportive structure) โรงเรียนควรให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบต่อการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และจัดสรรปัจจัยการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมที่มุ่งเป้าหมายคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ขั้นการตรวจสอบ (check) พบว่า โรงเรียนควรมีการตรวจสอบผลการดำเนินการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้บรรลุผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ครูและบุคลากรรวมถึงคณะกรรมการประเมินนำไปวางแผนนโยบายการติดตาม ตรวจสอบผลผลิตตรงกับเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ตามระยะเวลาที่กำหนดในปฏิทินการดำเนินงานประจำปี

4. ขั้นการปรับปรุง (act) พบว่า โรงเรียนควรพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลในการพัฒนาการดำเนินการต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เหมาะสมกับโครงสร้างการบริหารและเผยแพร่ต่อสาธารณะชนตามความเป็นจริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบัน เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการปรับปรุง (act) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขระบบส่งผลลัพธ์ที่ดีต่อกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับเกียรติสุตา กาศเกษม (2557, น. 17 - 18) ได้ศึกษาการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาลด้วยกระบวนการ PDCA พบว่า ในกรณีที่ผลงานออกมาไม่ได้ตามเป้าหมายก็ไม่มีใครทำอะไรต่อ และยิ่งงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้พนักงานก็จะทำเหมือนเดิม ซึ่งทำให้องค์กรไม่พัฒนา ดังนั้นแนวทางแก้ไข คือ กรณีที่ทำงานไม่ได้เป้าหมายหัวหน้าทีมงานจะต้องปรับแผนงาน (adjust plan) โดยเน้นในประเด็นวิธีการ (how) และในกรณีที่ทำได้ตามแผนที่กำหนดไว้ หัวหน้าทีมงานจำเป็นที่จะต้องสั่งการ (command) ให้ทุกฝ่ายตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้น เพื่อที่องค์กรจะได้พัฒนาต่อไปไม่สิ้นสุด

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ เมื่อพิจารณาภาพรวมแต่ละรายการพบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการปรับปรุง (act) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูรู้สึกพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและนำผลลัพธ์มาวิเคราะห์หาจุดอ่อน และปรับปรุงแก้ไขระบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับธิดินัดดา สิงห์แก้ว (2562, น. 12) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า การปรับปรุงแก้ไข (act) โดยการวางแผนการลงมือปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่ และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้กับสถานศึกษาจะช่วยพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีคุณภาพได้

1.3 ขั้นการวางแผน (plan) เมื่อพิจารณาคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีแผนการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ ชานนท์ คำปิวทา (2565, น. 25) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า การวางแผนการปฏิบัติการการดำเนินการตามแผนการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ถือเป็นกระบวนการบริหารพื้นฐานที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกระบวนการบริหารภายในองค์กรให้มีความเหมาะสมตามบริบทของตนเอง

1.4 ขั้นการปฏิบัติ (do) องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) เมื่อพิจารณาคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการดำเนินการตามวิสัยทัศน์ และทิศทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ สิริภาพ บุญยืน (2560, น. 27 - 32) ซึ่งได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมที่จะตัดสินใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนด้วยกัน และยังรวมไปถึงการวางแผนเป้าหมายในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนอีกด้วย เมื่อสมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดภาพอนาคตของโรงเรียนก็必将มีความตระหนักรู้ว่าตนเองได้เป็นส่วนหนึ่งที่จะร่วมรับผิดชอบร่วมกันในการขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ไปยังเป้าหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 2 ทีมร่วมแรงร่วมใจ (collaborative teamwork) เมื่อพิจารณาคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีคำตัดสินลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะครู มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย พันธกิจ ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, น. 26 - 30) ซึ่งได้ศึกษา คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษาพบว่า เป็นการพัฒนามาจากกลุ่มที่ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ลักษณะการทำงานร่วมกันแบบมีวิสัยทัศน์ คุณค่าเป้าหมายและพันธกิจร่วมกันรวมกันด้วยใจ จนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้บรรลุผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำร่วม (shared leadership) เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดผู้รับผิดชอบประเด็นหัวข้ออย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ กุลนาล สิทธิกุล (2564, น. 47 - 53) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของสถานศึกษาพบว่ากระบวนการทำงานของทีมผู้นำทุกคนยอมรับในความรู้ความสามารถ และการตัดสินใจของกันและกัน เปลี่ยนกันเป็นผู้นำและผู้ตามตามความต้องการและความเหมาะสม ของแต่ละสถานการณ์ ร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายวิสัยทัศน์และเป้าหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ขององค์กร องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (professional learning and development) เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดหัวข้อ ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, น. 26 - 30) ได้ศึกษา คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษาพบว่า การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพใน PLC มีจุดเน้นสำคัญ 2 ด้าน คือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครู กล่าวคือ การเรียนรู้และการ พัฒนาวิชาชีพของ PLC นั้นมีหัวใจสำคัญ คือ การเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุขของทีมเรียนรู้ เป็นบรรยากาศที่เปิดพื้นที่การเรียนรู้แบบนำตนเองของครูเพื่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเอง และวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเป็นสำคัญ องค์ประกอบที่ 5 ชุมชนกัลยาณมิตร (caring community) เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมแบบเปิดเผย เพื่อให้ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแบบกัลยาณมิตรอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ

กุลนาล สิทธิกุล (2564, น. 47 - 53) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า เป็นวัฒนธรรมที่ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตน เป็นวิถีแห่งอิสรภาพ และเป็นพื้นที่ให้ความรู้สึกปลอดภัย หรือปลอดภัยใช้อำนาจกดดันบนพื้นฐานความไว้วางใจ เคารพซึ่งกันและกัน องค์ประกอบที่ 6 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน (supportive structure) เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบต่อการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างชัดเจน สอดคล้องกับสิริภพ บุญยืน (2560, น. 27 - 32) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนช่วยในการดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุยังเป้าหมายได้ง่ายขึ้น เช่น งบประมาณในการดำเนินงาน จำนวนของสมาชิก ความสามารถของสมาชิก บริบทของโรงเรียน นวัตกรรมสื่อการสอนระบบสารสนเทศ ขวัญกำลังใจของสมาชิก การให้ความช่วยเหลือของชุมชน

1.5 ขั้นการตรวจสอบ (check) เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้บรรลุผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนารีลักษณ์ ศิริวรรณ (2561, น. 20 - 21) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ กรณีศึกษาหน่วยงานที่ได้รับรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หมวด 3 ด้านการมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพบว่า การตรวจสอบ (check) ว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผน หรือการแก้ปัญหาตามแผนแล้วผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผนการเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

1.6 ขั้นการปรับปรุง (act) เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้แต่ละรายการพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนเผยแพร่รายงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพต่อสาธารณะชนตามสภาพจริง สอดคล้องกับสุขสันต์ สุขสงครม (2564, น. 40 - 48) ได้ศึกษาแนวคิดการบริหารแบบวงจรคุณภาพ (PDCA) กับการบริหารแบบพระพุทธศาสนาพบว่า ขั้นการปรับปรุง (act) คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงหากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจ หรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผนให้ทำซ้ำวงจร โดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว แม้ว่าวงจรคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง แต่สามารถเริ่มต้นจากขั้นตอนใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับปัญหาและขั้นตอนการทำงาน

2. เหตุและปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า

2.1 ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมและปัจจัยสำคัญที่อุดร้งบุคลากร (Man: M1) ผู้บริหาร มีการวางแผนการพัฒนาจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ อัตราความขาดแคลนและความชำนาญวิชาเอกของครูผู้สอนตามภาระงานที่บุคลากรรับผิดชอบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมในด้านบุคลากร คือ การยอมรับความคิดเห็นของบุคลากรทุกระดับอย่างเท่าเทียม เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดประเด็นหัวข้อในการพัฒนาเพื่อให้การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน บุคลากรมีกระจายอำนาจและพัฒนาคุณภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ครูและบุคลากรมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความรู้ความสามารถของตนเอง และให้เกียรติยอมรับในการแสดงความคิดเห็นและทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และมีการสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องกับประเด็นหัวข้อในการพัฒนาการจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนมีการสร้างเกณฑ์การวัดผล และประเมินผลที่ชัดเจน ทำให้กระบวนการวัดผลประเมินผลเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งเอาไว้มีการตรวจสอบผลผลิตกับเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับทัศนีย์ บุญทา, ไพโรภ รัตนะชวงค์ และพูนชัย ยาวีราช (2564, น. 77 - 78) ได้กล่าวถึงด้านบุคลากร (Man) ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะก่อผลสำเร็จให้กับเทศบาลได้อย่างมาก ทั้งนี้ในแง่ของปริมาณงาน และคุณภาพของงานควรจะมีจำนวนที่เพียงพอกับปริมาณของบุคลากร และบุคลากรครูควรจะมีศักยภาพในการทำงาน มีความรู้ความสามารถในงานที่ทำ และปัจจัยสำคัญที่อุดร้ง คือ โครงสร้างและนโยบาย (Structure: S1) โรงเรียนควรมีผลต่อการวางแผน การดำเนินการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ยิ่งโครงสร้างมีลำดับขั้นของการบริหารมาก ก็จะทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารเวลาว่างให้ตรงกันในการวางแผน คือ การเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรรวมถึงผู้รับบริการได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับงาน และความสบายใจในการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สอดคล้องกับจรรย์ คิตขยัน (2564, น. 61 - 62) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนกรุดป่าร้อนคลองสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 พบว่า โครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา (Structure: S1) ครอบคลุมภารกิจระดับข้าราชการประจำตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการกรมและโรงเรียน เช่น โครงสร้างการบริหารนโยบายของกรม เป้าประสงค์ของโรงเรียนระยะยาวและระยะสั้นระเบียบวิธีปฏิบัติและกฎเกณฑ์เครือข่ายการสื่อสาร

3. แนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามกระบวนการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ PDCA พบว่า

3.1 ขั้นการปรับปรุง (act) พบว่า โรงเรียนควรพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลในการพัฒนาการดำเนินการต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เหมาะสมกับโครงสร้างการบริหารและเผยแพร่ต่อสาธารณะชนตามความเป็นจริง สอดคล้องกับรัชชก เลี้ยงบุญ (2564, น. 90) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า การปรับปรุงแก้ไข (act) เป็นการนำผลการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแก้ไขและหากผลการดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานใหม่ให้เหมาะสมในการวางแผนระยะต่อไปแต่ถ้าผลการประเมินพบว่า งานสำเร็จตามเป้าหมายแล้วในการวางแผนครั้งต่อไปต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาและจัดทำรายงานไว้เป็นหลักฐาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ ตามกระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพ PDCA เมื่อพิจารณาภาพรวมแต่ละรายการพบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการปรับปรุง (act) ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและระบบนิเทศภายในสถานศึกษา เช่น การนิเทศออนไลน์การสร้างเว็บไซต์สื่อการเรียนการสอนต่อไป

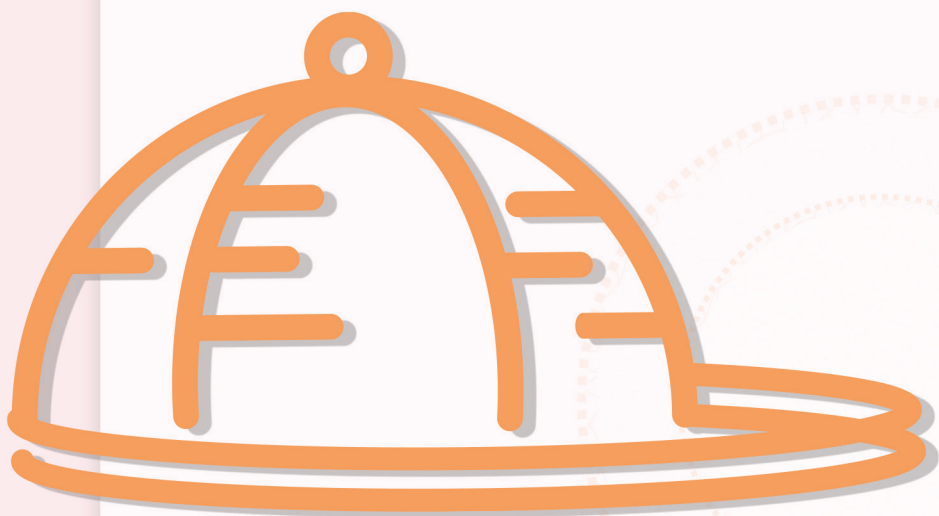
2. จากผลการศึกษาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ พบว่า มี 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ ดังนั้นจึงควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้กับปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้เป็นแนวทาง หรือกลยุทธ์เพิ่มเติมในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

3. จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการปรับปรุง (act) ดังนั้นควรศึกษาแนวทางหรือกลยุทธ์การบริหารงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.
- กุลนาถ สิทธิกุล. (2564). แนวทางการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เกียรติสุตา กาศเกษม. (2557). การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในห้องเรียนของโรงเรียนเทศบาล ด้วย กระบวนการ PDCA. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จรัญ คิธชัย (2564). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มเครือข่าย โรงเรียน กรุดปาร่อนคลองสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชานนท์ คำปิวทา. (2565). รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ดาวรรุวรรณ ถวิลการ. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัล. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทัศนีย์ บุญทา, ไพโรภ รัตนะชวงค์, และพูนชัย ยาวีราช. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) ครูปฐมวัย สังกัดเทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย. วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 6(2), น. 65 - 84.
- ธิดินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นาริลักษณ์ ศิริวรรณ. (2561). การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐกรณีศึกษาหน่วยงานที่ได้รับรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐหมวด 3 ด้านการมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (รายงานการวิจัย). กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- รัชนก เสี่ยงบุญ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนบ้านห้วยไคร้. (2562). รายงานผลการปฏิบัติงาน 2561.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อน กระบวนการ PLC “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริภพ บุญเย็น. (2560). แนวทางการแก้ไขการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุขสันต์ สุขสงคราม. (2564). แนวคิดการบริหารแบบวงจรคุณภาพ (PDCA) กับการบริหารแบบ พระพุทธศาสนา. วารสารธรรมวัตร. 2(1), น. 40 - 48.

การบูรณาการเทคนิคหมวก 6 ใบกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับการสอนคณิตศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดและการสร้างสรรค์

จิรวัดน์ แพรสพฤตภัทร¹

นารีรัตน์ วัธนะ¹

วรรณธิดา ยลวิลาศ^{1*}

¹สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และบัณฑิตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

*อีเมล: wantida.yo@ksu.ac.th

วันที่รับบทความ: 4 ตุลาคม 2567 • วันที่แก้ไขบทความ: 25 พฤศจิกายน 2567 • วันที่ตอบรับบทความ: 23 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการบูรณาการเทคนิคหมวก 6 ใบของ Edward de Bono เข้ากับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (PAL) เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เทคนิคหมวก 6 ใบ ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดจากมุมมองที่หลากหลายผ่านกระบวนการคิด 6 แบบ ส่งผลให้เกิดการคิดอย่างรอบด้านและมีความชัดเจน เมื่อรวมกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่เน้นการทำงานร่วมกันและการสนับสนุนระหว่างนักเรียน จะช่วยเสริมสร้างการเข้าใจแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกอิสระในการซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การผสมผสานนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะช่วยให้นักเรียนสามารถสำรวจและแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยวิธีคิดที่สร้างสรรค์และเป็นระบบ การผสมผสานเทคนิคทั้งสองนี้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ พร้อมทั้งเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณค่าระหว่างเพื่อนร่วมชั้น ส่งผลให้การเรียนวิชาคณิตศาสตร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสนุกสนานยิ่งขึ้น เมื่อประยุกต์ใช้เทคนิคหมวก 6 ใบรวมกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้นักเรียนได้สวมบทบาทที่แตกต่างกันตามสีของหมวกในกลุ่มเล็ก ๆ โดยเพื่อนในกลุ่มช่วยกันเสนอความคิดในมุมมองต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อน การกำหนดบทบาทเฉพาะเจาะจงให้แก่สมาชิกในกลุ่มยังช่วยฝึกทักษะการสื่อสาร ความเป็นผู้นำ และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: เทคนิคหมวก 6 ใบ การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ความคิดสร้างสรรค์ การสอนคณิตศาสตร์

Integrating the Six Thinking Hats Technique with Peer-Assisted Learning in Mathematics to Enhance Thinking and Creativity Skills

Jirawat Paepueitipat¹

Nareerat Wiranja¹

Wannatida Yonwilad^{1*}

¹Mathematics Program, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University

*E-mail: wantida.yo@ksu.ac.th

Received: 4 October 2024 • Revised: 25 November 2024 • Accepted: 23 December 2024

Abstract

This article presents the integration of Edward de Bono's Six Thinking Hats technique with Peer-Assisted Learning (PAL) to systematically enhance students' critical thinking and creative thinking skills in mathematics education. The Six Thinking Hats method facilitates diverse thinking perspectives through six distinct cognitive processes resulting in comprehensive and clear thinking. When the Six Thinking Hats method with Peer-Assisted Learning, which emphasizes collaborative learning and peer support, it will deepen the understanding of mathematical concepts and create a learning environment where learners feel free to ask questions and exchange ideas. This integration is very important in teaching mathematics because it allows students to explore and solve mathematical problems in a creative and systematic way. Combining these two techniques helps develop critical thinking and creative problem-solving skills, while fostering valuable interactions among classmates, making mathematics learning more effective and enjoyable. When applying the combination of the Six Thinking Hats technique with Peer-Assisted Learning, the classroom activities involves small group activities where students assume different roles based on the hat colors, with peers working together to present ideas from different perspectives to solve complex mathematical problems. Assigning specific roles to group members also helps develop communication skills, leadership, and collaboration skills.

Keywords: Six Thinking Hats technique; Peer-Assisted Learning; creativity; mathematics education

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน อันเกิดจากความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสารสนเทศ สิ่งดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกอยู่ในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน ซึ่งก่อให้เกิดทั้งโอกาส และการพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ในด้านการศึกษาหลายประเทศจึงให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพของครู ด้านการศึกษาที่เป็นปัญหาสำคัญในประเทศไทย การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการศึกษา(วิรุจน์ บัวงาม และคณะ, 2562) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 2) ทักษะการสื่อสารและความร่วมมือ 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะ สมรรถนะ และอุปนิสัยในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกัน (ปวีณา อ่อนใจเอื้อ, 2562) ดังนั้นผู้สอนสามารถออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ โดยอาศัยวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (ขวัญชัย ช้วนา และธารทิพย์ ช้วนา, 2562) จากการศึกษาเทคนิคหมวก 6 ใบ (Six Thinking Hats) มาเป็นแนวทางการในการพัฒนาร่วมกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน เนื่องจากเทคนิคหมวก 6 ใบ สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบ มีการจำแนกความคิดออกเป็นด้าน ๆ ทำให้ความคิดมีประสิทธิภาพมากขึ้น (อัญญา ยูโซะ และคณะ, 2566) การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่เกี่ยวกับการกระจายบทบาทในการสอน ทำให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบกพร่องน้อยที่สุด (สายสุตา ปันตระกูล, 2563) เป็นแนวทางใหม่ในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์

แนวคิดของเทคนิคหมวก 6 ใบ

เทคนิคหมวก 6 ใบ เป็นการสร้างเทคนิคของการคิดให้เป็นระบบ ด้วยการดึงความรู้และประสบการณ์เดิมที่ผู้เรียนทราบหรือศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นแนวคิดที่ริเริ่มมาจาก Edward de Bono เป็นวิธีการคิดรอบด้าน เพื่อให้เห็นมุมมองหลาย ๆ มุม เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการทำงาน การประชุม การพัฒนานวัตกรรม การเข้าใจลูกค้า และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เทคนิคหมวก 6 ใบ จะช่วยรวบรวม

แนวคิดรอบด้านให้เห็นภาพได้ชัดเจนที่ละด้าน ทำให้พิจารณาไอเดียใหม่ ๆ ได้ภาพจริง และช่วยลดความขัดแย้งในการระดมสมอง หรือประชุมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้ที่คิดระดมสมอง สามารถฝึกคิดได้อย่างมีขั้นตอน ซึ่งจะช่วยในการคิดสร้างสรรค์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ง่ายและเป็นระบบมากขึ้น การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดให้มีความสามารถด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ได้อย่างเป็นขั้นตอน กระตุ้นให้สามารถคิดและตั้งคำถาม กระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ และคิดหาคำตอบที่ถูกต้อง ผู้เรียนได้ถูกคิดเกิดข้อสงสัยใคร่รู้ เพื่อแสวงหาคำตอบและความรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ผู้เรียนจึงคิดได้และคิดเป็นลักษณะเด่น คือ การใช้คำถามหมวกหกใบ คือ “สีหมวก” ได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า เป็นกรอบแนวการตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบ ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างรอบด้าน และได้แสดงบทบาทการคิดในทุกแง่มุมของหมวก และยังช่วยพัฒนาทางด้านอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (โอภาส ขำมะลัง และสิรินาถ จงกลกลาง, 2562) เทคนิคหมวก 6 ใบ ประการแรกช่วยให้นักเรียนสามารถสวมบทบาทในหกคุณค่า หมวกเหล่านี้ช่วยให้เราคิดต่างออกไปและเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา ทั้งความเชื่อที่ยึดมั่นของเราไว้เบื้องหลัง คุณค่าที่สำคัญประการที่สอง คือ การมุ่งเน้นความสนใจของเราไปที่แง่มุมเฉพาะ เทคนิคหมวกหกใบช่วยให้เราสามารถเข้าถึงหัวข้อจากมุมมองที่แตกต่างกัน คุณค่าที่สาม คือ ความเหมาะสม โครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ประกอบด้วยหมวกหกใบเป็นวิธีการที่ง่ายต่อการนำไปใช้เพื่อให้ใครบางคนพิจารณาเหตุการณ์จากมุมมองที่แตกต่างกัน คุณค่าที่สี่ คือ พื้นฐานทางเคมีที่เป็นไปได้ในสมอง คุณค่าที่ห้า คือ ผลลัพธ์จากการใช้วิธีหมวกหกใบตามกฎหมายเฉพาะ (Ercan & Bilen, 2014) เทคนิคหมวก 6 ใบ ใช้หมวกหกสีที่แตกต่างกัน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสนทนากลุ่มและความคิดส่วนบุคคล การใช้กระบวนการทางจิตต่าง ๆ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การเปรียบเทียบ การสรุป การจำแนก ความคิดสร้างสรรค์ ความเสรีในการเลือก การตระหนักรู้ในตนเอง และการสะท้อนคิดเป็นแนวทางหลักในการจัดโครงสร้างของเทคนิคนี้ แง่มุมหลัก คือ ทุกคนที่มีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพ เทคนิคนี้ช่วยในการสร้างทักษะการตัดสินใจที่ไม่เป็นทางการ ช่วยในการวิเคราะห์และประเมินกิจกรรมและประเมินระดับของนักเรียน (Manesis et al., 2022)

ภาพที่ 1 หมวกสีขาว

ดัดแปลงจาก Harika Rao (Rao, 2015)

1. หมวกสีขาว หรือ White Hat หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้นของสิ่งนั้นเป็นความคิดแบบไม่ใช้อารมณ์ และมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจน แน่นนอน ตรงไปตรงมา ไม่ต้องการความคิดเห็น สีขาวเป็นสีที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นกลาง จึงเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงจำนวนตัวเลข เมื่อสวมหมวกสีนี้หมายความว่า ที่ประชุมต้องการข้อเท็จจริงเท่านั้น โดยปกติแล้วเรามักจะใช้หมวกขาวตอนเริ่มต้นของกระบวนการคิด เพื่อเป็นพื้นฐานของความคิดที่กำลังจะเกิดขึ้น แต่เราจะใช้หมวกสีขาวในตอนท้ายของกระบวนการได้เหมือนกันเพื่อทำการประเมิน อย่างเช่น ข้อเสนอโครงการต่าง ๆ ของเราเหมาะสมกับข้อมูลที่มีอยู่หรือไม่

ภาพที่ 2 หมวกสีแดง

ดัดแปลงจาก Harika Rao (Rao, 2015)

2. หมวกสีแดง หรือ Red Hat หมายถึง ความรู้สึก สัญชาตญาณ และลางสังหรณ์ เมื่อสวมหมวกสีนี้ เราสามารถบอกความรู้สึกของตนเองว่าชอบ ไม่ชอบ ดี ไม่ดี มีการใช้อารมณ์ ความคิดเชิงอารมณ์ซึ่งส่วนใหญ่การแสดงอารมณ์จะไม่มีเหตุผลประกอบหรือการตระหนักรู้

โดยฉับพลัน ซึ่งก็คือ เรื่องบางเรื่องที่เคยเข้าใจในแบบหนึ่ง อยู่ ๆ ก็เกิดเข้าใจในอีกแง่มุมหนึ่ง ซึ่งการตระหนักรู้แบบนี้จะทำให้เกิดงานสร้างสรรค์ การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ หรือวิธีคิดทางคณิตศาสตร์แบบก้าวกระโดด ความคิดความเข้าใจในสถานการณ์โดยทันทีซึ่งเป็นผลจากการใคร่ครวญอันซับซ้อนที่มีพื้นฐานจากประสบการณ์เป็นการตัดสินใจที่ไม่อาจให้รายละเอียดหรืออธิบายได้ด้วยคำพูด เช่น เวลาที่คุณจำเพื่อนคนหนึ่งได้ คุณก็จำได้ในทันที

ภาพที่ 3 หมวกสีดำ

ดัดแปลงจาก Harika Rao (Rao, 2015)

3. หมวกสีดำ หรือ Black Hat หมายถึง ข้อควรคำนึงถึงสิ่งที่ทำให้เราเห็นว่าเราไม่ควรทำ เป็นการคิดในเชิงระมัดระวัง หมวกสีดำเป็นหมวกคิดที่เป็นธรรมชาติ และสอดคล้องกับวิธีการคิดของตะวันตก หมวกสีดำช่วยชี้ให้เราเห็นว่าสิ่งใดผิด สิ่งใดไม่สอดคล้องและสิ่งใดใช้ไม่ได้ มันช่วยปกป้องเราจากการเสียเงินและพลังงาน ช่วยป้องกันไม่ให้เราทำอะไรอย่างโง่เขลาเบาปัญญาและผิดกฎหมาย หมวกสีดำเป็นหมวกคิดที่มีเหตุมีผลเสมอ เพราะในการวิพากษ์วิจารณ์หรือวิเคราะห์สิ่งใดจะต้องมีการคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลรองรับ ไม่มีอารมณ์มาเกี่ยวข้องในการประเมินสถานการณ์ในอนาคตของเรานั้นต้องขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของเราเอง และของผู้อื่นด้วย

ภาพที่ 4 หมวกสีเหลือง
ดัดแปลงจาก Harika Rao (Rao, 2015)

4. หมวกสีเหลือง หรือ Yellow Hat หมายถึง การคาดการณ์ในทางบวก ความคิดเชิงบวก เป็นการมองโลกในแง่ดี การมองที่เป็นประโยชน์ เป็นการคิดที่ก่อให้เกิดผลหรือทำให้สิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นได้ การคิดเชิงบวกเป็นการเปิดโอกาสให้พัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ความคิดเชิงลบอาจป้องกันเราจากความผิดพลาด ความเสี่ยง และอันตรายที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้น การคิดเชิงบวกต้องผสมผสานความสงสัยใคร่รู้ ความสุข ความต้องการ และความกระหายที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นหรือไม่

ภาพที่ 5 หมวกสีเขียว
ดัดแปลงจาก Harika Rao (Rao, 2015)

5. หมวกสีเขียว หรือ Green Hat หมายถึง ความคิดนอกกรอบที่มีความสัมพันธ์กับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและมุมมอง ซึ่งปกติมักถูกกำหนดจากระบบความคิดของประสบการณ์ดั้งเดิม และความคิดนอกกรอบนั้นจะอาศัย

ข้อมูลจากระบบของตัวเราเอง โดยเมื่อสวมหมวกสีนี้จะแสดงความคิดใหม่ ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น การคิดอย่างสร้างสรรค์

ภาพที่ 6 หมวกสีน้ำเงิน

ดัดแปลงจาก Harika Rao (Rao, 2015)

6. หมวกสีน้ำเงิน หรือ Blue Hat หมายถึง การควบคุมและการบริหารกระบวนการคิด เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องของความคิดรวบยอด ข้อสรุป การยุติข้อขัดแย้ง การมองเห็นภาพและการดำเนินการที่มีขั้นตอนเป็นระบบ เมื่อมีการใช้หมวกสีน้ำเงิน หมายถึง ต้องการให้มีการควบคุมสิ่งต่าง ๆ ให้อยู่ในระบบระเบียบที่ดีและถูกต้อง หมวกสีน้ำเงินมักเป็นบทบาทของหัวหน้า ทำหน้าที่ควบคุมบทบาทของสมาชิก ควบคุมการดำเนินการประชุม การอภิปรายการทำงาน ควบคุมการใช้กระบวนการคิด การสรุปผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม สมาชิกก็สามารถสวมหมวกสีน้ำเงิน ควบคุมบทบาทของหัวหน้าได้เช่นกัน ตัวอย่างคำถามที่ผู้สวมหมวกสีน้ำเงินสามารถนำไปใช้ได้ เช่น เรื่องนี้ต้องการคิดแบบไหน ขั้นตอนของเรื่องนี้คืออะไร เรื่องนี้จะสรุปอย่างไร ขอบเขตของปัญหาคืออะไร ขอให้คิดว่าเราต้องการอะไร และให้เกิดผลอย่างไร เรากำลังอยู่ในประเด็นที่กำหนดหรือไม่ เป็นต้น ผู้สวมหมวกสีน้ำเงินเปรียบเสมือนผู้ควบคุมวงดนตรีที่จะทำให้ผู้เล่นดนตรีแต่ละชิ้นบรรเลงสอดประสานกันได้อย่างไพเราะ ดังนั้น การควบคุมการคิดจึงต้องเลือกใช้วิธีคิดของหมวกแต่ละใบอย่างเหมาะสม

การประยุกต์ใช้เทคนิคหมวด 6 ใบ ในคณิตศาสตร์

จากงานวิจัยของรอฮีมะห์ ลีคามิง (2560) เทคนิคหมวด 6 ใบ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นระบบ

1. หมวดสีเขียว (การคิดด้วยข้อมูล)

หมวดสีเขียวแทนการคิดเชิงข้อมูลและข้อเท็จจริง นักเรียนจะต้องรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโจทย์คณิตศาสตร์ เช่น การรวบรวมตัวเลข ข้อเท็จจริง และเงื่อนไขของโจทย์

ตัวอย่าง: ร้านค้าแห่งหนึ่งขายสมุดเล่มละ 25 บาท และปากกาแท่งละ 15 บาท ถ้าลูกค้าซื้อสมุด 3 เล่ม และปากกา 4 แท่ง จงหาจำนวนเงินที่ต้องจ่ายทั้งหมด

นักเรียนรวบรวมข้อมูลจากโจทย์: ราคาสมุด 25 บาท จำนวนสมุด 3 เล่ม
ราคาปากกา 15 บาท จำนวนปากกา 4 แท่ง

จากนั้นให้นักเรียนจัดการข้อมูลที่เป็นเพื่อคำนวณค่าใช้จ่ายทั้งหมด :

$$(3 \times 25) + (4 \times 15) = 75 + 60 = 135$$

2. หมวดสีแดง (การคิดทางอารมณ์)

หมวดสีแดงแทนการคิดเชิงอารมณ์ ความรู้สึก และสัญชาตญาณ นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อปัญหาได้

ตัวอย่าง: รถยนต์คันหนึ่งวิ่งด้วยความเร็ว 80 กิโลเมตรต่อชั่วโมง หากต้องเดินทาง 240 กิโลเมตร จะใช้เวลากี่ชั่วโมง

ครูใช้คำถามกับนักเรียน: “รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับโจทย์ข้อนี้ ? ซับซ้อนหรือเข้าใจง่าย”
“คิดว่าต้องใช้เวลาเดินทางนานแค่ไหนจากความรู้สึกของตนเอง”

นักเรียนหมวดสีแดงตอบ: “รู้สึกว่าโจทย์นี้ไม่ยาก เพราะตัวเลขไม่ซับซ้อน”
“น่าจะใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง เพราะดูเหมือนเป็นการหารตรง ๆ”

3. หมวกสีดำ (การคิดเชิงวิจารณ์)

หมวกสีดำแทนการคิดเชิงวิจารณ์ การวิเคราะห์ถึงปัญหาและความเสี่ยง นักเรียนจะใช้หมวกสีดำในการพิจารณาความถูกต้องของวิธีการแก้ปัญหา ตรวจสอบว่าแนวทางที่เลือกใช้ มีข้อบกพร่องหรือไม่

ตัวอย่าง: ในการสอบครั้งหนึ่ง คะแนนเต็ม 100 คะแนน ถ้านักเรียนทำข้อสอบได้ 78 คะแนน คิดเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ของคะแนนเต็ม

หลังจากการแก้โจทย์ปัญหานี้ได้คำตอบ คือ 78%

ครูใช้คำถามกับนักเรียน: “แน่ใจหรือไม่ว่าคำนวณถูกต้อง มีขั้นตอนใดที่นักเรียนอาจพลาดได้”

“คำตอบที่ได้สมเหตุสมผลหรือไม่เมื่อเทียบกับโจทย์”

นักเรียนหมวกสีดำตอบ: “ตรวจขั้นตอนการคำนวณ แบ่งคะแนน 78 ด้วยคะแนนเต็ม 100 และคูณด้วย 100 เพื่อหาค่าเปอร์เซ็นต์”

“ทบทวนว่าคำตอบ 78% ตรงกับโจทย์ที่ให้มาและไม่มีข้อผิดพลาดใช่หรือไม่”

4. หมวกสีเหลือง (การคิดเชิงบวก)

หมวกสีเหลืองแทนการคิดเชิงบวกและโอกาส นักเรียนจะใช้หมวกสีเหลืองเพื่อค้นหาแง่มุมที่เป็นประโยชน์และมองหาวิธีการที่ดีในการแก้ปัญหา โดยมุ่งเน้นที่ข้อดีและข้อได้เปรียบของแนวทางที่เลือกใช้ การประยุกต์ใช้ในคณิตศาสตร์

ตัวอย่าง: ร้านเบเกอรี่แห่งหนึ่งขายเค้กชิ้นละ 45 บาท ถ้าลูกค้าซื้อเค้ก 6 ชิ้น จะต้องจ่ายเงินเท่าไร

หลังจากนักเรียนเลือกวิธีการคำนวณโดยใช้การคูณ $45 \times 6 = 270$

ครูใช้คำถามกับนักเรียน: “คิดว่าวิธีการที่คุณเลือกง่ายและเร็วหรือไม่”

“วิธีนี้สามารถนำไปใช้แก้โจทย์คณิตศาสตร์อื่นที่คล้ายกันได้หรือไม่”

นักเรียนหมวกสีเหลืองตอบ: “การคุณเป็นวิธีที่เร็วไม่ต้องบวกซ้ำหลายๆ ครั้ง”

“สามารถใช้วิธีนี้ได้กับโจทย์ที่เกี่ยวกับสินค้าจำนวนหลาย ๆ ชิ้นในชีวิตประจำวัน เช่น การคำนวณซื้อของในตลาดสด”

5. หมวกสีเขียว (การคิดสร้างสรรค์)

หมวกสีเขียวแทนการคิดเชิงสร้างสรรค์ การออกไอเดียใหม่ ๆ และหาทางเลือกเพิ่มเติม นักเรียนจะใช้หมวกสีเขียวในการคิดหาวิธีแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่แปลกใหม่

ตัวอย่าง: ในงานเลี้ยงมีโต๊ะกลมอยู่ 5 โต๊ะ แต่ละโต๊ะนั่งได้ 8 คน ถ้าต้องการจัดที่นั่งให้คน 42 คน จะต้องใช้โต๊ะกี่ตัว

ครูใช้คำถามกับนักเรียน: “นอกจากการคำนวณโดยตรง มีวิธีอื่นที่ช่วยหาคำตอบหรือทำให้เข้าใจโจทย์ง่ายขึ้นหรือไม่”

“นักเรียนคิดว่าสามารถทดลองหรือใช้ภาพประกอบเพื่อแก้โจทย์นี้ได้อย่างไร”

นักเรียนหมวกสีเขียวตอบ: “วาดภาพโต๊ะกลม 5 ตัว แล้วค่อย ๆ เติมจำนวนคนแต่ละโต๊ะจนถึง 42 คน”

“ใช้การทดลองที่มีวัตถุคล้ายกัน และแบ่งวัตถุเหล่านั้นใส่แต่ละกลุ่ม เพื่อหาจำนวนโต๊ะที่ต้องใช้”

“ลองปรับจำนวนคนนั่งโต๊ะ หากลดจำนวนคนต่อตารางลงจะต้องใช้โต๊ะเพิ่มขึ้นหรือไม่”

6. หมวกสีน้ำเงิน (การจัดระเบียบการคิด)

หมวกสีน้ำเงินแทนการคิดเชิงการจัดการและควบคุมกระบวนการคิด นักเรียนจะใช้หมวกสีน้ำเงินในการวางแผนการแก้ปัญหา ตั้งเป้าหมาย และประเมินผลการแก้โจทย์ การประยุกต์ใช้ในคณิตศาสตร์ ให้นักเรียนวางแผนขั้นตอนการแก้โจทย์ เริ่มจากการเข้าใจปัญหา หาข้อมูล วางกลยุทธ์ และตรวจสอบคำตอบ

ตัวอย่าง: ในการปลูกต้นไม้ 1 แปลง มีต้นไม้ทั้งหมด 48 ต้น และต้องการจัดให้เป็นแถวที่มีจำนวนต้นไม้เท่ากันทุกแถว หากต้องการให้มีแถวทั้งหมด 6 แถวจะต้องปลูกต้นไม้แต่ละแถวจำนวนกี่ต้น

ครูให้นักเรียนหาคำตอบดังนี้

1. เข้าใจปัญหา:

ต้นไม้ทั้งหมด 48 ต้น ต้องการจัดเป็นแถว 6 แถว โดยจำนวนต้นไม้ในแต่ละแถวต้องเท่ากัน

2. หาข้อมูล:

จำนวนต้นไม้ทั้งหมด 48 ต้น และจำนวนแถว 6 แถว

3. วางกลยุทธ์:

ใช้การหารเพื่อหาคำตอบ

4. แก้ปัญหา:

คำนวณโดย $48 \div 6 = 8$ ต้นต่อแถว

5. ตรวจสอบคำตอบ:

นักเรียนตรวจสอบผลลัพธ์ว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ โดยการคูณ $8 \times 6 = 48$

แนวคิดของการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

วิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนหรือการให้ผู้เรียนช่วยสอนกันเองนี้ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ทางด้านวิชาการด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย การเรียนการสอนแบบนี้ได้มีการพัฒนาและนำมาใช้ในรูปแบบที่แตกต่างออกไปตามจุดมุ่งหมาย และวิธีการได้รับการตอบสนองความต้องการในระดับแรก ๆ ก่อนเท่านั้น เมื่อก้าวผ่านขั้นหนึ่งไปมนุษย์เราจะมีความต้องการสูงขึ้นไปที่ละขั้นเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ การที่จะใช้กระบวนการสอนที่มีวิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเข้าไปด้วยนั้น จะต้องมึลักษณะของการสร้างความอบอุ่นอย่างเป็นมิตรระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยความเข้าใจกัน รวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ที่จะให้ผู้เรียนพยายามปฏิบัติงานจนสำเร็จได้ด้วยตนเอง (ภัทราภรณ์ ช้อยศิริ, 2565) เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและไม่ปฏิบัติข้ามขั้นตอน เป็นแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและกัน มีการตรวจสอบเป็นระยะ เพื่อเวลาที่นักเรียนมีปัญหา

จะได้ให้คำแนะนำที่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้วิจัยเชื่อว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้นักเรียนสนใจและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น (อมรรัตน์ เหล่าบุญมา, 2560) จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สืบทอดแนวคิดของ John Dewey ที่ว่า เรียนรู้ด้วยการกระทำ (learning by doing) โดยเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้ของนักเรียนมิได้มาจากครูแต่ฝ่ายเดียว แต่สามารถเรียนรู้จากเพื่อนนักเรียนด้วยกันได้ โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้คอยชี้แนะ การรวมกลุ่มแบบละความสามารจะช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากเพื่อนนักเรียนที่เก่งเป็นผู้ช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่เรียนอ่อน และเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการเรียน ทำให้เกิดทัศนคติและแรงจูงใจที่ดีต่อการเรียน จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข (ธนพร หอมละออ, 2562) โดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีรูปแบบดังนี้

1. แบบคู่ (peer tutoring one-on-one) เป็นการทำงานระหว่างนักเรียน 2 คน คนหนึ่งจะรับบทเป็นผู้สอนและอีกคนเป็นผู้เรียน รูปแบบนี้มักได้ผลดีในสถานการณ์ที่ต้องการความสนใจ และการเรียนรู้ที่เน้นความเข้าใจเฉพาะบุคคล การเรียนแบบคู่มักช่วยให้นักเรียนที่อ่อนกว่าสามารถถามคำถามได้ง่ายและเปิดใจมากขึ้น เหมาะกับการช่วยเหลือที่มีรายละเอียดหรือต้องการทบทวนเนื้อหาเฉพาะส่วน จากงานวิจัย สุภัตตรา เห่งโสภา และคณะ (2566) แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทักษะการเขียนแบบของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีค่าเฉลี่ยที่ 4.19 สูงกว่าทักษะการเขียนแบบของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบปกติที่มีค่าเฉลี่ย 3.63 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างทางสติปัญญา และความสามารถในการปฏิบัติงานของนักเรียน ฝึกให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกันและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้จากเพื่อน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น นักเรียนที่เรียนอ่อนจะได้ประโยชน์อย่างมากจากเพื่อนที่เรียนเก่งซึ่งจะมีเวลามากกว่าครูช่วยสอนชี้แนะในสิ่งที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ ปฏิบัติไม่ได้ จับมือช่วยสอนการใช้เครื่องมือในการเขียนแบบ อธิบาย สาธิต กระตุ้น ให้กำลังใจ และนำไปฝึกปฏิบัตินอกเวลาเรียนอย่างใกล้ชิดแบบตัวต่อตัว ทำให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติได้อย่างละเอียดชัดเจน เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติได้ด้วยตนเอง จนสามารถพัฒนาทักษะได้ดี

2. แบบกลุ่ม (peer tutoring in small groups) ในกรณีที่มีกลุ่มนักเรียน 3 - 5 คน เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนแบบกลุ่มจะให้ทุกคนมีบทบาทในการเป็นทั้งผู้สอนและผู้เรียน การทำงานในกลุ่มนี้ช่วยเพิ่มมิติของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลากหลาย และทำให้ผู้เรียนมีโอกาพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมร่วมกัน จาก สุนิย์รัตน์ เนียรเจริญสุข (2553) การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นแสดงให้เห็นว่า การอ่านร่วมกันกับเพื่อน ผู้สอนอาจกำหนดให้ผู้เรียนคนที่ 1 มีหน้าที่ถามคำถาม คนที่ 2 มีหน้าที่สรุป คนที่ 3 มีหน้าที่ดำเนินการสนทนา คนที่ 4 มีหน้าที่จดบันทึก คนที่ 5 มีหน้าที่อ่านออกเสียง เป็นต้น โดยการนำการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน เข้ามาใช้ในการสอนวิชาการอ่านและการเขียนจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอน และมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติจากเดิมที่คิดกันว่าการอ่านเป็นกิจกรรมการรับรู้เฉพาะบุคคลหรือการตรวจแก้ไขงานเขียนเป็นงานของผู้สอนเท่านั้น ไปสู่การทำงานร่วมกันของผู้เรียนในสังคม “ห้องเรียน” ระหว่างการทำกิจกรรม บทบาทสำคัญของผู้สอน คือ ต้องคอยสังเกตและวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ อาทิ การจัดกลุ่ม การเลือกเนื้อหา เพื่อนำไปปรับปรุงในการทำกิจกรรมในครั้งต่อไป จากกิจกรรมนี้ ผู้สอนอาจพบว่าไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากการวิเคราะห์เนื้อหาการสนทนาของผู้เรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับผู้เรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จพบว่า เนื้อหาการสนทนาของทั้งสองกลุ่มมีลักษณะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เนื้อหาในการสนทนาของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในการเรียนมากกว่า สมาชิกในกลุ่มทุกคนช่วยกันเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา ในขณะที่กลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อมีใครเสนอความคิดเห็นขึ้นมา สมาชิกที่เหลือก็พูดขึ้นมาแล้วว่า เห็นด้วย เพียงเท่านั้นและการสนทนาจึงจบลงความเสียดก็เข้ามาแทนที่ ไม่มีการสร้างสรรค์หรือปรับเปลี่ยนความคิดใหม่อีก

3. แบบผสมผสานโดยการเรียนรู้แบบคู่ และการทำกิจกรรมแบบกลุ่ม จากวิจัยของ Lu and Naruponjiraku (2022) การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาจีนเพื่อความเข้าใจและทักษะการทำงานร่วมกันโดยใช้การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้แบบจับคู่ของนักศึกษาในกลุ่มเก่งกับกลุ่มอ่อน และกลุ่มปานกลางจับด้วยกัน ทำให้การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเสริมสร้างโอกาสในการฝึกฝนภาษาที่มากขึ้น ความคล่องแคล่วด้านภาษาของนักศึกษาที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการฝึกฝนซ้ำ ๆ กับเพื่อนที่เป็นคู่กัน นักศึกษาที่เรียนร่วมกันจะมีโอกาสในการฝึกภาษาเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า นอกจากนี้ บรรยากาศที่เกิดจากการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้นักศึกษาพัฒนาทักษะทางภาษาของตนเอง มีการปรับปรุงข้อผิดพลาดที่เกิดจากการชี้แนะของเพื่อนอย่างทันท่วงที ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ

และทักษะการทำกิจกรรมกลุ่ม 4 - 6 คนของนักศึกษา โดยสังเกตจากการแสดงออก 4 ด้านนั้น ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในทีมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในทีม และด้านบทบาทของสมาชิกในทีม โดยครูมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

จากแนวคิดของการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนผู้เขียนแสดงให้เห็นได้ว่าการเรียนรู้อย่างแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงที่สุดทั้งแบบคู่และแบบกลุ่ม แต่ยังมีจุดบกพร่องจากงานวิจัยข้างต้นในแบบกลุ่ม (peer tutoring in small groups) สาเหตุที่กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จเกิดจาก เมื่อมีนักเรียนเสนอความคิดเห็น สมาชิกคนอื่น ๆ เพียงแค่ตอบว่า "เห็นด้วย" โดยไม่มีการต่อยอดความคิด หรือเสนอแนวทางใหม่เพิ่มเติม ทำให้การสนทนาหยุดลง และขาดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ หรือแม้แต่การเรียนแบบผสมระหว่างแบบคู่ (peer tutoring one-on-one) และแบบกลุ่ม (peer tutoring in small groups) ในงานวิจัยแบบผสมผสาน การเรียนรู้แบบคู่ทำให้มีการฝึกฝนภาษาที่มากขึ้น มีความคล่องแคล่วด้านภาษาของนักศึกษาที่เกิดขึ้นนั้น มาจากการฝึกฝนซ้ำ ๆ กับเพื่อนที่เป็นคู่กัน นักศึกษาที่เรียนร่วมกันจะมีโอกาสในการฝึกภาษาเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า ในด้านการทำงานร่วมกันแบบกลุ่มการสังเกตจากการแสดงออกทั้ง 4 ด้าน ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในทีมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในทีม และด้านบทบาทของสมาชิกในทีม เห็นได้ว่า ด้านบทบาทสมาชิกในทีมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้เขียนจึงได้นำแนวคิดเทคนิคหมวก 6 ใบเข้ามาช่วย (ศิรินทิพย์ ดาทอง, 2559) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ คือ การกำหนดบทบาทสมาชิกตามลักษณะของสีหมวกเป็นการฝึกแสดงบทบาทที่ชัดเจนและแสดงบทบาทอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน การกำหนดและครอบคลุมความคิดให้เกิดความชัดเจนเฉพาะด้าน คิดทีละด้านตามลักษณะของสีหมวกที่แตกต่างกันฝึกให้คิดหลากหลายและคิดออกจากตัวเอง การฝึกเปลี่ยนความคิดไม่ให้ยึดติดอยู่ในความคิดเดิม ๆ โดยการกำหนดให้คิดทีละสัอย่างชัดเจนและมีทิศทาง (นิลกุล เกตุแก้ว และคณะ, 2566) แสดงให้เห็นว่าผลของการใช้หมวก 6 ใบในการพัฒนาทักษะการคิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยอิสลามสุพรรณพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคหมวกหกใบมีความสามารถในการคิดดีกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ผู้เขียนจึงนำมาบูรณาการกับเทคนิคหมวก 6 ใบ มาประยุกต์ใช้กับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน โดยที่ครูมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ประยุกต์ใช้เทคนิคหมวด 6 ใบ ใบกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

จากแนวคิดการใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณทศนิยมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของพัชชา แก้วทอง, เนติ เฉลยวาเรศ, และบุญยานุช เฉวียงหงส์ (2561) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือทำเป็นกลุ่ม เป็นคู่ และทำคนเดียวสามารถประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนมีขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูใช้วิธีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยทบทวนความรู้เดิมด้วยการเล่นเกม ทำให้กิจกรรมมีการจัดการเรียนการสอนดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 (งานกลุ่ม) ครูอธิบายวิธีการปฏิบัติกิจกรรมโดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 - 6 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามความคิด ตามจินตนาการจากนั้นนำเสนอผลงานโดยส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาจับฉลากจัดลำดับการนำเสนอผลงาน และครูเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 (งานคู่) ครูอธิบายแนะนำกิจกรรมและข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรม โดยให้นักเรียนจับคู่ศึกษาใบความรู้ที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียน

ขั้นที่ 3 (งานเดี่ยว) ครูอธิบายชี้แจงใบกิจกรรม จากนั้นให้นักเรียนทำใบกิจกรรมที่ครูแจกให้

ขั้นที่ 4 (สรุป) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้เรียนมาในด้านความรู้ และวิธีการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ และเสนอสิ่งที่นักเรียนอยากรู้เพิ่มเติม

จากแนวคิดของการใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสอดคล้องในขั้นที่ 1 ที่นำเทคนิคหมวด 6 ใบมาบูรณาการโดยการแบ่งกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มมีจำนวนสมาชิก 6 คน สามารถให้สมาชิกแต่ละคนรับบทเป็น "หมวด" สีหนึ่ง แต่ละคนรับผิดชอบการคิดในมุมมองที่แตกต่างกันตามสีของหมวดหกใบ ได้แก่

- คนที่ 1 สวมหมวกสีขาว (white hat): รวบรวมข้อเท็จจริง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโจทย์หรือปัญหา
- คนที่ 2 สวมหมวกสีแดง (red hat): แสดงความรู้สึกหรือปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อกิจกรรมที่ทำ

- คนที่ 3 สวมหมวกสีดำ (black hat): คติวิเคราะห์ถึงจุดบกพร่อง ข้อเสีย หรือ ความเสี่ยงในกระบวนการ
- คนที่ 4 สวมหมวกสีเหลือง (yellow hat): มองหาข้อดี หรือประโยชน์ของ การแก้ปัญหา หรือวิธีที่กลุ่มเลือก
- คนที่ 5 สวมหมวกสีเขียว (green hat): เสนอไอเดียหรือแนวคิดใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ และเป็นนวัตกรรม
- คนที่ 6 สวมหมวกสีน้ำเงิน (blue hat): ดูแลกระบวนการคิดของกลุ่ม และ จัดการให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น

ขั้นตอนการนำไปประยุกต์ใช้ขั้นตอนการสอน

- ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
 - นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน และกำหนดบทบาทให้แก่นักเรียนแต่ละคน
 - ครูเริ่มด้วยการตั้งคำถามหรือยกตัวอย่างโจทย์ปัญหาที่เกี่ยวข้อง เช่น “ถ้าซื้อสมุด 2 เล่ม กับดินสอ 3 แท่ง ราคา 45 บาท และถ้าซื้อสมุด 1 เล่ม กับดินสอ 1 แท่ง ราคา 20 บาท สมุดและดินสอราคาอย่างละกี่บาท” จะแก้โจทย์ปัญหานี้อย่างไร
 - เริ่มด้วยให้นักเรียนหมวกสีแดงแสดงความคิดเห็นเบื้องต้นต่อปัญหา เพื่อกระตุ้น ความสนใจ
- ขั้นที่ 1 (งานกลุ่ม)
 - นักเรียนหมวกสีขาว: วิเคราะห์โจทย์ปัญหาว่าโจทย์ให้อะไร
 - “ซื้อสมุด 2 เล่ม กับดินสอ 3 แท่ง ราคา 45 บาท”
 - “ซื้อสมุด 1 เล่ม กับดินสอ 1 แท่ง ราคา 20 บาท”
 - นักเรียนหมวกสีแดง: แสดงความรู้สึกต่อโจทย์ปัญหาว่ามีความรู้สึกเช่นไร
 - “รู้สึกสับสนกับโจทย์ หรือเข้าใจในสิ่งที่โจทย์ต้องการหา”
 - นักเรียนหมวกสีดำ: วิเคราะห์จุดด้อยของแต่ละวิธีในการแก้โจทย์ปัญหา
 - “ถ้าใช้หลักการแก้สมการแบบหาค่าทีละตัวแปรอาจใช้เวลามากกว่าการจัดรูป สมการใหม่ โดยให้ตัวแปรอยู่ในรูปของอีกตัวแปรหนึ่ง แล้วแทนค่าในอีกสมการ เพื่อให้ได้ สมการใหม่ที่มีตัวแปรเพียงตัวเดียว

- นักเรียนหมวดสีเหลือง: ชี้ให้เห็นข้อดีของแต่ละวิธี
“ถ้าใช้หลักการแก้โดยการจัดรูปสมการใหม่ช่วยให้เข้าใจต่อความเข้าใจ”
- นักเรียนหมวดสีเขียว: เสนอวิธีใหม่
“ถ้าใช้วิธีการกำจัดตัวแปรอาจจะใช้เวลาเร็วที่สุด”
- นักเรียนหมวดสีน้ำเงิน: จัดกระบวนการคิดให้เป็นลำดับขั้นตอน
 1. เข้าใจปัญหา:
 - ซื้อสมุด 2 เล่ม กับดินสอ 3 แท่ง ราคา 45 บาท และถ้าซื้อสมุด 1 เล่ม กับดินสอ 1 แท่ง ราคา 20 บาท สมุดและดินสอราคาอย่างละกี่บาท
 2. หาข้อมูล:
 - “ซื้อสมุด 2 เล่ม กับดินสอ 3 แท่ง ราคา 45 บาท”
“ซื้อสมุด 1 เล่ม กับดินสอ 1 แท่ง ราคา 20 บาท”
 3. วางกลยุทธ์:
 - ใช้วิธีการกำจัดตัวแปร
 4. แก้ปัญหา:
 - กำหนดโดยกำหนดให้ ราคาสมุดเล่มละ X บาท ราคาดินสอด้ามละ Y บาท
 - เขียนในรูปสมการ $2X + 3Y = 45$
 $X + Y = 20$
 - แก้สมการ $2X + 3Y = 45$
 $2X + 2Y = 40$ (คูณ 2 ทั้งสมการ)
 - กำหนดให้ $2X + 3Y = 45$ สมการที่ 1
 $2X + 2Y = 40$ สมการที่ 2
 - นำสมการที่ 1-2 จะได้ $Y = 5$
 - แทนค่า $Y = 5$ ลงใน $X + Y = 20$
จะได้ค่า $X = 15$
 5. ตรวจสอบคำตอบ:
 - นักเรียนตรวจสอบผลลัพธ์ว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ โดยการแทนค่า XY ที่ได้ลงในสมการ $2X + 3Y = 45$
จะได้ว่า $2(15) + 3(5) = 45$
 $30 + 15 = 45$
 - สรุปว่าคำตอบที่ได้มาจากกระบวนการคิดถูกต้อง

- ขั้นที่ 2 (งานคู่): ฝึกวิเคราะห์เชิงลึก

- ครูแจกโจทย์ปัญหาเพิ่มเติม โดยให้นักเรียนจับคู่กันทำ
- กำหนดให้นักเรียน 2 คนเป็นหมวกสีดำและหมวกสีเหลือง เพื่อประเมินแนวทางที่เลือก

คนที่ 1 ตรวจสอบข้อผิดพลาดหรือข้อเสียจากวิธีการแก้ปัญหา (หมวกสีดำ)

คนที่ 2 มองหาข้อดีของวิธีที่ใช้ในการแก้โจทย์ปัญหา (หมวกสีเหลือง)

- นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปว่าควรปรับปรุงหรือหาวิธีการแก้โจทย์อย่างไร

- ขั้นที่ 3 (งานเดี่ยว): ฝึกฝนทักษะส่วนบุคคล

- ฝึกฝนให้นักเรียนแต่ละคนทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม
- ใช้หมวกสีเขียวในการคิดค้นวิธีแก้โจทย์ปัญหาใหม่ ๆ
- ใช้หมวกสีน้ำเงินในการตรวจสอบและประเมินกระบวนการแก้ปัญหาของตนเอง

- ขั้นสรุป

- ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน โดยเชื่อมโยงบทบาทของหมวก 6 ใบกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหา
- ถามนักเรียนถึงมุมมองจากที่ได้จากบทเรียน “หมวกสีใดช่วยนักเรียนได้มากที่สุด”

การปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการ เมื่อกลุ่มเริ่มทำกิจกรรม สมาชิกแต่ละคนจะต้องใช้แนวคิดตามหมวกที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อเพิ่มมุมมองในการแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน การคิดแบบนี้จะช่วยให้นักเรียนได้มองปัญหาหรือโจทย์จากหลายมุมมองทั้งในแง่บวก แง่ลบ ข้อเท็จจริง อารมณ์ และความคิดสร้างสรรค์ การนำเสนอ และรับคำแนะนำ เมื่อกลุ่มออกมา นำเสนอผลงาน ครูสามารถสรุปและแนะนำเพิ่มเติมตามผลลัพธ์ที่ได้รับจากแต่ละกลุ่ม โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบเพื่อส่งเสริมการคิดรอบด้าน เช่น ช่วยตั้งคำถามเพิ่มเติมในแง่ของข้อเท็จจริง (หมวกขาว) หรือเสนอแนวทางสร้างสรรค์ใหม่ (หมวกเขียว) เพื่อให้นักเรียนพัฒนางานได้ดียิ่งขึ้น

การบูรณาการหมวกหกใบเข้ากับขั้นตอนการทำงานกลุ่มนี้จะช่วยให้กระบวนการคิดของนักเรียนมีโครงสร้างชัดเจน มองปัญหาจากหลายมิติ และส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและในทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ คือ การให้เหตุผล

การเชื่อมโยงและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รวมทั้งทักษะการทำงานกลุ่มเน้นย้ำเรื่องการมีระเบียบวินัยในการเรียนการทำงาน จุดเด่นของการสอนแบบนี้ คือ ทำให้นักเรียนได้ร่วมกันทำงานกลุ่ม ทำงานเป็นคู่ และทำงานเดี่ยว ทำให้มีทักษะการทำงานกลุ่มเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เนื้อหาได้ดี ส่วนข้อจำกัด คือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน อาจก่อให้เกิดปัญหาที่ทำให้ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มน้อย เพราะบางคนอาจเอาเปรียบเพื่อนในขณะทำงานกลุ่ม ดังนั้น การนำเทคนิคหมวก 6 ใบ เข้ามาจะช่วยปิดจุดบอดในด้านการเอาเปรียบกัน โดยที่นักเรียนในแต่ละคนภายในกลุ่มจะได้รับหน้าที่รับผิดชอบในส่วนของตนเอง เพิ่มความสามารถด้านการคิดหลากหลายมุมมอง และลดการก่อให้เกิดปัญหาในการร่วมมือการทำงานกลุ่ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ เทคนิคหมวก 6 ใบ โดย Edward de Bono มุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกคิดจากมุมมองที่แตกต่างกันทั้ง 6 แบบ (หมวกสีขาว สีแดง สีดำ สีเหลือง สีเขียว และสีน้ำเงิน) ช่วยให้ผู้เรียนได้สำรวจปัญหาจากหลากหลายมิติ ตัวอย่างเช่น หมวกสีขาวที่เน้นข้อมูลข้อเท็จจริง หมวกสีแดงที่ให้แสดงอารมณ์และความรู้สึก หมวกสีดำที่ชี้จุดบกพร่อง และหมวกสีเขียวที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคนิคนี้ในห้องเรียนช่วยพัฒนาการคิดอย่างมีระบบและมีเหตุผล ทำให้นักเรียนสามารถนำกระบวนการคิดเหล่านี้ไปใช้แก้ไขปัญหาและวิเคราะห์แนวทางต่าง ๆ ได้อย่างรอบด้านและเป็นระบบ

2. เสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การผสมผสานเทคนิคหมวก 6 ใบเข้ากับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยส่งเสริมให้การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีความสร้างสรรค์มากขึ้น นักเรียนจะได้สำรวจวิธีแก้ปัญหาหลายวิธี ทั้งในแง่ของการรวบรวมข้อมูล (หมวกขาว) การวิเคราะห์ความเสี่ยง (หมวกดำ) และการเสนอแนวคิดใหม่ (หมวกเขียว) นอกจากนี้ การใช้หมวกสีน้ำเงินในการควบคุมกระบวนการคิดยังช่วยให้การแก้โจทย์คณิตศาสตร์เป็นไปอย่างมีระบบ ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วมากขึ้น

3. เสริมสร้างการทำงานร่วมกันและการสนทนาในกลุ่ม การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (peer-assisted learning) เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมและมีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เทคนิคหมวก 6 ใบ ช่วยเพิ่มความชัดเจนและมีโครงสร้าง

ในการทำงานกลุ่ม โดยแต่ละคนมีบทบาทที่ชัดเจนตามสีของหมวกที่ตนรับผิดชอบ ทำให้นักเรียนได้ฝึกการสื่อสารและการทำงานเป็นทีมมากขึ้น ลดความกดดันในกลุ่ม และช่วยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

4. เสริมทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ปัญหา การใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ทั้งในเชิงบวกและลบ การพิจารณาทั้งข้อดีและข้อเสียของวิธีการต่าง ๆ ช่วยพัฒนาการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การเสนอแนวคิดที่แตกต่างและใหม่ ๆ โดยใช้หมวกสีเขียวยังช่วยส่งเสริมการแก้ปัญหด้วยความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในคณิตศาสตร์ที่ต้องการความหลากหลายในวิธีแก้ปัญหา

แนวทางในการนำไปจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

1. เตรียมการล่วงหน้าอย่างดี ครูผู้สอนต้องเตรียมแผนการสอนที่ชัดเจนและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเทคนิคนี้กับนักเรียนจะทำให้นักเรียนเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางโครงสร้างที่ชัดเจนทำให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกัน และเรียนรู้จากการใช้หมวกแต่ละสีได้อย่างเต็มที่

2. จัดการทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันปัญหาการทำงานกลุ่มที่บางคนอาจเอาเปรียบเพื่อน ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจนตามสีของหมวกแต่ละใบให้กับนักเรียนในกลุ่ม แต่ละคนควรรับผิดชอบในส่วนที่ตนได้รับ และทำหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้นและลดปัญหาการไม่ร่วมมือ

3. ฝึกการประยุกต์ใช้เทคนิคในวิชาอื่น ๆ : เทคนิคหมวก 6 ใบสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่นนอกเหนือจากคณิตศาสตร์ เช่น วิทยาศาสตร์หรือสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดรอบด้านและการทำงานร่วมกัน การขยายการใช้เทคนิคนี้ไปยังวิชาอื่น ๆ จะทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดที่กว้างขวางและมีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาในบริบทที่หลากหลายมากขึ้น การสนับสนุนและติดตามผลอย่างใกล้ชิด: ครูควรมีการติดตามผลการใช้เทคนิคนี้ในห้องเรียนเพื่อประเมินผลว่าการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการใช้หมวก 6 ใบช่วยพัฒนาการคิดและความเข้าใจของนักเรียนได้มากน้อยเพียงใด การสังเกตพฤติกรรมและการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิดจะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

การประยุกต์ใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ของ Edward de Bono กับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning, PAL) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ เทคนิคหมวก 6 ใบ ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดจากหลายมุมมอง ทั้งด้านข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึก การวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการจัดการ ทำให้การคิดมีความเป็นระบบและมีเหตุผลมากขึ้น เมื่อประยุกต์ใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ร่วมกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้นักเรียนได้สวมบทบาทที่แตกต่างกันตามสีของหมวกในกลุ่มเล็ก ๆ โดยเพื่อนในกลุ่มช่วยกันเสนอความคิดในมุมมองต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อน การกำหนดบทบาทเฉพาะเจาะจงให้แก่สมาชิกในกลุ่มยังช่วยฝึกทักษะการสื่อสาร ความเป็นผู้นำ และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยเสริมสร้างการทำงานร่วมกัน สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาและการทำงานกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการทั้งสองเทคนิคนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนในวิชาคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาเชิงลึก ฝึกการคิดเชิงสร้างสรรค์และรอบด้าน รวมทั้งสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน และส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชัย ช้วนา และธารทิพย์ ช้วนา. (2562). การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 16(73), น. 13 - 22.
- ธนพร หอมละออ. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบการโค้ช ในรายวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. **วารสารบัญชีปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**. 4(2), น. 15 - 30.
- นิลุบล เกตุแก้ว, อีตาวาตี มะมิง และยามีละห์ อับดุลชอมะ. (2566). การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีหมวก 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 9(7), น. 654 - 666.
- ปวีณา อ่อนใจเอื้อ. (2562). การสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ร่วมกันในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**. 39(4), น. 95 - 119.
- พัชชา แก้วทอง, เนติ เถลยวาเรศ, และบุญยานุช เฉวียงหงส์. (2561). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อสมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้เทคนิคกลุ่มแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กับวิธีการสอนแบบเอ็กซ์พลซิทีฟ. **วารสารละครศรี**. 2(2), น. 61 - 80.
- ภัทรภรณ์ ช้อยหิรัญ. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างนิยมน่วมกับวิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านตีความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. **Lawarath Social E-Journal**. 4(3), น. 161 - 182.
- รอฮีมะห์ ลิกามิง. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวก 6 ใบที่มีต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สาระวิชาหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วิรุจน์ บัวงาม, พงศ์เทพ จิระโร, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง และปนัดดา จูเภาส. (2562). การพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตบูรณาการกรอบทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21. **วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์**. 14(1), น. 79 - 92.
- ศิรินทิพย์ ดาทอง. (2559). การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการปฏิบัติร่วมกับเทคนิคหมวก 6 ใบ สาระทัศนศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 14(1), น. 129 - 139.

- สายสุตา ปันตระกูล. (2563). การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและผู้เรียนปกติ. **วารสารร่มพญักษ์ มหาวิทยาลัยเกริก**. 38(2), น. 36 - 48.
- สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข. (2553). การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น. **วารสารญี่ปุ่นศึกษา**. 27(1), น. 81 - 96.
- สุภัตตรา เหง้าโสภา, สุวรรณวัฒน์ เทียนยุทธกุล และปวีณา ชันธิศิลา. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ**. 1(4), น. 39 - 52.
- อมรรัตน์ เหล่าบุญมา. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องเวลา โดยการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นรายบุคคล (TAI) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. **วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ**. 10(2), น. 234 - 248.
- โอภาส ขำมะลัง และสิรินาถ จงกลกลาง. (2562). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้วรรณกรรมพิจารณาและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ. **วิจัยวรรณสาร**. 3(2), น. 99 - 117.
- Ercan, O., & Bilen, K. (2014). Effect of web assisted education supported by six thinking hats on student's academic achievement in science and technology classes. **European Journal of Educational Research**. 3(1), pp. 9 - 23. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.3.1.9>
- Lu, S., & Naruponjiraku, S. (2022). Development of Chinese reading comprehension skills and cooperative skills through peer-assisted learning for undergraduate students. **Graduate School Journal Chiang Rai Rajabhat University**. 15(3), pp. 51 - 67.
- Manesis, N., Chatzidaki, N., & Gialamas, M. (2022). Applying De Bono's six thinking hats for an anti-bullying program. **Journal of Education and Learning**. 16(4), pp. 440-447. <http://doi.org/10.11591/edulearn.v16i4.20545>
- Rao, H. (2015). Workers can't find jobs, jobs can't find workers: Solving the talent paradox. **Journal of Leadership and Instruction**. 14(2), pp. 12 - 17.

D
R
U
E
d
J

Dhonburi Rajabhat University Education *Journal*

วารสาร
ศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Dhonburi
Rajabhat University

รายละเอียดการส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (Dhonburi Rajabhat University Education Journal: DRUEdJ) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยด้านการศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้องของนักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และนักวิชาการทั่วไป และเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการและงานวิจัยด้านการศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยเปิดรับผลงานวิชาการประเภท บทความวิจัย และบทความวิชาการ สำหรับการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นมาก่อน และบทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะมีการตรวจความถูกต้องเหมาะสมจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review)

รูปแบบการเขียนบทความ

1. บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยมีจำนวนหน้าของเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK
2. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ชื่อบทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 24 พอยท์ชนิดหนา ว่างกึ่งกลางหน้ากระดาษ
2	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) ทุกคนทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ว่างชิดด้านขวา หน้ากระดาษและแบ่งเป็น 2 คอลัมน์
3	สังกัดผู้เขียนบทความ	เขียนไว้ที่เชิงอรรถท้ายหน้าบทความด้วยภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ สำหรับอาจารย์ - ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา สถานที่ทำงาน อีเมลให้ระบุผู้รับผิดชอบหลักเท่านั้น

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
		สำหรับอาจารย์ - ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา สถานที่ทำงาน อีเมลให้ระบุผู้นิพนธ์หลักเท่านั้น สำหรับนักศึกษา - ระบุนักศึกษาปริญญาโทหรือนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมลให้ระบุผู้นิพนธ์หลักเท่านั้น
4	บทคัดย่อ	บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และมี 1 ย่อหน้าเท่านั้น
5	คำสำคัญ	ระบุคำสำคัญ 3 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไว้ท้ายบทคัดย่อ
6	เนื้อหา	• หัวข้อใช้ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ชนิตหนา วางไว้ชิดขอบซ้ายส่วนรายละเอียดใช้ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ธรรมดา • การเขียนบทความแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้ 1. บทความวิจัย ประกอบด้วย 1.1 บทนำ 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 1.3 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) 1.4 วิธีดำเนินการวิจัย - ประชากร - เครื่องมือ - การเก็บรวบรวมข้อมูล - การวิเคราะห์ข้อมูล 1.5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย 1.6 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1.7 เอกสารอ้างอิง 2. บทความวิชาการ ประกอบด้วย 2.1 บทนำ

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
		2.2 เนื้อเรื่อง 2.3 บทสรุป 2.4 เอกสารอ้างอิง
7	ตารางและกราฟ (ถ้ามี)	ตารางที่แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล
8	รูปภาพ	รูปภาพประกอบให้ส่งต้นฉบับเป็นภาพถ่ายหรือสไลด์ที่มีความคมชัด และส่งจัดไฟล์รูปภาพเป็นนามสกุล Jpeg หรือ Png

3. รูปแบบการเขียนอ้างอิงในเนื้อหาและเอกสารอ้างอิง

3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงที่นิยมใช้ในปัจจุบันคือ การอ้างอิงแบบแบบแทรกปนในเนื้อหาหรือการอ้างอิงระบบนาม-ปี (Name-Year System) ทำได้ 2 รูปแบบ แล้วแต่ความเหมาะสมของวิธีการนำเสนอ

รูปแบบที่ 1 อ้างอิงระบบนาม-ปี โดยใส่วงเล็บท้ายข้อความที่อ้างถึง

...ข้อความที่นำมาเขียน... (ชื่อ นามสกุล, ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง)

ตัวอย่าง:

การเพิ่มขีดความสามารถให้ท้องถิ่นในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเป็นการสร้างศักยภาพเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต (มบุญ สอนเกิด และคณะ, 2545, น. 9)

มีการเผยแพร่ความคิดเรื่องการควบคุมและการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติว่าความแตกต่างระหว่างอารยชนกับคนป่านั้น เกือบจะเทียบได้กับความแตกต่างระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ (McKenzie, 1960, p. 82)

รูปแบบที่ 2 อ้างอิงระบบนาม-ปี โดยใส่ชื่อบุคคลที่อ้างถึงก่อนข้อความที่กล่าวอ้าง

ชื่อ นามสกุล (ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง) กล่าวว่า ...ข้อความที่นำมาเขียน...

ตัวอย่าง:

ธีรยุทธ บุญมี (2541, น. 30) กล่าวว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านจะทำให้เกิดความโปร่งใสความรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ดียิ่งขึ้นตามหลักธรรมรัฐ

Parker and Turley (1976, p. 4) จำแนกแหล่งสารนิเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็น 4 ประเภท คือ บุคคล องค์กร วรรณกรรม และบริการสารสนเทศ

หมายเหตุ:

1. ในส่วนชื่อ นามสกุลผู้แต่ง หากผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศให้ใช้เฉพาะ นามสกุลเท่านั้น
2. หากเป็นการอ้างอิงการสัมภาษณ์ให้ใช้คำว่า “สัมภาษณ์” แทน “เลขหน้าที่อ้างอิง” ได้เลย
3. การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าและท้ายข้อความมีดังนี้

ผู้แต่ง 2 คน

การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ	การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ
กมล สุภาคง และวิชัย รัตนพร (2561, น. 7)	(กมล สุภาคง และวิชัย รัตนพร, 2561, น. 7)
Allen and Dewey (1998, p. 158)	(Allen & Dewey, 1998, p. 158)

ผู้แต่ง 3 คน

การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ	การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ
วรรณพร สุขสมาน, สมใจ ศรีกัลยา, และ พีระ รัตนพร (2559, น. 8-10)	(วรรณพร สุขสมาน, สมใจ ศรีกัลยา, และ พีระ รัตนพร, 2559, น. 8 - 10)
Kate, Miller, and Champbell (1999, pp. 45 - 48)	(Kate, Miller, & Chabpbell, 1999, pp. 45 - 48)

ผู้แต่ง 4-5 คน

การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ	การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ
พรสิทธิ์ สุธา, พีระ ริภาพร, สมภพ จันดี, จักรพันธ์ พรหมนาма, และสมชาย งามดี (2560, น. 5 - 7)	(พรสิทธิ์ สุธา, พีระ ริภาพร, สมภพ จันดี, จักรพันธ์ พรหมนาма, และสมชาย งามดี, 2560, น. 5 - 7)
Willer, Kate, Wood, Miller, and Martin (2001, pp. 8 - 11)	(Willer, Kate, Wood, Miller, & Martin, 2001, pp. 8 - 11)

ผู้แต่ง 6 คน หรือมากกว่า

การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ	การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ
ศรีเพ็ญ สุภาพ และคณะ (2558, น. 10)	(ศรีเพ็ญ สุภาพ และคณะ 2558, น. 10)
Domon et al. (2019, pp. 42 - 45)	(Domon et al., 2019, pp. 42 - 45)

4. การอ้างอิงจากบทคัดย่อให้ระบุอ้างอิงมาจากบทคัดย่อ
5. การอ้างอิงจากเอกสารออนไลน์ ถ้าอยู่ในหน้าเว็บไซต์ไม่ต้องระบุเลขหน้า หากในหน้าเว็บไซต์ที่เป็นไฟล์ PDF ให้ระบุเลขหน้า
6. การอ้างอิงควรอ้างจากเอกสารปฐมภูมิ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ

3.2 เอกสารอ้างอิง

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงพร้อมตัวอย่างเอกสารอ้างอิง จำแนกตามประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ ดังนี้

3.2.1 หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง:

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.
- Drake, M. A. (2003). *Encyclopedia of Library and Information Science*. (2 nd ed). New York: Marcel Dekker.

3.2.2 หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่งดั้งเดิม. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือฉบับแปล**. แปลจาก ชื่อเรื่องเดิม โดยชื่อผู้แปล.
(ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์

ตัวอย่าง:

สตาร์เลท, อาร์. (2540). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับซีดีรอม**. แปลจาก CD-ROM Fundamentals
โดย วัชรโรบล ธีรคุปต์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

3.2.3 บทความในหนังสือ/การประชุม

ชื่อผู้เขียนประจำบท. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ). **ชื่อหนังสือ/
ชื่อการประชุม**. (หน้า เลขหน้า - เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง). (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์:
สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง:

อุกฤษณ์ แพทย์น้อย. (2530). หลักการที่แท้จริงของทฤษฎีสัญญาประชาคม. ใน ธเนศ
วงศ์ยานนาวา (บรรณาธิการ). **รัฐศาสตร์สาร: ปรัชญาและความคิด**. (น. 55 - 75).
กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2549). การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน. ใน กนกวรรณ สีนสุข (บรรณาธิการ).
รายงานการสัมมนาเรื่องการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์. (น. 12 - 19). กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

3.2.4 บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ปีที่ (ฉบับที่), หน้า เลขหน้า -
เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง

ตัวอย่าง:

รัชนิวรรณ วนิชย์ถนอม. (2548). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. **วารสาร
ข้าราชการ**. 50 (2), น. 10 - 24.

Gavin, J. (2005). Alternative strategies for promoting information literacy. **The
Journal of Academic Librarianship**. 31 (4), pp. 352 - 357.

3.2.5 บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์, วัน เดือน). ชื่อบทความ. **ชื่อหนังสือพิมพ์**, หน้า เลขหน้า
ที่ใช้อ้างอิง.

ตัวอย่าง:

เพ็ญพิชชา เดียว. (2545, 19 กรกฎาคม). พลิกโฉมมะขามเปียกจากใช้บริโภคมาเป็นครีม
บำรุงผิว. **ไทยรัฐ**, น. 7.

Wassayos Ngarmkham. (2002, July 19). Electronic dictionary accused of breach.
Bangkok Post, p. 5.

3.2.6 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา คณะ ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง:

ชมพูนุท ยอดยิ่ง. (2551). **กิจกรรมการสอนทักษะการรู้สารสนเทศของครูบรรณารักษ์: กรณี
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1**. รายงาน
การศึกษานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Ponroung, P. (1993). **Factors affecting decision making of groups of production
credit**. Master thesis in Rural Development Management, Graduate
School, KhonKaen University.

3.2.7 ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย. (ปี, วันที่ เดือน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ ตอนที่, หน้า เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง.

ตัวอย่าง:

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. (2542,
12 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 116 ตอนพิเศษ 79 ง, น. 17 - 18.

3.2.8 พระไตรปิฎก

ชื่อพระไตรปิฎก เล่มที่. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์

ตัวอย่าง:

สุตต ขุ. ขุททกปาฐธมมปทคถา สุตตนิปาตา เล่มที่ 25. (2537). กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

3.2.9 การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี, วันที่ เดือนที่สัมภาษณ์). สัมภาษณ์. ตำแหน่ง. หน่วยงานที่สังกัด หรือที่อยู่.

ตัวอย่าง:

ปริญญา จินดาประเสริฐ. (2556, 20 สิงหาคม). สัมภาษณ์. อธิการบดี. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
สมควร งามน้ำใจ. (2557, 11 มิถุนายน). สัมภาษณ์. ราษฎร. หมู่บ้านโนนม่วง ตำบลศิลาอำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น.

3.2.10 เอกสารออนไลน์

ชื่อผู้แต่งหรือชื่อหน่วยงาน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปีที่ค้น, จาก URL.

ตัวอย่าง:

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. ค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2552, จาก <http://ocsc.go.th/veform/PDF/competency.pdf>.
Bruce, Christine S. (2004). Information literacy as a catalyst for educational change: A Background paper. Retrieved November 23, 2004, from <http://www.ncils.gov/libinter/infolitconf&meet/papers/bruce-fullpaper.pdf>.

3.2.11 หนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์, วัน เดือน). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์. ค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปีที่ค้น, จาก URL.

ตัวอย่าง:

เปรียญ 10 (นามแฝง). (2560, 20 ธันวาคม). มอง “พระสงฆ์” ในสังคมไทยผ่านภารกิจ 4 กลุ่มใหญ่. **เดลินิวส์**. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2560, จาก <https://www.dailynews.co.th/article/616775>.

3.2.12 บทความในวารสารออนไลน์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่), หน้า เลขหน้า - เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง. ค้นเมื่อวันที่ เดือน ปี, จาก URL.

ตัวอย่าง:

ปาริชาติ เสารยะวิเศษ. (2550). การจ้างแหล่งภายนอกดำเนินกิจกรรมของห้องสมุด. **อินฟอร์เมชัน**. 14 (1), น. 60 - 66. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2560, จาก <http://ejournal.kku.ac.th/information/article/view/102/113>.

หมายเหตุ:

1. ในส่วนชื่อ นามสกุล หากผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศให้ใช้ นามสกุล, ชื่อต้นและชื่อกลาง เช่น

Buck, P.S.

เคนเนดี้, เจ.เอฟ.

2. ผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกตามด้วย “และ”, “&” เช่น

กฤษฎา เจริญผล และภาวินี ภักดี.

Smith, R.D., & Pant, K.M.

3. ผู้แต่ง 3 - 7 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน คั่นแต่ละชื่อด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และใส่เครื่องหมาย “&” หรือ “และ” คั่นหน้าชื่อคนสุดท้าย เช่น

พรสิทธิ์ สุธา, พีระ ธิภาพร, สมภพ จันดี, จักรพันธ์ พรหมนา, วรรณพร สุขสมาน, สมใจ ศรีกัลยา, และกมล สุภาคง.

Willer, A.R., Miller, E.A., Kate, W., Wood, W.L., Allen, A.V., Martin, C., & Boswell, D.

4. ผู้แต่ง 8 คน หรือมากกว่า 8 คน ให้ใส่ชื่อผู้แต่งหกชื่อแรก ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นหนึ่งระยะตามด้วยจุดสามจุดแล้วใส่ชื่อผู้แต่งคนสุดท้าย เช่น

กมล สุภาคง, วิชัย รัตนพร, ศรีเพ็ญ สุภาพ, สมชาย งามดี, วิรัตน์ สมใจ, วรรณไพไล, ..., อุบล บุญชู.

Willer, A.R., Miller, E.A., Kate, W., Wood, W.L., Allen, A.V., Martin, C., ..., Champbell, D.

5. การอ้างอิงควรอ้างอิงจากเอกสารปฐมภูมิ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ

6. การอ้างอิงชื่อผู้แต่งและสถานที่ซ้ำไม่ต้องระบุ 8 เคาะหรือ 4 เคาะ ให้ระบุชื่อผู้แต่งและสถานที่ในทุกรายการ